

די חסידישע פרשה

מאמרים על פרשיות השבוע ומועדי השנה
מלוקטים מספרי תורה אור ולקוטי תורה

ד"ה זאת תהיה תורת המצורע

סיבת נגעי הצרעת ואופן תקנתם בעבודת ה' של כל אחד

יו"ל לש"פ תזריע-מצורע ה'תשע"ז

מחולק לסעיפים עם פיסוק מלא,
בהוספת ביאורים, פיענוחים, הערות וצייונים

שנה ו / גליון רלג

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבעה לבריאה

פתח דבר

לקראת שבת פ' תזריע-מצורע, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את הקונטרס 'די חסידישע פרשה', והוא פירוש וביאור על מאמרי חסידות דפרשיות השבוע ומועדי השנה, מלוקטים מספרי תורה אור ולקוטי תורה לרבינו הזקן. ומטרתו להקל בלימוד ה'חסידישע פרשה' בכל שבוע.

הביאור מבוסס על המאמרים המיוסדים על דרוש זה וכן על עוד 'הנחות' מאותו הדרוש (כגון: מספר מאמרי אדמו"ר הזקן, תורת חיים, מאמרי אדמו"ר האמצעי, אור התורה וכו'). גם ביאורי המושגים מיוסדים על מקומות אחרים בדא"ח אשר שם מבואר הענין באריכות וביאור יותר (כידוע ש'דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר').

בכדי להקל על הלומד והמעין, הגהות כ"ק אדמו"ר הצ"צ נדפסו בתור הערות (באותיות כגון דא) בשולי הגליון ולא במקומם בגוף המאמר.

לבקשת רבים, ניתן לקבל הקונטרסים מדי שבוע בשבוע באימייל, לקבלו נא לשלוח אימייל לכתובת: rabbigelb@chassidusonline.org.

* * *

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה, "תורה חדשה מאתי תצא", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,
לוי געלב

ב' אייר, "תפארת שבתפארת"
תשע"ז

להזמין או להקדיש את הגליונות הבאים או לשלוח הערות נא ליצור קשר עם לוי געלב 310-662-3437
או באימייל rabbigelb@chassidusonline.org

The Ma'amarim of LIKKUTEI TORAH and TORAH OR are copyright by the Kehot Publication Society, a division of Merkos L'inyonei Chinuch Inc. and are reprinted here with permission.

נדפס באדיבות:

The Print House

538 Johnson Ave. Brooklyn, NY 11237

718-628-6700

מאמר ד"ה

זאת תהיה תורת המצורע
לקומי תורה פרשת מצורע דף כד

תוכן המאמר

5	זאת תהיה תורת המצורע
36	המאמר בלשונו כפי שמופיע בלקו"ת

ב"ה. לקו"ת פ' מצורע, ד"ה זאת תהיה תורת המצורע [כד, ג – כה, ד]

"זאת תהיה תורת המצורע ביום מִהֲרָתוֹ וְגו'".²

[נאמר בתחילת פרשתינו: 'וידבר ה' אל משה לאמר. זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו, והובא אל הכהן. ויצא הכהן אל מחוץ למחנה, וראה הכהן, והנה, נרפא נגע הצרעת מן הצרוע'.]

להלן בהמאמר יבאר כמה דיוקים בפסוק זה, וכן יבאר את סדר הכתוב. וגם יבאר הסיבה הרוחנית לטומאת צרעת, וכן ענין טהרת המצורע ע"פ פנימיות הענינים:]

הנה, מבואר בעץ חיים³ – שסיבת הנגעים הוא מחמת הסתלקות אור החכמה, כי 'מצורע חשוב כמת'⁴, וכתוב⁵ "ימותו ולא בחכמה" בו, עיין שם.

(1) הביאור של דרוש זה מיוסד על מאמרים אלו:

הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בביאורי הזהר עב, א. ובדרך מצותיך מצות טומאת המצורע ק, א ואילך (ושם עם הגהות כ"ק אדמו"ר הצ"צ). הנחת ה"מ בן אדמו"ר הזקן בסה"מ תקס"ה ע' תכנ ואילך. ראה קונטרס לימוד החסידות ע' 19 וט"נ.

(2) ויקרא יד, א-ג.

(3) שער ל"ז פרק ו' [בעץ חיים שלנו – שער לח].

(4) נדרים סד, ב.

(5) איוב ד, כא.

(6) בה' ביאור' להלן יובא לשון העץ חיים בקצרה, וזה לשונו שם בשלימות:

"חכור כלל זה שאין נעשין ב' פרצופים אלו לאה ורחל כאן אלא אחר התגלות מוחין דאבא בז"א. ואל תתמה בזה, כי הנגע איננה הטומאה עצמה, רק בחינת 'דינן קשים קדושים' אשר ממנו יניקת החצונים הטמאים, ואינו נתקן אלא ע"י אהרן הכהן, אבא עילאה.

"וזה לשון זוהר פרשת תזריע דמ"ט: א"ר יצחק והא כתיב 'נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן', אי הכי, דא [הכהן] קוב"ה. אמר ליה: אין כו'. אמר ליה רבי יוסי, הכי תנינן: נגע צרעת, 'נגע' – הוא דינא תקיפא דשרי בעלמא, 'צרעת' – סגירו דנהורא עילאה, סגירו דטיבו עילאה, דלא נחית

"ונציג אותו כאן דרך קצרה, וזה לשונו [של העץ חיים שם]:

"יזכור כלל זה, שאין נעשה ב' פרצופים⁷ אלו 'לאה' ו'רחל'⁸ כאן אלא אחר התגלות 'מוחין דאבא' [חכמה דאצילות]⁹ בז"א [זעיר אפנין], כינוי למדות עליונות דאצילות¹⁰. ואל תתמה בזה, כי הנגע אינה טומאה בעצמה, רק בחינת 'דינא קשיא דקדושה' [דין קשה של קדושה], אשר

מעלמא. 'כי תהיה באדם' – 'באדם' סתם, 'והובא אל הכהן' – דא כהן דלתתא, דעל ידו אתתקן למפתחא ההוא סגירו ולאדלקא בוצינא וכו'.

"גם שם נתבאר בוזהר דף מ"ו ע"א על דרך הזה, גם שם דף נ"א ע"ב אמרו שם: וכד הוי נחית נגע צרעת, הוה מדכי אתרא ואפיק רוחא מסאביה מאתריה וכו'. ואין צורך להרחיב הביאור לכל דברי הזהר האלו, כי מובנים מאליהם ממה שנתבאר, וגם מה שנבאר עתה שים עיניך ולבך ותבין.

"הנה, כוננת דבריו [של הזהר] הוא, כי נגע הוא קדושה, אלא שהוא דין קשה. והנה, הכהן הוא 'אבא', שהוא דוחה את רוח הטומאה אשר באדם או בבית המונגע, והגורם לנגע זו – הוא הצרעת, אשר תרגומו 'סגיר', ופירושו: סגירו דנהורא עילאה, שהם מוחין דז"א דמצד אבא, 'חכמה עילאה', שלא נתגלו בז"א, הוא גרמת הצרעת, שהוא אחיזת החיצונים.

"וזה סוד שאמרו רז"ל שה'מצורע חשוב כמת', כי כבר נתבאר אצלינו בענין האבלות, כי הסתלקות מוחין עילאין דז"א דמצד אבא, הוא גרמת המיתה, וזה סוד 'ימותו ולא בחכמה', כי סיבת המיתה הוא לסיבת חסרון החכמה, שהם מוחין, כנ"ל, כי 'החכמה תחיה את בעליה', ובהסתלקותה המיתה מצויה, שהוא היפך ותמורת החיים. ולהיות כי גם מצורע הוא ענין הסתלקות המוחין של החכמה, כנ"ל, לכן הוא 'חשוב כמת'."

(7) 'פרצוף' הוא ציור קומה הכולל בתוכו עשר ספירות.

(8) ענינם של שני פרצופים אלו יתבאר להלן.

(9) להלן בסמוך יבאר ענין 'מוחין' אלו בפרטיות יותר.

(10) ז"א – זעיר אפנין – פנים קטנות. הם שש המדות שבעולם האצילות. והטעם לכך שנקראים 'זעיר' לשון קטנות הוא, כי "בבוא האור למטה במדות דאצילות, שמתצמצם מאד מאור האין סוף, לפי שהמדות מגבילים את האור – נקרא מטעם זה בשם 'זעיר', לשון קטנות מאד, כי נתקמץ שם האור מאד" (אוה"ת משפטים ע' א' שט-ז).

צריך להבין ענין 'מוחין דאימא' ו'מוחין דאבא'¹³.

כדי להבין זה שמהסתלקות אור החכמה – היינו, 'מוחין דאבא' – מגיע מצב בו האדם נחשב כמת, מצורע – צריך להבין תחילה את מהות ענינם של בחינת 'מוחין דאבא'. ובכדי להבין היטב מהותו של 'מוחין דאבא', יש להקדים תחילה ביאור ענינם של 'מוחין דאימא', ומהו ההפרש בין שתי בחינות 'מוחין' אלו.

[תחילה יבאר ענין 'מוחין דאימא':]

כי, הנה, 'מוחין דאימא' הוא כמו שכתוב¹⁴ "אם תפנים שמחה", שעל ידי ההתבוננות נולד האהבה והשמחה ורשפי אש, והוא בחינת ה'רצוא' להסתלק וליכלל בעצמותו יתברך.

'מוחין דאימא' הוא בחינת כח הבינה בנפש האדם. שכן יש ב' בחינות מוחין – 'אבא' ו'אימא', וכמו עד"מ בגשמיות, שהאב משפיע את הטפה אל האם שממנה יתהוו כל פרטי הוולד אחר כך, והאם מקבלת הטפה ומביאה לידי גילוי כל הפרטים שבה עד שנעשה ונוצר וולד שלם.

כך הוא בענין כח החכמה והבינה, שהחכמה הוא השלב הראשון בהשגת רעיון שכלי, והוא כאשר פתאום האדם מרגיש אשר תפס והשיג את כל הענין, אך, אינו יכול להסבירו עדיין עם כל הפרטים שבו (אפילו לעצמו), שהוא תפיסת נקודת השכל בלבד, והרי זהו כמו ההשפעה מהאב, שהיא רק טפה שממנה מסתעפים כל פרטי הוולד אחרי כן.

ובחינת הבינה היא השלב השני בתפיסת והשגת רעיון שכלי, והוא כאשר האדם מביא את נקודת החכמה מההעלם אל הגילוי, בהבנה והשגה במוחו, עד שמבינה ומשיגה עם כל הפרטים שבה, לארכה ולרחבה, לאשורה ועל בוריה, דוגמת האם שהיא מפתחת את הטפה להיות וולד שלם.

וזהו גם סוד הכתוב 'אם הבנים שמחה', דעל פי פנימיות הענינים 'אם' כאן קאי על בינה. דהיינו, שדוקא מצד ההבנה וההשגה של בינה (ה'אם'), אזי נולדות ונמשכות המדות שבלב, שעל שם זה נקראות ה'תולדות' של בינה. שכן דוקא על ידי ההתבוננות בענין מסוים, יומשך רגש האהבה או

ממנו 'יניקת החיצונים'¹¹ הטמאים, ואינו נתקן אלא ע"י אהרן, 'אבא עילאה' [כינוי לספירת החכמה דאצילות] . . .

"הנה, כוונת דבריו [של הזהר שמביא שם שאומר שהנגעים הם 'דינים קשים של קדושה'], כי נגע הוא קדושה, אלא שהוא דין. והנה, הכהן, [שהוא בחינת] 'אבא' [חכמה, כנ"ל], שהוא דוחה את הטומאה כו', והגורם [לטומאה] – זו היא הצרעת, סגירו דנהורא עילאה [ש'סגור' מהאור העליון], שהם מוחין דז"א דמצד אבא, חכמה עילאה, שלא נתגלו בז"א – הוא גרמה הצרעת, שהוא אחיזת החיצונים [הקליפות, כנ"ל]. וזה סוד שאמרו רז"ל 'מצורע חשוב כמת', כי הסתלקות המוחין עילאה דז"א דמצד אבא, הוא בסוד מיתה, וזה סוד 'ימותו ולא בחכמה', כי 'החכמה תחיה את בעליה' כו'.

"שעיקר כוונתו [של העץ חיים היא] לפרש שמצד הסתלקות המוחין דז"א דמצד אבא [חכמה], שנשארו רק המוחין דאימא [בינה¹²] בלבד, מזה יסתעף נגע צרעת כו'. ורפואתה הוא ע"י הארת מוחין דאבא בז"א, שאז נתתקנו הפרצופים ד'לאה' ו'רחל', אז ירפא הנגע. משא"כ בשעת שפרחה הצרעת, לא נמצא תיקון הפרצופים ד'לאה' ו'רחל', שמתורתם ח"ו הוא יניקת החיצונים – 'שאת' 'ספחת' ו'בהרת' (מאה"ז תקס"ה ח"א ע' תכג).

ולחבין זה קצת.

להבין מדוע הנגעים באים מחמת הסתלקות אור החכמה (אור אבא), ומהו הביאור בזה שמפני שנסתלקה החכמה ממנו, 'חשוב כמת', כנרמז בכתוב 'ימותו ולא בחכמה'. ולהלן יבאר ענין זה ברוחניות למעלה, ובעבודת ה'.

11) הקליפות נקראות 'חיצונים' מאחר שהן מוחין לתחום הקדושה, וכן כיון שמקבלות את חיותן משפע אלקי חיצוני ומצומצם.

וביאור ענין 'יניקת החיצונים': "הנה, מאחר שהשם יתברך ברא אותם [הקליפות], מסתמא צריך להיות כן, רצוני לומר, שיש צורך בהתהוות הקליפות, ואם כן, ממילא מוכן שצריך להיות נמשך להם יניקה תמיד מן הקדושה, כי בלא יניקה מהקדושה לא היו מתקיימים. אך הענין, כי יניקה זו הקצובה להם ממנה יתברך, היא כדי סיפוקם להתקיים [בלבד]. אמנם, לפעמים הם חוטפים יותר מהראוי להם על פי הקצבה, וזה מחמת איזו עון וחטא שיחטאו בני אדם, כידוע" (דרך מצותיך טומאת מצורע קב, א). והו ענין 'יניקת החיצונים', שמקבלים יותר מכפי החיות הקצובה להם לצורך עצם קיומם.

12) להלן בסמוך יבאר ענין 'מוחין' אלו בפרטיות יותר.

13) ראה זח"ג רצ, א. להבא לקמן בענין ביאור שתי המדרגות דמוחין דאבא ומוחין דאימא ראה גם לקו"ת פ' צו ד"ה מצה זו בתחילתו, וגם לקו"ת פ' קרח ד"ה ועבד הלוי הוא.

14) תהלים קיג, ט.

והבנתו האישית נרגשת כלל, אלא הוא כל כולו 'מונח' בתוך הענין. הרי בשלב זה האדם חש כאילו הוא רואה כל הענין כאמת בלתי התערבות מציאותו וישותו העצמית, אלא מאיר אצלו הרעיון בטהרתו (כי עדיין לא ירד ונתצמצם בתוך גדרי המציאות שלו, היינו השגת מוחו ושכלו האישיים).

והנה, מזה אנו רואים שהחכמה ענינה בחינת הביטול. כי בה אין מציאות האדם נרגשת כלל, אלא רק הענין השכלי כמו שהוא. וכך הוא למעלה בבחינת החכמה, שהיא מדריגה נעלית מאד, שמחמת קירבתה אל עצמות האור האלקי (שהיא הספירה הראשונה והגבוהה ביותר), היא בביטול מוחלט ובהעדר הרגשת המציאות ממש.

ומחמת הביטול אשר בחכמה, הרי היא כלי ראוי להשראת שכינתו ית'. כידוע ש"אין הקב"ה שורה אלא במה שבטל אצלו יתברך" (תניא פרק ו). כי מכיון שאין בחינת החכמה 'מלאה' במציאות וישות עצמה, הרי יש מקום לגילוי אלקותו יתברך בתוכה.

ולפי זה מובן אשר בכח החכמה שבנפש האדם שורה ומתגלה אור אין סוף ב"ה ממש. ומחמת גילוי עצום זה נמשך בו הביטול "עד שאין בו כח ויכולת להגביה את עצמו" ולהיות יש ומציאות בפני עצמו. וביטול זה פועל באדם עד כדי כך שאין שום פינה בנפשו שאינו חדור באורו ית', ולכן, אין באדם נתינת מקום ויכולת כלל להגביה עצמו אפילו בישות דקה ביותר, כענין ה'רצוא' המבואר לעיל. דהגם שהוא רגש של קדושה – תשוקה לעלות ולהיכלל באורו ית' ממש – אבל עם כל זה, עדיין זה סימן וביטוי לישות ומציאות האדם, כי הרי "יש מי שאוהב". שכן כאשר האדם באמת בבחינת ביטול אליו ית', אינו מרגיש את מציאותו כלל (אפילו לא רגש של אהבת ה'), כי סוף סוף זוהי מציאותו שמרגשת אהבה אליו ית', אבל בבחינת הביטול דחכמה מציאותו נתבטלה לגמרי עד שאינו יכול להרגיש שום רגש עצמי כלל גם של אהבה¹⁷.

"וכמו שאנו רואים בבוא העבד לפני המלך, כל שיש לו כח ועוז עדיין לדבר לפני המלך ולהציע דבריו וחיבתו, עדיין

היראה אליו. כגון, כאשר האדם מתבונן (בכח הבינה) בגדולות הבורא, איך שהוא יתברך ממלא וסובב כו', ורק הודו על ארץ ושמים כו', נולד מזה ההתפעלות באהבה כרשפי אש, והוא ענין השמחה שתבוא באדם כשיתפעל בבחינת רשפי אש התשוקה והתלהבות דוקא" (ביאורי הזוהר).

והנה, דוקא מצד כח הבינה ('מוחין דאימא') מתעורר האדם בלבו כרגש אהבה ותשוקה אל הקב"ה (בניגוד לכח החכמה, כמו שיתבאר להלן בסמוך). ורגש של תשוקה זו – שרוצה האדם להסתלק למעלה ולהיות נכלל באלקות ממש – זה נקרא בשם 'רצוא'. מ"לשון 'מרוצה', כמו הרץ ממקומו להלאה" (תו"א א, ד), היינו, אהבה לה' ותשוקה 'לברוח' ממצר הגוף והנפש הבהמית, ולהתכלל בהקב"ה בבחינת 'כלות הנפש' לגמרי¹⁵.

"וכל זה הוא הנקרא 'מוחין דאימא', לפי שבחינת כלות הנפש נולד ע"י ההתבוננות בגדולת ה' בשמחה. . . והשמחה הוא מצד ההתבוננות וההשגה (מוחין דאימא, בינה) בגדולת ה'. . . וכל מה שתגדל השמחה בהתבוננות, יותר יוכל להפוך המדות מן הקצה לקצה ולבוא לבחינת 'רצוא' וכלות הנפש ביותר" (דרך מצותיך).

אך, יש עוד בחינה שלמעלה מהאהבה כרשפי אש, דהיינו, 'מוחין דאבא', שאור אין סוף ברוך הוא שורה בחכמה עילאה¹⁶, ועל ידי זה נמשך הביטול, עד שאין בו כח ויכולת להגביה את עצמו בבחינת 'רצוא', שהוא בחינת 'יש מי שאוהב'.

'מוחין דאבא' קאי על בחינת החכמה, כפי שמבואר לעיל. ואחת התכונות של מדריגת החכמה היא הביטול. שכן, כאמור, ענין כח החכמה בנפש האדם הוא כאשר האדם מרגיש שתפס ענין שכלי במוחו, אבל אינו יכול להסבירו עדיין אפילו לעצמו באופן של הבנה והשגה, אלא בשלב זה האדם הוא כ'אבוד' בתוך הענין השכלי, ואז אין מציאותו

(15) יתר ביאור במהות ענין ה'רצוא':

"והענין הוא: העדר האחיזה וההתקשרות באיזו דבר, אלא מפשיט א"ע מכל בחינת התקשרות זוהי, והיינו [רצוא מלשון ריצה] . . . כמו הרץ ברגליו, שנידה ממקומו וממעמדו הראשון, כמ"כ מרוצת הלב הוא שנפשט ונדח מהתקשרותו הראשון שהיה לו באיזו דבר, ואין לו אחיזה בו כלל וכלל. ומרוצת הלב להסתלק הוא בחינת 'כלות הנפש' – שכלה תכלה אור הנפש ותסתלק מן הכלים שבלב" (דרך מצותיך).

(16) ראה תניא פרק לה בהגה"ה.

(17) "באהבה בהכרח יש מי שאוהב" ומתפעל באהבה, והיינו, לבד מה שאהבה היא הרגש, הנה מאחר שיש לו אהבה, בהכרח שיש מי שמתפעל באהבה (והיינו, ההפרש בין אהבה לביטול, דאהבה בהכרח שיש מציאות מי שאוהב, משא"כ בביטול, הגם שגם כן בהכרח שיש איזה מציאות, דאם לא כן, אינו שייך בביטול, מכל מקום, הרי כל ענינו הוא ביטול מציאותו עד שאינו עולה בשם ומציאות כלל בפני עצמו, וכביטול זי בשמש" (סה"מ תרע"ח ע' נו).

וזהו 'אם רץ לבך, שוב לאחד'²⁰ — כי על ידי הביטול ד'מוחין דאבא', נמשך בחינת 'שוב', והוא המשכת אלהות למטה.

כתוצאה מהביטול העצום הזה המורגש בחכמה דוקא, נמשכת תנועת ה'שוב' באדם. דענין ה'שוב' הוא, שהאדם 'שב' וחוזר לעבודתו המסודרת בעולם הזה, 'לשבת יצרה', דהיינו, לפרסם אלקותו ית' בנבראים, וגם להמשיך ולהאיר אלקות בגשמיות העולם. ובהיות האדם חש בביטול מוחלט לפני ה', ה"ה ממלא את רצון העליון כעבד פשוט לאדונו. וזאת לעומת תנועת ה'רצוא' שנתבארה לעיל, שבה משתוקק האדם לעלות ולהסתלק מהגבלות מציאותו והעולם כדי להתכלל באלקות. שבוה, מאחר שאין בחינת ביטול, אלא מציאות האדם מורגשת ומשתוקקת להכלל באלקות, לכך אינו 'שב' למטה, כי כאן ההדגשה היא רצונו האישי לדבקה בה', ומציאות האדם רוצה לעלות וליהנות מדביקות באלקות, ולא לשוב למטה לקיים מצות מעשיות בעולם הזה הגשמי.

וזהו הפירוש במה שמוכא בספר יצירה 'אם רץ לבך, שוב לאחד': שאחרי עבודת האדם בבחינת 'רצוא' ותשוקה להתכלל באלקות ממש, הרי על ידי כח החכמה שבו (שבו שורה אור אין סוף ב"ה ממש בבחינת גילוי כנ"ל) נמשך בו ביטול גדול, ובמילא הוא כעבד שמציית לרצון אדונו בכל אשר יגזור עליו, ואין למציאותו תפיסת מקום וחשיבות כלל (אפילו מציאות דקדושה כמו אהבה אליו ית', כנ"ל), ולכן הוא 'שב' למטה לעשות עבודתו בהמשכת אלקותו ית' למטה, כי זוהי עיקר כוונתו ית' בבריאת כל העולמות²¹ (כדאיא במדרש תנחומה (פ' נשא טו) 'נתאוהו הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים' דוקא)²².

אין בו מאמיתית אימת המלך, לכך יש לו כח להיות קצת 'יש' ודבר מה. אבל כשבא מקרוב מאד לעמוד לפני המלך, אז לא נשאר בו כח ועוז כלל אפילו לדבר, ומכל שכן להציע דבריו בהשכל, אלא יפול כאבן דומם לארץ, והוא ההשתחוואה שהיא מקרוב, והוא מפני שנתבטל ממציותו לגמרי, והוא בחינת הביטול" (דרך מצותיך טומאת מצורע קא, א).

וזהו ענין ההשתחוואות שבשמונה עשרה, וכמו שנתבאר מזה בדוכתי מוכא¹⁸.

ביטול זה שבבחינת החכמה ('מוחין דאבא'), הוא תוכן ענין ההשתחוואות שבשמונה עשרה. כלומר, "כמו על דרך משל במלך בשר ודם כששמע מרחוק שהמלך בא בעיר, אזי רץ לקראתו במרוצה גדולה ותשוקה גדולה לראותו ('רצוא'). אבל כיון שהגיע מקרוב אל המלך, אזי נופל על הארץ בהשתחוואה, ואין בו רוח וכח להרים ראש נגדו, שנתבטל לגמרי מכל וכל, שזהו למעלה מבחינת המרוצה שלו בתשוקה נפלאה קודם לכן" (מאה"ז תקס"ה ע' תכה).

ועל ביטול זה מורות ההשתחוואות שבשמונה עשרה. כידוע, שבשעה שהאדם מתפלל שמונה עשרה הרי הוא 'כעבדא קמיה מריה', כעבד לפני המלך הקב"ה. כי במשך כל התפלה האדם עולה שלב אחרי שלב, עד שהוא מגיע לתפלת שמונה עשרה, שאז הוא במדריגה היותר עליונה, שעומד לפני אור אין סוף ב"ה ממש. ומחמת גילוי גדול זה וגודל קרבתו אליו יתברך עצמו, "אין בו רוח וכח להרים ראש נגדו [ית']", שנתבטל לגמרי מכל וכל", ולכן אז "נופל על הארץ בהשתחוואה", שמתבטל ממציותו לגמרי. וההשתחוואה היא ביטוי חיצוני לעוצם ביטולו¹⁹.

(20) הקדמת ת"ז (י, א). ס"י פ"א. וראה אוה"ת יתרו ע' תתקעח. ע' תתקפא.

(21) כלומר: שבחינת 'מוחין דאבא' אין ענינה "כלל להתפעל ברשפי אש בבחינת 'יש' ודבר, אלא הוא כאבן דומם בלא דיבור והוא ענין ההשתחוואה בפישוט ידים ורגלים שלמעלה במדריגה מן ההתפעלות ורשפי אש... והנה, בחינה זו נק' 'שוב' להיות כי מצד הביטול המופלג הזה יבוא... הביטול כאבן דומם, ובהיות כן יאמר לכו... זאת עבודתי תמה, להמשיך אור אין סוף למטה... במחשבה ודיבור על ידי עסק התורה בביטול ובמעשה ע"י קיום המצוות" (דרך מצותיך מצות טומאת המצורע).

(22) והטעם לזה שאומר 'שוב לאחד' הוא, כי המשכת תנועת השוב בנפש האדם היא מחמת הביטול כפי שנתבאר לעיל, וביטול זה נמשך בו מחמת השראת אור אין סוף ב"ה בבחי' חכמה שבנפשו, והרי זו משמעות ענין 'אחד', מהותו ועצמותו ית' ממש, שהוא אחד האמת, שאין עוד [מציאות אמיתית קיימת] מלבדו. וכאשר נמשכת בו בחינה זו, הרי הוא מתבטל לגמרי נגדו ית', ועושה רצונו בהמשכת אלקות למטה דוקא.

(18) ועיין מ"ש ע"פ 'כאשר השמים החדשים'. וע"פ 'וכל העם רואים את הקולות'. וע"פ 'ואת חוקת התורה'. ובד"ה 'ועבד הלוי הוא'. ובד"ה 'מצה זו' בו. ובד"ה 'צאינה וראינה', בענין: 'ויין ישמח בו' להצהיל פנים משמן'. וע"פ 'כי תבואו אל ארץ מושבותיכם' בו' בפ' נסכים.

(19) ועוד טעם שהשתחוואה מבטאת ביטול מציאות האדם, כי בה האדם נופל על האדם בפישוט ידים ורגלים, והרי כל חלקי גופו הם באותו מקום — שוכבים על הארץ, היינו שזה מורה אשר הראש והרגל יחד הם בהשוואה גמורה לגבי אור אין סוף ב"ה עצמו שלגביו הרי 'כולא קמיה כלא חשיב', ואין תפיסת מקום וערך לכל דרגה ככל נעלית אשר תהיה. והביטול לזה הוא היות ראשו ורגליו בהשוואה גמורה על הארץ.

כלומר:

וזהו שכתוב בעין חיים שער לאה ורחל פרק ו',
וזה לשונו:

"וזכור כלל זה: שאין נעשה ב' פרצופים אלו –
לאה ורחל – כאן, אלא אחר התגלות מוחין דאבא
בו"א, עד כאן לשונו".²³

[מבאר מהו תוכן ענינם של ב' פרצופים אלו של
'לאה' ו'רחל':]

כי, 'לאה' היא אותיות המחשבה, והיא בחינת
תורה שבכתב – כי 'ששים רבוא אותיות התורה',
היינו, אותיות המחשבה.²⁴

ו'רחל' היא אותיות הדבור, תורה שבעל פה.²⁵

מובא ב'עין חיים' שבחינת 'לאה' היא אותיות המחשבה,
ו'רחל' – אותיות הדיבור. ועל פי זה יובן מהי שייכותם
לביחינת תורה שבכתב ותורה שבעל פה, שכן תורה שבכתב
היא המקור לתורה שבעל פה, כי כל הדרשות של חז"ל
בהגמרא יסודן מהפסוקים שבתורה נביאים כתובים, תורה
שבכתב.

(23) זה לשון העין חיים בשלימות יותר (כפי שמובא בדמ"צ ע' קא, א):

"שמה' חסדים שבמוח הדעת שלה המלוכש בז"א, יוצאים ג' אורות ללאה
ורחל, אחד – מדעת, ב' – מתפארת במקום שנבקע יסוד אימא ע"י יסוד
אבא, ג' – מיסוד ז"א. אך, אין אורות אלו יוצאים מהחסדים דאימא כ"א
כשהמוחין דאבא מלוכשים ג"כ במוחין דאימא שבז"א, אזי יוצאים האורות
הנ"ל. אבל כשמסתלקים המוחין דאבא, ולא נשארו רק המוחין דאימא, אזי
נאחזים החיצונים, ולכן, תמורת ג' אורות אלו אשר מוציאים ומתקנין את לאה
ורחל באחורי ז"א, הנה, תמורת אלו יוצאים ג' מיני נגעים הנקראים 'שאת'
'ספחת' 'בהרת', אשר מהם יניקת כל החיצונים, ואין נעשה שם פרצוף לאה
ורחל. חכור כלל זה: שאין נעשים אלו הפרצופים של לאה ורחל כאן אלא
אחר התגלות מוחין דאבא בז"א. ואל תתמה מזה, כי הגע איננו הטומאה
עצמה, רק בחינת דינא קשיא, קדוש, אשר ממנו יונקים החיצונים הטמאות,
ואינו ניתקן אלא ע"י אהרן הכהן, אבא עילאה כנוכח".

(24) כמו שכתוב במקום אחר ע"פ 'את שבתותי תשמרו' [לקו"ת פ'
בהר מא, ב]: "אך, הנשמות הם מחולקים במעלה ומדרגה זה מזה, כי יש
ס"ר נשמות שרשיים (וכל שרש מתחלק לענפים, וענפים לניצוצות) איז קין
(כו'), כנגד ס"ר אותיות שבתורה. אף שבתורה אין נמצא ס"ר אותיות, היינו,
מפני 'אותיות המשך', שהם אותיות א' ה' ו' שכלל הנקודות שאינן
בכתב, אבל ישנן במחשבה, שהקמץ הוא א', והחירק י' כו'. (וכדפירש רש"י
ספ"ו דכתובות, גבי: 'ינחם' כתיב, כאילו כתיב 'ינאחם'). אך, איזו מהנקודות
הם אינו ידוע כו'".

(25) ראה קהלת יעקב בערכו ט. סידור ס. ג. סט, א. קג, ג. מאמרי אדה"ז
פרשיות ע' קנו.

"על ידי הבינה . . . הרי עולה במעלות ומדריגות על ידי
ההשגות וההתפעלות, כמ"ש 'ילכו מחיל אל חיל' כו',
בבחינת 'רצוא' אחר 'רצוא' . . . אבל כשבא למקום שלא יוכל
להשיג ולעלות עוד, דהיינו כשבא בבחינת הראיה מקרוב
[בהתקרבות גדולה לעצמיות האלקות], אזי בהכרח שישב
לאחור" (ביאורי הזהר). "והוא עד"מ הרץ בהר שעולה
ממדריגה למדריגה, מנמוך לגבוה ('רץ לבך'), [הנה] כאשר
בא למקום הנעלה ביותר שלא יוכל לרוץ עוד ולהתעלות
לשם, אזי בהכרח שיעמוד שם, ואז אחר כך ישוב לאחור
(שוב לאחז'") (דרמ"צ ע' קא, א).

ולחמשבה זו צריכה להיות הרחבת הכלים, והן
אותיות התורה שבכתב ותורה שבעל פה.

"והנה, כשימושך אור אין סוף ב"ה מלמעלה – מבחינת
חכמה דאצילות – למטה, שזהו בחינת 'שוב לאחז' הנזכר
[לעיל], אזי אי אפשר לו לשרות למטה בלתי הרחבת הכלים
שלמטה, שיתתקן לו תחילה למטה כלים רחבים שיהיה לו
במה להתלבש ולדור בדירת קבע" (מאה"ז שם ע' תכה).

כלומר:

כשם שאין האש יכולה להתקיים בלתי שנאחזת בדבר
מה (כמו בעץ, ופתילה), כך הוא באלקותו ית'. שהרי נאמר
עליו ית' 'הוי' אלקיך **אש אוכלה הוא**', שמדמה הכתוב את
הקב"ה לאש אוכלת. והטעם ע"פ פנימיות הדברים הוא,
כנ"ל, שכמו תכונת האש שהיא בהסתלקות למעלה, כמו כן
אין אלקותו ית' יכולה להיות נמשכת למטה ולהאיר בתוך
עולם הזה אלא אם כן יש לה דבר מה 'להיאחז' בו. והוא הוא
בחינת כלים שעל ידם אלקותו ית' יכולה להתגלות בתוך
העולם.

והנה, הכלים שבהם ועל ידם אלקותו ית' נמשכת למטה
ו'נאחזת' בעולם הזה – הן אותיות התורה. וכמו תוכן ענין
האותיות בפשטות, שבהן ועל ידן מתגלה הרעיון השכלי אותו
רוצה לבטא, דהיינו, שהן בחי' 'כלים' המכילות בתוכן את
הדבר שכל המתגלה דרכן. וכך הוא באותיות התורה (וקיום
המצות, כדלהלן), שהן הכלים הראויים שבהן יכולה אלקותו
ית' להיאחז ולהיות נמשכת דרכן בעולם הזה. "והנה אותיות
הן כלים, כמו אותיות השכל שהן כלים אל השכל, וכן אותיות
הדבור מגלים שכל כו'" (סה"מ תרע"ח ע' קכו). והאותיות של
התורה שהאדם לומד, שהן אותיות דקדושה, ה"ה כלים אל
קדושתו יתברך שבהן נמשכת אלקותו יתברך למטה.

ואילו מ'מוחין דאימא', היינו התכונות בגדולתו ית', מזה נמשך ה'רצוא' והתשוקה הגדולה לעלות למעלה ולצאת מגדרי מציאותו כדי להיכלל באלקות²⁸, הרי תנועה זו של

יובן מה שמבואר כאן, שדוקא על ידי בחי' מוחין דאבא (חכמה עילאה) נמשך להיות בחי' כלים ואותיות, עיין שם באריכות [תו"א ד, ג"ד]:

"ענין צומח וחי הסמוכים זה לזה שנמשכים זה מזה בדרך השתלשלות 'עילה ועלול' כו' [-שממדיגה אחת נמשכת ישיר להמדיגה שלמטה ממנה, כדוגמת שכל ומדות]. משא"כ בחי' הדומם, שהיא בחי' המלכות, היא מובדלת בערך מהם, ואינה נמשכת בבחי' השתלשלות 'עילה ועלול', כדרך המשכת המדות מהשכל. כי מן החכמה ולמטה הוא בחי' השתלשלות 'עילה ועלול' - חכמה, ואח"כ בינה, ואח"כ דעת, עד שאח"כ נמשכים המדות כו', עד בחי' המלכות, ולא עד בכלל, כי התהוות המלכות, שהיא בחי' אותיות, דבר ה', אינן מסוג וערך הבחינה שלמעלה ממנה עד שיתכן לומר שתהא נמשכת בדרך 'עילה ועלול', וכמשל האותיות הגשמיים שאינן מערך המדות והשכל כו', אלא שהתהוותן הוא מלמעלה יותר, והיינו, מעצמיות הנפש, שקבועים בה כ"ב אותיות אלו. כי, הגם ד[אותיות] א' ח' ה' ע' מהגרין כו' [- דאלו הם אותיות שמבטאים אותם על ידי הגרין, משמע, שהתהוותן לא מעצמיות הנפש], היינו, שהם באים ומתלבשים כמצאות אלו, אבל שרשם בנפש כידוע, ומבואר ב[תניא] אגה"ק ע"פ 'ויעש דוד שם'. ולכן, אותיות שוים יכולים להורות על ב' שכלים הפכים, רק בשינוי הצרופים בהקדמת ואיחור אות זה מזה, אע"פ שהן הן אותן האותיות ממש, ויהיה שינוי גדול בהשכלה מהפוך להפוך, כמו מאש למים, שזהו חסד, וזהו גבורה כו'. והטעם: מפני שבאמת גוף ועצם האותיות אין להם שייכות למהות השכל כלל עד שיתכן לומר שאותיות אלו שייכים לשכל זה דוקא, ולשכל שכנגדו יצטרכו אותיות אחרים, כדרך שהוא במדות, שיש שכל נוטה כלפי חסד, ואינו נוטה כלפי גבורה, ויש שכל נוטה כלפי גבורה כו', לפי שהן נמשכים בבחי' השתלשלות 'עילה ועלול' כו'.

"וכמו"כ למעלה, התהוות האותיות אינו בהשתלשלות 'עילה ועלול', וכמו שהמדות נמשכים מבינה, כי אינם מערך זה כו'.

"אבל מ"מ, לזאת, הנה, יש בהם מעלה יתירה שהתהוותן הוא ממקור יותר עליון, שמשם דוקא הוא שיכול להיות השפלה זו להיות התהוות מדת המלכות. והוא מה שכתוב 'בחכמה יסד ארץ', כונן שמים בתבונה', שבחי' 'ארץ' נמשכת מהחכמה דוקא, שהיא למעלה משכל המושג הנק' 'תבונה', שבו כונן שמים, שהם המדות. אע"פ דגם המדות נמשכים מחכמה, היינו, ששם הוא מקורם, אבל עיקר התהוותם להיות בהתחלקות כמו שהן עתה, הוא מן התבונה. כי החכמה נק' יו"ד, שהיא למעלה מהתחלקות עדיין, כנקודה שהיא בלתי מתחלקת כידוע, והשפעת המדות משם הוא ג"כ בבחי' כללות. והוא כדמיון חלק הבן שמהאב נמשך טפה א' לבד, רק שהיא כוללת כל גופו, אבל עיקר בנינו בגידול אבריו להיות בציור פרצוף אדם בהתחלקות האברים הוא מהאם, ע"י עובר בבטן האם. וכך הוא ית' 'כונן שמים' שהיו המדות 'מתכוננים' היטב כפי שצ"ל בבחי' 'פרצוף', הוא 'בתבונה' דוקא, והיינו, ענין עיבור המדות בבינה, ואח"כ יש ימי יניקה ומוחין כו'. והוא ענין צומח וחי שהם סמוכים זה לזה כנ"ל. משא"כ המלכות, הנה, בחכמה דוקא יסודה ממש, וכמ"ש בזהר: 'אבא יסד ברתא', דהיינו, שכמו שהחכמה נמשכת מאין לשל בדרך השתלשלות, כך גם המלכות, שהיא בחינת אותיות, יש בזה בחינה זו במה שנמשכת ג"כ מבחי' 'אין', שהרי על פי השתלשלות לא היה ראוי להיות התהוות האותיות מהשכל או מהמדות כו'".

(28) למרות אשר גם 'מוחין דאימא' מולידים רצון להתבטל ממצאות ולהיכלל באלקות, ולכאורה זהו ענין 'מוחין דאבא' כנ"ל, מכל מקום, אין זה

וכמו שתורה שבכתב ה"ה המקור של תורה שבעל פה, וכל דרשות תורה שבעל פה הן בהעלם בתוך הפסוקים של תורה שבכתב, כך הוא בענין אותיות המחשבה ואותיות הדיבור, דהיינו, שמאותיות המחשבה מתהוות ונמשכות אותיות הדיבור, וכן כל מה שבא בגילוי באותיות הדיבור, היה בהעלם באותיות המחשבה²⁶.

[ועל פי זה יבאר מה שהובא לעיל מה'עץ חיים', שאין נעשים ב' פרצופים אלו של לאה ורחל אלא אחר התגלות מוחין דאבא דוקא:]

ולכן, התהוות ב' בחינות אלו ('לאה' ו'רחל'), נמשך על ידי התגלות 'מוחין דאבא' דייקא, שהוא הביטול, שמוזה נמשך ה'שוב', והוא ההמשכה בבחינת כלים ואותיות כו' [של 'רחל' ו'לאה', כנ"ל].

כלומר:

התהוות ב' הבחינות 'לאה' ו'רחל' (תורה שבכתב ושבעל פה) נמשכת ע"י 'מוחין דאבא', שהוא ענין הביטול (כי בו שורה אוא"ס ב"ה, כנ"ל), שכן מביטול זה של חכמה עילאה נמשך ה'שוב' כנ"ל, דהיינו, היפך ענין ה'רצוא' וההסתלקות למעלה, אלא ענין העבודה של תורה ומצוות בעולם הזה להמשיך אלקותו ית' למטה להאיר את העולם. ועבודה זו היא ענין לימוד התורה, שכשלומד תורה האדם ממשיך אלקות ב'כלים', שהם אותיות התורה שלומד. כאמור, שענין אותיות הם כלים להרעיון השכלי המלוכב בהם כנ"ל.

לסיכום: כתוצאה מהביטול של 'מוחין דאבא' באה העבודה בפועל למטה בלימוד התורה, שאותיות התורה ענינן הן הפרצופים של 'לאה' ו'רחל' (תושב"כ ותושב"פ).

מה שאין כן מבחינת 'מוחין דאימא', שמהם נמשך ה'רצוא' (כנ"ל), שהוא אדרבה - ההסתלקות מהכלים והאותיות²⁷.

(26) ועוד ביאור בזה שלא היה אותיות המחשבה, בחינת תורה שבכתב, שהרי מובא בספרי קבלה שיש ס' רבוא אותיות לתורה, ובאמת ידוע שיש הרבה פחות מזה, והביאור בזה הוא שמדובר באותיות המחשבה, שבתורה שבכתב ישנן אותיות נוספות הנקראות 'אותיות המשך', ואלו הן אותיות המחשבה שלא באו לידי גילוי וביטוי בפועל, דוגמת אותיות המחשבה בפשטות שנשארות נעלמות במוח האדם. ואילו רחל - תורה שבעל פה, היא בחינת אותיות הדיבור, שהרי זהו כל ענין תורה שבעל פה, שנמשך בדיבור ע"י פה התנאים והאמוראים.

(27) ועיין מ"ש בד"ה 'וייצר את האדם' בפרשת בראשית - איך שהאותיות נמשכים דייקא מחכמה עילאה שלמעלה מהבינה - ומשם

[מביא משל מוחשי לענין זה – שמה'רצוא' לבד
יוכל להסתעף 'יניקת החיצונים':]

**כמו שאחר ההתלהבות בתפלה 'רצוא', אם אינו
עוסק בתורה 'שוב', יוכל להתהוות מהתלהבות
בחינת דינים – [כמו] קפידא וכעס, ומה נסתעף
גם בן 'יש' וגסות כו', או תאוות רעות.²⁹**

ביאור הענין הוא:

"מבשרי אחזה", דכמו עד"מ בנפש האדם, שמבחינת
'מוחין דאימא' שבנפשו, דהיינו, בחינת התבוננות והשגת
שכלו בגדולתו יתברך, יסתעף [ויומשך מזה] בחינת האהבה
רבה בגבורת רשפי אש ושלחבת עזה, כנ"ל [בתחילת
המאמר].

"אך, בהיות מדת אהבה הלזו קשורה ואחווה בהתבוננות
השכל ההוא ומיוחדת עמו בתכלית היחוד [כמו בעת התפלה
בהיותו עדיין באמצע העבודה והתבוננות], אזי הוא כולו
בחינת גבורה דקדושה.

"אך . . . מזה יוכל להסתעף בחינת דין קשה 'דינא
תקיפא' דסטרא אחרא, דהיינו, לאחר הסתלקות המוחין
דאימא – שלא נשאר רק בחינת ההתלהבות שבלב עצמה, בלי
טעם ושכל, שאז יוכל להסתעף מזה רעות ח"ו³⁰, דהיינו,

29 [וזהו שכתוב בעין חיים שם: "שאת' כנגד לאה, 'ספחת'
'בהרת' כנגד רחל. כי לאה יש לה אור אחד, ורחל ב', והם ג' אלפין"
כו'.

והענין, כי לאה היא בחינת מחשבה, ורחל היא בחינת דיבור וגם
בחינת מעשה, [דהיינו] עשייה שבאצילות, היא המלכות, ועיין מ"ש
בפרשת שלח, בענין: דור המדבר כו', מענין לאה ורחל, והם ג'
לבושים מחשבה דיבור ומעשה, ונמשכים מ'מוחין דאבא', וזהו ענין
האלפין, שהאל"ף הוא יו"ד וי"ו יו"ד (כמ"ש בד"ה 'מראיהם
ומעשיהם', ובד"ה 'להבין ביאור ענין האבות כו' [הן הן המרכבה],
עיין שם).

ובחסתלקות אור אבא, יוצאין תמורתן הנגעים, [שהם] אותיות
שמהם נמשך יניקת לחיצונים].

30 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו ח"א ע' קע: "היינו כמו עד"מ
למטה בנפש האלקית כשיתבונן המשכיל בגדולת א"ס ב"ה בשעת תפלה,
שיוליד מזה בחינת אהבה ויראה לה' ית'. דהנה בשעת התפלה בעודו עומד
לפני ה' מעוטף בטלית ותפילין אשר על ראשו ועיניו לשמים . . . אזי יהי'
באמת כך, שיתפעל באהבה ויראה אליו ית'. אך, לאחר התפלה, כשפנה את
עצמו לעולם הזה ונסתלק ממנו בחינת הרחבת הדעת ההוא, ונשאר רק בחינת
החמימות וההתפעלות שבלבבו בלבד, אזי יוכל להתאוה תיכף בכח האהבה
ההיא ממש לתאוות גשמיים גופניים של עולם הזה, לחפרץ יקר וכבוד
ומאכלים מעדנים וכל מילי פרנסה ודומיהן. והיינו, מצד ש'זה לעומת זה עשה
האלקים', שכנגד המדות דקדושה יש בחי' המדות שבנפשו הבהמית, ולכך

'רצוא' היא היפך ההמשכה למטה והביטול לרצונו וכוונתו
ית' בבריאת כל העולמות בקיום תורה ומצוות והמשכת
אלקות למטה בכלים מכלים שונים, אלא "הוא אדרבה,
ההסתלקות מהכלים והאותיות", וזהו בחינת 'מוחין דאימא',
שכל מה שהן בבחינת גילוי יותר, יתמעטו הכלים במיעוט
אחר מיעוט" (ביאורי הזהר).

[ועל פי זה יבואר שורש ענין הנגעים (כפי
שהקשה לעיל):]

**ולכן, מחמת הסתלקות 'מוחין דאבא' – שזהו ענין
צרעת, דתרגומו: 'סגירו' – מזה נסתעף שאין
נבנים פרצופי 'לאה' ו'רחל', ויוצאים תמורתם
הנגעים, 'שאת' נגד 'לאה' כו' [ו'ספחת' ו'בהרת' כנגד
'רחל'].**

התרגום של תיבת 'צרעת' הוא 'סגירו', שפירושו סגור.
ועל פי פנימיות הענינים מובן היטב הסיבה לכך, שהרי מבואר
ב'עץ חיים' המובא לעיל אשר שורש ענין נגעי צרעת הוא
מחמת הסתלקות 'מוחין דאבא'. דהיינו, כאשר בחינת 'מוחין
דאבא' אינה מאירה בז"א, אזי ממילא מסתעף מזה שאין
נבנים פרצופי לאה ורחל (כמבואר לעיל, ששורש התהוותן
הוא מבחינת 'מוחין דאבא'), ויוצאים תמורתם הנגעים.

וזהו ש'צרעת' תרגומו 'סגירו', כי סיבת הצרעת
ברוחניות היא משום שסגור מהארת 'מוחין דאבא', כנ"ל.

[מבאר הטעם ע"פ חסידות מדוע כאשר
מסתלקים 'מוחין דאבא' אזי בדרך ממילא יוצאים
הנגעים:]

**דהיינו, מחמת שאין נמשך בחינת 'שוב' בכלים
ואותיות דקדושה, אזי, מבחינת ה'רצוא' לבד
יוכל להסתעף 'יניקת החיצונים'.**

ביטול אמיתי, אלא זהו שרצונו האישי של האדם הוא לעלות ולהתבטל, ואין
זה שאין למציאותו וישותו תפיסת מקום וחשיבות כלל, אלא אדרבה, הוא זה
שרוצה להתבטל, כי בכינה ההדגשה היא על מציאות האדם המבינה ומשיגה
אלקות, משא"כ בחכמה, אין מציאותו האישית נוגעת, אלא רק אלקותו ית'
כמו שהוא לעצמו, כי זהו ענין החכמה – תפיסת הדבר שכל כמו שהוא
בטהרתו בלתי תערובת מציאות האדם.

הגבורה), כי התפעלות האהבה כבר 'שמורה' ונקלטה בתוך הכלים דאיותיות התורה.

"כך עד"מ למעלה ממש, שמבחינת 'מוחין דאימא' בלבד יסתעף בחינת הנגעים ע"י שנעצר השפע ד'אימא' מלהתפשט בתוך ז"א שבאצילות, שיסוד אימא מקשר אותו ומעצרו ע"י ה'רצוא' בגבורה רשפי אש מלמטה למעלה, ומאחר שאין המוחין [דאימא] מתפשטין בתוך ז"א, יש מקום להחיצונים לינוק ממנו, ואלו הם הנגעים – 'שאת' 'ספחת' ו'בהרת' כו'.

"וזהו 'בינה, דינין מתערין מינה', שהוא הדין דקדושה, בחינת הרצוא מלמטה למעלה בגבורה רשפי אש כו'. אך, מדין דקדושה יוכל ליסתעף אחר כך 'דינא תקיפא דסטרא אחרא', והם הנגעים הנ"ל.

"וזה כוונתו מ"ש בעץ חיים: 'ואל תתמה בזה, כי הנגע אינה טומאה בעצמה, רק בחינת דינא קשות דקדושה, אשר ממנו יניקת החיצונים הטמאים' כו', וכן"ל " (מאה"ז שם).

וזהו ענין 'מצורע', מוציא שם רע³².

על פי כל הנ"ל יבואר להלן הטעם הפנימי לזה שדרשו רז"ל על תיבת 'מצורע', ואמרו שהוא נטריקון 'מוציא שם רע' ('מוציא שם רע'). כידוע שאחת הסיבות להתהוות נגעי צרעת היא מחמת העון לשון הרע ו'מוציא שם רע'³³. ועל פי הביאור דלקמן יובן גם כן מדוע דוקא מחטא זה מתהווים נגעי צרעת.

(32) ראה ויק"ר פט"ז, ב. ו: "אמר רשב"ג: פעם אחת הייתי מהלך בדרך מטבריא לצפורי, מצאני זקן אחד ואמר לי: 'כ"ד מיני שחין הן, ואין לך קשה לתשימש המטה חוץ מבעל ראתן בלבד'. אמר רבי פדת: 'ובו לקה פרעה'. לפיכך היה משה מזהיר את ישראל: 'זאת תהיה תורת המצורע' – המוציא שם רע".

וראה מדרש הגדול שם: "קשה היא לשון הרע שאין הצרעת באה אלא בשבילה, וכך היה רבי עקיבה דורש: 'זאת תהיה תורת המצורע', אל תקרא 'מצורע', אלא 'מוציא שם רע'. וה"א 'שומר פי' ולשונו שומר מצוות נפשו', אל תהי קורא 'מצורע', אלא 'מצרעת'".

(33) ראה מדרש תנחומא סימן ב': "לכך נאמר 'זאת תהיה תורת המצורע', ללמדך שהמספר לשון הרע, הנגעים באין עליו, שנאמר 'זאת תהיה תורת המצורע' – המוציא שם רע, מוצא רע, שהנגעים רעים מוצאין בגופו. ראה מה כתיב במרים 'ותדבר מרים ואהרן במשה' (במדבר יב, א), לפיכך, 'ויפן אהרן אל מרים והנה מצורעת' (שם יא). מה כתיב שם 'זכור את אשר עשה ה' אליה לך למרים וגו'' (דברים כד, ט), והלא דברים קל וחומר: ומה מרים שלא דברה אלא באחיה חביבה שלא בפניו, ולא נתכונה אלא להחזירו לאשתו, כך המספר לשון הרע על חבירו, על אחת כמה וכמה".

שתתהפך ההתלהבות וגבורות זו לבחינת כעס וחימה [שרשם ממדת הגבורה והאש גם כן], או יוכל לבוא לידי התנשאות וגסות הרוח [כמו האש שנגבה ועולה למעלה בטבעה (ראה תניא פ"א)] וכו', שכל המדות רעות יכולים לצמוח מזה, מאחר שה'מוחין דאימא' כבר נסתלקו, ואינן מאירין בתוך מדותיו ממש. . ונשאר רק בחינת הגבורות שבלב עצמן, אזי יוכל ל[ה]סתעף מזה 'נגעים רעים', המה המדות רעות שבאדם, שתתהפך הגבורות שבלב לצד השני [לגבורות דקליפה] – לאף וחימה, ותאות רעות, והתנשאות כו'³¹ " (מאה"ז שם ע' תכו).

דהיינו, אחרי שנותרת בחינת הגבורה והתלהבות אש האהבה בלב בלבד (שמוחין דאימא וההתבוננות כבר נסתלקו, שכעת אינו עוסק בהתבוננות בפועל), הנה, אם אז האדם ממשיך בתוך המדות הללו את הביטול של בחינת 'מוחין דאבא' על ידי לימוד התורה, הרי שוב לא יסתעף מזה גבורה רעה ויניקת החיצונים, שכן כבר נמשך במדות אלו גילוי אור ה' ('מוחין דאבא') והם נעשים 'חדורים' בביטול לה', ובמילא אין עוד נתינת מקום ליניקת החיצונים.

והדרך לפעול זאת היא כנ"ל, על ידי שעוסק בתורה מיד אחרי התלהבות אש האהבה בתפילה. כי אז כל ההתפעלות שלו באהבה רבה ורשפי אש נמשכת בתוך הכלים דאיותיות התורה, ועתה לא יסתעפו מאהבה זו שום מדות רעות (מצד

יוכל להסתעף תיכף ממדות הטובות דקדושה, המדות הרעות באין מעצור לרוחו, מצד ששרש יניקתם הוא מהמדות דקדושה".

(31) כדאי להעתיק כאן דברי אדמו"ר הצ"צ בענין זה (דרמ"צ ע' קא, ב):

"כשאין התגלות מוחין דאבא במדות שבאדם, שהוא ה'שוב', אלא מוחין דאימא לבד, ואז הם בבחינת 'רצוא' לבד, הרי זה ענין ההסתלקות מן הכלים והלבושים דמחשבה דיבור ומעשה בעסק התורה ומצות, אלא רק בתשוקה התדירית בכלות הנפש, ואף על פי שזהו תכלית הקדושה עדיין, עם כל זה 'דינין מתערין מינה', רצונו לומר, כיון שאין מחשבתו ודיבורו עוסקים כל היום בהמשכת אלקות, יסתעף מזה בחי' דינים במחשבה ודיבורים שלו, והסוף שיוכל להיות מזה יניקת החיצונים, והוא ענין מחשבות ודיבורים בטיילים אשר לא לה' המה. כי באמת אינו יכול להיות כל היום בכלות הנפש, ומיד שיפסיק יתאחזו החיצונים, וזהו ענין ג' מיני נגעים שיוצאים תמורת פרצופי לאה ורחל, רצונו לומר מחשבות ודיבורים קשים, שאינן מערך מחשבות ודיבורים שבעסק התורה ומצות הנק' לאה ורחל הנ"ל, ועם שאינן רע, רק דינים דקדושה, מ"מ, מהם יניקת החיצונים, רצונו לומר, הסתעפות הרהורים רעים שמתגברים בלב פנוי מן החכמה דתורה, כמ"ש הרמב"ם סוף הלכות איסורי ביאה [וחן לשון שם: "יתירה מכל זאת אמרו, יפנה עצמו ומחשבתו לדברי תורה, וירחיב דעתו בחכמה, שאין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה, ובחכמה הוא אומר 'איילת אהבים ויעלת חן דדיה ירווך בכל עת, באהבתה תשגה תמיד'"]". וכל זה בא מסיבת הסתלקות מוחין דאבא שבאדם כנ"ל".

ובזה יובן מה שמובא לעיל ד'מצורע' הוא נוטריקון 'מוציא שם רע', ואחת הסיבות לנגעי צרעת היא עון לשון הרע והוצאת שם רע. שכן, על ידי שהאדם מדבר לשון הרע, הרי הוא 'מוציא' ומבטא אותיות מפיו, ואותיות הללו נקראות 'שם רע' (תמורת האותיות דקדושה (אותיות התורה) שנקראות 'שם טוב'). והרי אותיות אלו הן המקור לחיות הרע, שזהו ענין נגעי צרעת, שהם נובעים ונמשכים מאותיות רעות ('שם רע'), ומהם נמשך 'יניקת הקליפות', שה'חיצונים' הן בגדר 'רע' (להיותם מנגדים לקדושה).

והענין הוא:

לבאר ענין בחינת 'שם רע', וכיצד הוא שייך לענין הנגעים. ולבאר מהו הקשר בין האמור לעיל שצרעת באה ע"י הסתלקות 'מוחין דאבא' לבין ענין זה שנגעי צרעת באים ע"י לשון הרע, 'מוציא שם רע'.

על דרך מה שכתוב בדור הפלגה – "ונעשה לנו שם"³⁷, ועל דרך זה נאמר³⁸ "הנפילים היו בארץ כו' אנשי השם".

לגבי רשעים אלה (אנשי דור הפלגה, והנפילים) מוזכר ענין ה'שם', והכוונה כאמור לבחינת 'שם רע' – אותיות שהן "מקור חיות הרע".

ובן בעדת קרח כתיב³⁹ "אנשי שם".

והיינו, מפני שמחלוקת קרח על אהרן הוא גם כן שלא רצה שיהיו הלויים (שהם בבחינת 'מוחין דאימא') טפלים ונכנעים לבחינת המשכת 'מוחין דאבא', שזהו בחינת אהרן הכהן⁴⁰, כי אם להיות הלויים דבר בפני עצמם.

וע"כ, העמיד 'סוסים נקבות' תחילה, בכדי שעי"ז יהי המשכה מלמעלה ג"כ מעומק הקליפות, כי 'דרכו של איש' כו'. אך, הקב"ה הפך ועשה את הסוסים שני אותיות האלו באלקות, בכדי להיות המשכת אלקות למטה כנ"ל. זהו 'זה' הולך לפניו יומם' כו', ואח"כ בשעת קריעת ים סוף נעשה להפך 'יסע מלאך וילך מאחריהם', כנ"ל".

(37) בראשית יא, ד.

(38) שם ו, ד.

(39) במדבר טז, ב.

(40) ראה מאורי אור א, קמ. כ, ט. ביאורי הזהר להצ"צ ע' רמ ואילך.

[להבין זה – שמצורע הוא ענין מוציא שם רע – מקדים תחילה ביאור ענין 'שם טוב' ו'שם רע'³⁴]:

ובמו שכתוב בעין חיים ש'לאה' ו'רחל' נקראות 'שם', והיינו, כמאמר רז"ל³⁵: 'כל התורה כולה היא שמותיו של הקדוש ברוך הוא', והם בחינת 'שם טוב'.

כמבואר לעיל, לאה ורחל הן אותיות התורה שבעל פה ושכתב, ומדברי רז"ל ש'כל התורה כולה היא שמותיו של הקב"ה', אנו רואים שכל ענין התורה (דהיינו, לאה ורחל) הוא ענין השם ('שמותיו של הקב"ה'). ובגלל שענין ה'שם' שלהם הוא בתורה, ו'אין טוב אלא תורה' (אבות ו, ג) להיותה בבחינת הקדושה והאלקות שהוא תכלית הטוב, הרי הם בחינת 'שם טוב'.

[וכעת מבאר מה בחינת 'שם רע':]

והמדבר לשון הרע – שהוא היפך הטוב באותיות וכלים דקדושה – גורם שגם למעלה במקום 'שם טוב', שהם האותיות והכלים דקדושה [הנ"ל], יצאו תמורתן אותיות הנקראות 'שם רע'.

דהיינו, שבחינת 'שם' ההוא ואותיות אלו [שמדבר בהן לשון הרע], הוא מקור חיות הרע, והיינו כמו שכתוב בעין חיים – שמהנגעים [אותיות דקליפה ('שם רע')] נמשך יניקת הקליפות.³⁶

(34) בהבא להלן ראה לקו"ש ח"ב ע' 82. ראה לקו"ת פנחס עו, ריש ע"ב.

(35) רמב"ן בהקדמתו עה"ת. יונת אלם פכ"ט. זח"ב פז, א.

(36) (ועיין מה שכתוב בר"ה 'לסוסתי ברכבי' – שפרעה העמיד תחלה סוסים נקבות כו', עיין שם [תו"א סג, ד] [ביאור ענין אותיות דקליפה הנזכר במאמר דידן]:

"והנה, זה לעומת זה עשה האלקים, כמו שבקדושה יש ב' בחינות סוסים הנ"ל, אתון נוק', ואתון דכורין, מלמעלה למטה, וממטה למעלה, כמו כן בקליפות יש ג"כ ב' בחינות האותיות. והיינו, שע"י התקשרותו להבלי עולם בדברים בטלים, ומכל שכן לשון הרע, והוא בחי' 'אותיות נקבות', הנה, האותיות מולכים אותו למקום רחוק מאד, והיינו, לעומק הקליפות, בחי' מקיף שלהם, שנק' 'פרעה', עורף כו', להמשיך עליו המשכה מלמעלה מבחינת המקיף שלהם, להקיפו ולהלבישו, והוא בחי' הבל ורעות רוח, ונעשים לבושים צואים עליו, והוא בחי' 'סוסים זכרים', אותיות זכרים, שנעשים ע"י אותיות נקבות הנ"ל. כי בההפוך אמר ג"כ 'רוח איית רוח' וכו'.

"והנה, פרעה רדף אחר ישראל בשעת יציאת מצרים, כמ"ש 'וירדף פרעה', שרצה להוריד ולהמשיך את נשמות ישראל לתוך עומק הקליפות.

[ומבאר ענינו ברוחניות:]

שהוא להיות בבחינת 'רצוא' לבד.

כי שורש הלויים הוא מבחינת הגבורה הנמשכת מבינה (משא"כ הכהן ענינו חסד (כנאמר עליהם 'לאיש חסידך' (ראה זה נשא קמה, ב. צו כז, א)) הנמשך מחכמה⁴¹), וזהו שהיתה עבודתם לשיר בשעת הבאת הקרבן, שענין השירה הוא ההעלאה מלמטה למעלה, כטבע האש שנגבה למעלה. וכל זה הוא ענין בחינת ה'רצוא', "להסתלק [למעלה] ולהכלל בעצמותו ית'".

וזה היתה כוונתו הפנימית של קרח (שהיה לוי) במחלוקתו על אהרן, שרצה שהלויים יהיו העיקר, היינו, שיהיה רק ענין עבודת הלויים – גבורה ו'רצוא' – בלי שום הכנעה אל בחינת הכהנים, הביטול ה'שוב' הנמשכים מ'מוחין דאבא'.

וכמו שכתוב בזהר ריש פרשת קרח: "שְׁמַאלָא אֶתְפָּלִיל תְּדִיר בְּיָמֵינָא, קֶרַח בָּעִי לְאַחֲלָפָא כו"⁴².

כלומר:

בדרך כלל בחינת השמאל והגבורה ('רצוא') הוא נכלל וטפל תמיד לגבי הימין והחסד ('שוב'), וזהו איך שצריך להיות ע"פ הכוונה עליונה, דהיינו, שתהיה עבודת ה'שוב' – המשכת אלקות למטה ע"י תורה ומצות – העיקר. ועבודת ה'רצוא' הוא דבר הכרחי ג"כ (כדי לתת 'חיות' והתלהבות בעבודת השוב), אלא שצריך להיות טפל לעיקר העבודה ד'שוב' – המשכת אלקות למטה לעשות 'דירה בתחתונים'.

לעומת זאת, קרח רצה להחליף ולשנות את הסדר הנכון – שתהיה עבודת ה'רצוא' העיקר, ו'שוב' יהיה טפל אליו, שלא כפי הכוונה.

ומזה נמשך יניקת הקליפות הנקראות 'שם רע'.

כמוסבר לעיל ענינו בעבודה, שמן ה'רצוא' בשעת התפלה יוכל להסתעף מזה (בלי לימוד התורה מיד אחרי התפלה) 'יניקת החיצונים' – כעס וגאווה וכו'. ולפי זה יובן מדוע עדת קרח נקראו 'אנשי שם', שהיו בבחינת 'שם רע', כנ"ל.

וכמו שכתוב ב[מדרש] רבה פרשת בראשית סוף פרק כ"ו: "נאמר כאן 'אנשי השם', ונאמר להלן 'קראי מועד אנשי שם' כו'".

מובא במדרש שם: "רבי אחא בשם רבי יהושע בן לוי אמר: קשה היא המחלוקת כדור המבול. נאמר כאן [בדור המבול] 'אנשי השם', ונאמר להלן [לגבי עדת קרח] (במדבר טז): 'קראי מועד אנשי שם' – מה 'אנשי השם' שנאמר להלן [בקרח] – מחלוקת [מחלוקת קרח על אהרן], אף 'אנשי שם' שנאמר כאן [בדור המבול] – מחלוקת".

וגם מלשון 'שם', וכמו שכתוב⁴³ "קָרָאוּ שֵׁם פְּרַעֲהָ כו'.

ענין 'שם רע' המבואר לעיל, הרי 'שם' הוא גם מלשון 'שם'. כי התוכן הפנימי בענין תיבת 'שם', עולה בקנה אחד עם תוכן ענין 'שם רע' שנתבאר לעיל. כי 'שם' (בקמץ) מורה על הקליפה, וכמ"ש 'קראו שם פרעה', דפרעה הוא ענין הקליפה וסטרא אחרא, ומזה אנו רואים הקשר שיש בין 'שם' וקליפה (ע"ד הנ"ל בענין היחס שבין 'שם' וקליפה – 'שם רע').

ועוד זאת, שגם תוכנה של תיבת 'שם' עצמה קשור לענין הקליפה. "כי לשון 'שם' הוא מקום הסטרא אחרא. כי לשון 'זה' הוא דבר שיכול ממש להראות באצבעו, אשר יאמר עליו כי הוא זה, ואי אפשר לומר כך רק על הקב"ה, כמ"ש 'זה אלי ואנוהו' כו', כי 'מלא כל הארץ כבודו'. אבל מקום ומשכן הקליפות הוא רחוק מאד, לכן נקרא 'שם', כלומר: עמוק מאד למטה, וזהו שכתוב 'ושם ימותו', שהוא מקום המיתה, ושבירת הכלים כו'" (לקו"ת פ' חוקת נו, ד. צוין בהגהת הצ"צ כאן).

41) בספרי קבלה מבואר שסדר עמידת הספירות העליונות הוא בשלשה קוין: קו ימין, קו שמאל וקו האמצעי. חכמה חסד נצה – הם בקו הימין, בינה גבורה הוד – בקו השמאל, דעת תפארת ויסוד – בקו האמצעי, וספירת המלכות היא למטה מכולן ומקבלת מהן (ראה בקונטרס בד קודש לאדמו"ר האמצעי). וכל ספירה שהיא באותו קו מקבלת מהספירות שלמעלה הימנה. ולכן חסד מקבל מחכמה וגבורה מבינה.

42) תרגומו: [צד] שמאל (גבורה) נכלל תמיד ב[צד] ימין (חסד), קורח רצה להחליף [את הדברים].

43) ירמ' מו, יז.

וזהו "ושם ימותו"⁴⁴.

[נמעתה – אחרי שמבואר היטב סיבת ושוש
הנגעים ברוחניות – יבאר מהי הדרך לתיקון הנגעים
על פי פנימיות הענינים:]

ב. והנה, התיקון של הנגעים ורפואתו הוא על ידי "והובא אל הכהן".

סיבת ענין הנגעים, כפי שמבואר לעיל, היא ענין ה'רצוא' בלי ה'שוב'. וכפי שנתבאר לעיל במשל, שאחרי עבודת התפילה, בה האדם מתעורר ב'רצוא' לעלות ולהיכלל באלקות, אם מיד אחר כך אינו עוסק בתורה, יוכל להסתעף מהתעוררות האהבה וה'רצוא' שלו בשעת התפילה מדות רעות וכעס וכו'.

ונמצא, שסיבת הנגע היא העדר המשכת הביטול של חכמה (מוחין דאבא), כאמור, שמהסתלקות החכמה נעשה הנגע. ולפי זה מובן אשר תיקון של הנגעים ורפואתו הוא ע"י שחזור וממשיך אור אבא בנפשו. ולכן כדי לתקן את הנגע היה זקוק לבוא אל הכהן, שהוא בבחינת החכמה, כנ"ל. וזהו גם פעולת הכהן – המשכת ה'שוב' והביטול של 'מוחין דאבא' הנ"ל.

(לקמן יקשה, שלכאורה מבואר אשר המשכת הביטול דחכמה נפעלת על ידי לימוד התורה אפילו בלתי פעולת הכהן, ואילו כאן משמע שזקוקים גם לפעולה נוספת שמצד הכהן).

[והולך ומבאר הטעם הפנימי לזה:]

כי הכהן הוא הממשיך 'אור אבא'⁴⁷, ועל ידי המשכת 'מוחין דאבא' בנ"א, אזי 'יסוד אבא בוקע יסוד אימא', והוא המשכת בחינת ה'שוב'.

(47) וכמ"ש ע"פ 'בהעלותך את הנרות', ועיין שם בענין – 'שלך גדול משלהם' כו' [לקו"ת פ' בהעלותך לב, ב] (ביאור מהות בחינת אהרן הכהן, שהוא המשכת הביטול דחכמה, כנזכר במאמר דידן שהכהן ממשיך 'אור אבא'):

"אבל אהרן בהדלקת המנורה המשיך במלכות – שהיא המנורה – גם מבחינת 'אבא', להיות 'אבא יסד ברתא', שהחכמה היא בחינת 'אין' וביטול, ולכן, עם היות שהשפיע בה בחינת גבורות דאימא ג"כ, להיות עי"ז העלאה, זהו ענין 'שושבינא המטרוניתא', אך, אין הגבורות [של אהרן הכהן] בבחינת 'יש' כמו ההעלאה שע"י הבינה לבד, דמקנא בכורסייא, שבקרבות הנשיאים, כ"א הם בבחינת 'אין' וביטול ע"י גילוי החכמה עילאה, 'אבא', דמקנא באצילות כו', והיינו, שמשפיע בה [במלכות] מבחי' אבא ואימא יחד. זהו ענין השמן והאור.

"תמצא: שאהרן הוא ממוצע בין הנשיאים ומשה רבינו ע"ה, שמששה הוא בחי' 'מה' ו'אין', תכלית הביטול, ונק' 'שושבינא דמלכא', פ"י, שנעלה מבחי'

היינו, דוקא בבחינת 'שם' שייך ענין המיתה והקליפה. משא"כ בבחינת החכמה, שבה שורה ומתגלה אור אין סוף ב"ה ממש, לא יתכן ענין המיתה והקליפה (ככתוב 'ימותו ולא בחכמה'). כאמור לעיל, אשר מן החכמה נמשכת בחינת הביטול (מחמת גילוי אלקות שבה), ומצד ביטול עצום זה אין נתינת מקום כלל ליניקת החיצונים והקליפה ('מיתה').

ועל פי זה יובן גם הכוונה הפנימית במה שכתוב 'והחכמה תחיה בעליה', שמבחינת החכמה נמשך החיים דוקא, כי בה שורה אור אין סוף ב"ה, וכל הדבוק בהקב"ה הרי הוא חי בחיים אמיתיים (שקשורים בו ית' מקור החיים), כמ"ש 'ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום'.

ו'מצורע חשוב כמת'⁴⁵.

זוהי המשמעות הפנימית במאמר רז"ל: 'מצורע חשוב כמת'⁴⁶, שהוא מצד הסתלקות החכמה ('מוחין דאבא') שממנה נמשך החיים. וכאמור, שענין המיתה הוא רק בבחינת 'שם', אבל לא בחכמה. וסיבת נגעי צרעת היא מחמת שלא מאיר בו הביטול דחכמה, והרי מפני שנסתלקה ממנו המשכת החכמה, לכן חשוב כמת (וכדלעיל בסמוך בענין 'והחכמה תחיה בעליה', לעומת 'ימותו ולא בחכמה').

(44) במדבר יד, לה. ראה תניא פרק כב עם פירוש 'חסידות מבוארת'.

(45) ועיין מ"ש מענין 'שם' בר"ה 'חוקת התורה' [לקו"ת פ' חוקת נו, ד] (ביאור ענין בחינת 'שם' שמורה על הקליפה דוקא, כנזכר במאמר דידן):

"דהנה, כתיב 'ובקשתם משם את ה' כו', 'משם' דייקא, כמ"ש 'קראו שם פרעה מלך מצרים', כי לשון 'שם' הוא מקום הסטרא אחרא. כי לשון 'זה' הוא דבר שיכול ממש להראות באצבעו, אשר יאמר עליו כי הוא זה, ואי אפשר לומר כך רק על הקב"ה, כמ"ש 'זה אלי ואנוהו' כו', כי 'מלא כל הארץ כבודי'. אבל מקום ומשכן הקליפות הוא רחוק מאד, לכן נק' 'שם', כלומר: עמוק מאד למטה, זהו שכתוב 'ושם ימותו', שהוא מקום המיתה, ושבירת הכלים כו'. זהו 'ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת' כו', כי 'לית אתר פנוי מניה', ולכן, גם מבחי' 'שם' יוכלו למצוא את ה' ע"י 'ובקשתם את ה', לצעוק אל ה' בצר לו מעומקא דליבא, ובחי' תשובה".

(46) כמו שנאמר לגבי מרים שלקה בצרעת (במדבר יב, יב) 'אל נא תהי כמת'.

לתוך ההתבוננות דבינה, ומונע מהבינה שיהיה ממנה רק בחינת ה'רצוא' לבד – שמזה יכולה להיות יניקת החיצונים, כנ"ל, במדות רעות וכו' – ותמורת זאת, פועל אשר גם בהתבוננות וה'רצוא' הנמשך ממנה יורגש הביטול אליו יתברך, ומזה יומשך ה'שוב'.

וזהו ענין זיווג יעקב עם לאה ורחל:

'יעקב' אותיות 'יבקע'⁴⁹, ש'יסוד אבא בוקע יסוד אימא', ומשם נמשך ההשפעה באותיות המחשבה והדבור – 'לאה' ו'רחל', "עור בעד עור כו"⁵⁰, בחינת לבושים מחשבה ודיבור ומעשה, וכמו שכתוב⁵¹ "ה' מלך גאות לבש" כו'.

וזהו סוד ענין היחוד שבין יעקב ושני נשיו לאה ורחל. דהיינו, שבזה מרומזת גם כן המשכת הביטול של מוחין דאבא בתוך מוחין דאימא והמדות דז"א (ה'רצוא' שמתעורר מ'מוחין דאימא', כנ"ל), שהוא ענין תיקון הנגעים, כנ"ל.

כי הנה, יעקב מורה על ענין המשכה זו של 'מוחין דאבא' למטה בעבודת ה'שוב', בכלים ואותיות תורה. שכן יעקב הוא אותיות יו"ד עקב, דאות יו"ד מורה על בחינת החכמה, וכאמור לעיל, שהחכמה היא כנקודה קטנה ובחינת ביטול, שעל זה מורה האות יו"ד, שצורתה נקודה קטנה ומועטת. ובחינת 'עקב' מורה על מדריגת המלכות, כי העקב שבאדם, הוא החלק הכי תחתון שבגופו, וכך הוא למעלה, שמלכות היא הספירה הנמוכה ביותר. וזהו יעקב, יו"ד עקב – המשכת הביטול דחכמה (יו"ד) למטה עד המלכות (עקב), דהיינו, באותיות וכלים תורה⁵².

וזהו הסוד ביחוד של יעקב עם נשיו לאה ורחל, כי מבואר לעיל אשר בחינות לאה ורחל הם בחינת כלים ואותיות התורה (אותיות המחשבה, לאה – תורה שבכתב, ואותיות הדיבור, רחל – תורה שבעל פה). ומבחינת הביטול דחכמה (יעקב), נמשך עבודת ה'שוב' כנ"ל, בהמשכת אלקות למטה על ידי לימוד התורה ('לאה' ו'רחל'). וזהו שבחינת יעקב

ענין בחינת הכהן הוא החכמה (בניגוד למדריגת הלוי שהוא הבינה), ומבואר לעיל שחכמה ענינה ותכונתה – ביטול והעדת הרגשת מציאות עצמו.

והיכן אנו מוצאים שמדריגת הכהן היא חכמה וביטול? זהו מה שמובא בזהר על עבודת הכהן, ד'כהני בחשאי', דהיינו, לעומת הלויים שעבודתם היתה בשירה בעת הקרבת הקרבנות, הרי ענין בחינת הכהן הוא בלי שום שיר וכלי זמר, אלא בלחש. וענין הלחש מורה על הביטול, כאדם העומד לפני המלך בביטול גדול, שאינו יכול לדבר ולתת שום ביטוי למציאותו האישית, כנ"ל.

ועל פי זה מובן היטב מדוע תקנת ורפואת הצרעת היא על ידי הכהן, כמ"ש 'והובא אל הכהן', משום שכדי לתקן את המעוות שפעלה הצרעת באדם, נדרשת המשכת בחינת הביטול של 'מוחין דאבא', כנ"ל, והרי זוהי מדריגת הכהן, ולכן, על ידו נתקן ונרפא נגע הצרעת מן הצרוע.

וכאשר ישנה המשכת אור החכמה ע"י הכהן, אזי יסוד אבא בוקע יסוד אימא⁴⁸, היינו שהביטול דחכמה נמשך וחודר

ז"א הנק' 'מלכא', מאחר שהוא 'שושבינא' דילי', והוא הממשיך מלמעלה למטה.

"והנשיאים הן בחי' העלאה ממטה למעלה, מעולם הבריאה, בגבורות ורשפי אש שמבחי' בינה דמקנא בבריאה, שהוא בחי' 'ש'".

"ואהרן נקרא 'שושבינא המטרוניתא', שהוא המעלה כללות נשמות ישראל, ומאחר שהוא המעלה אותם, מוכרח שהוא למעלה מהם כו', והיינו, שמשפיע בהם מבחי' אבא ואימא, שעי"ז ההעלאה הוא בבחי' 'אין' וביטול כו'.

"וזהו שהוא בחי' ממוצע בין הנשיאים ומשה רבינו ע"ה, כי בצד אחד הוא כמו בחי' הנשיאים, שהוא המעלה כנסת ישראל ממטה למעלה. משא"כ בחי' משה, שהוא להמשיך גילוי אור אין סוף מלמעלה למטה. אך, עכ"ז, בצד אחד הוא כמו בחינת משה, בהיות העלאה זו היא ע"י המשכת החכמה, שהוא בחינת ביטול ואין כו'. ועל ידי המשכה זו דייקא הוא ההעלאה. וזהו ענין 'שלך גדול משלהם'".

(48) מאחר שמדובר בהמשכת החכמה בבינה והשפעתה עליה, לכך אומר **'יסוד אבא'**, ולא **'אבא'** בלבד, והביאור: ידוע שמלבד זאת שיש עשר ספירות כפי שהן לעצמן בתוכן הפרטי שלהן, ישנו גם ענין עשר הספירות כפי שהן כלולות בשאר הספירות (מאחר שבאצילות יש הארת אור אין סוף ב"ה ממש שלמעלה מהתחלקות לכך הארה זו מאפשרת להתכללות בין ספירות שונות). היינו, כמו חכמה שבחכמה ובינה שבחכמה ועד למלכות שבחכמה, וכן בנוגע לכל ספירה. והנה, ענין החכמה הוא כאמור הרגשת הביטול והעדר המציאות העצמית, וה'יסוד' שבחכמה הוא כפי שספירת היסוד כלולה בענין זה, ותוכנה של ספירת היסוד הוא – ההתקשרות בין המשפיע והמקבל, היינו להתקשר עם הדרגה הנמוכה ממנו ולהשפיע אליו בפועל. וזהו שכאן אומר **'יסוד אמא'** כי הכוונה לאיך החכמה **משפיע** למטה ממנה אל הבינה. וזה שאומר גם **'יסוד אימא'**, כי **"עיקר ענין היסוד הוא ההתקשרות, בין לקבל, בין להשפיע"** (אוה"ת דברים כרך ו ע' ב'רסט).

(49) ראה ע"ח שער הארת המוחין של"ב, פ"א.

(50) איוב ב, ד.

(51) תהלים צג, א.

(52) שכן מלכות ענינה גם כן בחינת כלי אל ההשפעה הנמשכת לה מהספירות שלמעלה הימנה. וכן מובא בת"ז: 'מלכות פה, תורה שבעל פה', שענין המלכות הוא אותיות התורה.

[נזכרת – על פי הביאור דלעיל בענין תיקון וטהרת המצורע מצרעתו – מבאר דיוק לשון הכתוב 'וזאת תהי' תורת המצורע', כי לכאורה הוה ליה למימר 'טהרת המצורע':]

וזהו ענין "זאת תהיה תורת המצורע".

וכמו שכתוב בעין חיים שם, וזה לשונו:

"כי זהו ענין אומרו 'זאת תהיה תורת המצורע', כי כל בחינת היותו מצורע הוא לסיבת הסתלקות מוחין דמצד אבא, חכמה, הנקראת 'תורה', ואם כן, אין תיקונו אלא על ידי עסק התורה, כמאמר רז"ל⁵⁴, לכן אמר 'תורת המצורע', ולא 'טהרת המצורע', או כיוצא", עד כאן לשונו [של העין חיים].

ועל דרך זה איתא בתנחומא ובילקוט⁵⁵:

"מִרְפָּא לְשׁוֹן עֵץ חַיִּים⁵⁶ – שחתורה, 'עין חיים היא'⁵⁷, והיא רפואתו של המצורע, שהוציא שם רע כו", עיין שם.

מכל הנ"ל (העין חיים, והמדרש) מוכח אשר רפואת, תיקון וטהרת המצורע הוא על ידי התורה דוקא, וזהו גם הסיבה מדוע נאמר בכתוב 'תורת המצורע', ולא 'טהרת המצורע', כי כל טהרתו ותיקונו הוא על ידי התורה דוקא ששרשה מחכמה.

[מבאר מדוע על ידי לימוד התורה נעשה תיקון המצורע:]

והיינו, משום שעל ידי התורה ממשיך 'מוחין דאבא'.

הטעם לכך שבכוח התורה לתקן המצורע מצרעתו היא משום שעל ידי התורה נמשך בחינת 'מוחין דאבא' הנ"ל,

'מתייחד' ונמשך אל נשיו לאה ורחל, שהביטול דחכמה מאיר וחודר למטה בתוך 'מוחין דאימא' ובמילא בתוך המדות דז"א (הנמשכות מבינה).

וזהו גם שיעקב אותיות 'יבקע': כי בחינת יעקב, 'מוחין דאבא', נמשכת ו'בוקעת' בתוך 'מוחין דאימא', עבודת ה'רצוא', שלא יסתעף מזה יניקת החיצונים, ומשם נמשכת ההשפעה באותיות דתורה, שהם לאה ורחל (כנ"ל שהביטול דחכמה, 'שוב', שומרת על ה'רצוא' שממוחין דאימא, שלא יסתעף מזה למדות רעות וכדומה, אלא שיימשך למטה ב'כלים רחבים' של אותיות התורה)⁵³.

וכאשר האדם שנברא בצלם אלקים פועל ענין יחוד יעקב עם לאה ורחל למטה בנפשו ע"י המשכת הביטול של 'מוחין דאבא' למטה בה'רצוא' של 'מוחין דאימא', אזי נפעל אותו הענין למעלה:

היינו, שתמורת זאת אשר השפיע האלקי יומשך מ'מוחין דאימא', בינה דאצילות, בלבד אשר מזה יכולה להיות יניקת החיצונים, יומשך השפיע מ'מוחין דאבא', חכמה דאצילות, למטה לתוך 'מוחין דאימא', ומשם למטה יותר לתוך המדות דאצילות (שהן תולדות המוחין דאצילות, כמו כנפש האדם שהמדות נולדות מהתבוננות השכל), ועד שאור החכמה מאיר בתוך מלכות דאצילות, שהוא ענין אותיות המחשבה והדיבור, וכן ענין המעשה, שבנפש האדם זהו ענין לבושי הנפש – מחשבה דיבור ומעשה (בהם הנפש מתלבשת לבטא את רעיונות שכלה ורגשי לבה). ולמעלה, ענין לבושי הנפש זו בחינת מלכות דאצילות, ככתוב 'ה' מלך גאות לבש', שבחינת מלכות הוא בחינת לבוש. וע"י שנמשך מ'מוחין דאבא' למטה מטה עד למלכות דאצילות, אזי 'נבנים' הפרצופים של לאה ורחל, ולא נמשך מהם שום יניקה להקליפות.

(53) "זהו שכתוב 'עור בעד עור' וגו', שהמה ב' עורות [ולבושים] עליונים של ב' פרצופים 'לאה' ו'רחל', שמכונים בשם 'עור', כמו העור הגשמי הקרום על הבשר, שמלבשת את הבשר וגידים ועצמות, לכולם נעשה העור לבוש הקרום עליהם מלמעלה. כך עד"מ פרצוף 'לאה' הוא עור אחד של ז"א דאצילות, והשנית הוא פרצוף 'רחל', שמלוכשים זה בזה, זה סוד 'עור בעד עור' [דעור אחד מלביש את השני], ודי למבין. זהו בחינת תורה שבכתב ותורה שבעל פה, שהמה ב' עורות הנ"ל [שהם הכלים ולבושים של אותיות התורה], ודי למבין" (מאה"ז שם ע' תכז).

ועל ידי המשכת 'מוחין דאבא' למטה לתוך 'מוחין דאימא', ש"סוד אבא בוקע יסוד אימא', אזי נעשה ענין 'עור בעד עור', לבוש על גבי לבוש, שנבנים הפרצופים של רחל ולאה שהם ב' לבושים של מחשבה ודיבור (ומעשה, שנכלל בלבוש הדיבור).

(54) המובאים להלן בסמוך.

(55) פרשת מצורע סימן ב': "זאת תהיה תורת המצורע. זה שאמר הכתוב, 'מות וחיים ביד לשון וגו'', הכל תלוי בלשון. זכה – לחיים, נתחייב – למות. עסק בתורה בלשונו – זכה לחיים. שהתורה עין חיים, שנאמר 'עין חיים היא למחזיקים בה', והיא רפואתו של לשון הרע, שנאמר 'מרפא לשון עין חיים, וסלף בה שבר ברוח'."

(56) משלי טו, ד.

(57) שם ג, יח.

בחינת 'שמן טוב', דקאי על 'חכמה עילאה' המלוכשת בתורה ('אורייתא מחכמה נפקת').

[ומהו ענין 'טוב שם'? זהו שהולך ומבאר:]

שהוא הטבת השם, על דרך הטבת הנרות.⁶²

'טוב' הוא גם מלשון 'הטבה', שזהו ענין תיקון והכנה, כמו על דרך 'הטבת הנרות' שמשמעו הוא הכנת נרות המנורה להדלקתם. כמו כן ע"י 'שמן טוב' – לימוד התורה (המשכת 'חכמה עילאה') – נתקן ה'שם' (הטבת השם, שנעשה מרע לטוב). שהמצורע קלקל את ה'שם' ע"י שהוציא שם רע, ותיקונו הוא ע"י לימוד ועסק התורה (בחינת 'שמן טוב'), ושוב נעשה 'שם טוב'.

והיינו, על ידי התורה ומצות, שהם המשכת 'שמן הטוב', "שמן משחת קדש"⁶³, היפך בחינת 'שם רע' הנ"ל.⁶⁴

הטבת ותיקון בחינת 'שם רע' – שנעשה על ידי הסתלקות בחינת 'מוחין דאבא', כנ"ל – הוא על ידי קיום התורה ומצוות. שכן מבואר לעיל שבהן מלוכשת חכמתו ית' ממש ('אורייתא מחכמה נפקת'), שהיא היא בחינת שמן. ועל ידי שמקיים תורה ומצוות האדם חוזר ממשיך על נפשו בחינת 'מוחין דאבא', היפך בחינת 'שם רע' הנ"ל (שנגרם מהסתלקות 'מוחין דאבא'), ובמילא נתקן בחינת 'שם רע', ונעשה 'שם טוב', כנ"ל.

[על פי הנ"ל בענין רפואת המצורע על ידי התורה ומצות, יבואר גם מאמר הזהר בענין סגולת הרפואה והטהרה שבתורה:]

וזהו גם כן ענין "כיום טהרתו", וכמו שכתוב בפרשת קדושים דף פ' עמוד ב':

"ותא חזי, לא אתרבי בר נש לעלמין אלא במילין דאורייתא, בגין כך מילין דאורייתא לא מקבלין טומאה, בגין דאיהי קיימא לדכאה לאלין מסאבי."

שזהו כל סיבת היותו מצורע – מחמת הסתלקות 'מוחין דאבא' ממנו, ועל ידי לימוד התורה, שוב נמשך בו מבחינה זו. והטעם שעל ידי התורה נמשך 'מוחין דאבא', בחינת החכמה, כי: התורה היא חכמתו יתברך ממש כפי שירדה ונתצמצמה ונתלבשה למטה בתורה הגשמית שלפנינו. וכמאמר הזהר: 'אורייתא מחכמה נפקת', ששורש התורה הוא מחכמתו ית' (חכמה דאצילות⁵⁸). ואשר על כן, כאשר האדם לומד ועוסק בתורה, הרי הוא ממשיך על נפשו מחכמה עילאה, שורש התורה. ועל ידי זה נתקנו נגעי הצרעת שלו אשר סיבתם הסתלקות בחינה זו.

וזהו "טוב שם משמן טוב"⁵⁹.

על פי מה שנתבאר לעיל בענין רפואת נגעי הצרעת על ידי התורה, יבואר גם משמעות הפנימית של הכתוב 'טוב שם משמן טוב'. דלפי פשוטו הפירוש הוא, ששם טוב היוצא לאדם למרחוק בעבור מעשיו ההגונים, הוא יותר טוב משמן הטוב הנודף ריח טוב למרחוק. כי שמן הטוב דרכו להפיג ריחו בכל עת, והוא הולך וחסור, אבל שם טוב דרכו ללכת ולהתגבר בכל פעם (מצו"ד).

ולפי פנימיות הענינים יבאר כתוב זה בעומק יותר: שענין 'טוב שם' הוא בא מן 'שמן טוב' (ולא כמו פשטות הענין דהמ"ם ד'משמן טוב' משמעו, יותר משמן טוב, ולא שְׁמֵן שְׁמֵן טוב עצמו נעשה 'טוב שם').

וזהו שימשיך לבאר:

— שעל ידי התורה, שהיא בחינת "שמן הטוב"⁶⁰, 'חכמה עילאה', ממנה נמשך 'טוב שם'.

שמן מורה על בחינת החכמה⁶¹, כי כמו ששמן בגשמיות צף ועולה על גבי כל המשקין, כך בחינת החכמה מובדלת וגבוהה מכל שאר עשר הספירות. ולכן 'שמן הטוב' קאי על התורה, שבה מלוכשת חכמתו יתברך ממש.

וזהו דיוק לשון הכתוב "טוב שם משמן טוב" – שבחינת 'שם טוב' (שיבואר ענינו בסמוך) נמשך ונעשה דוקא על ידי

62) וכמו שכתוב במקום אחר בד"ה 'ואלה שמות', בענין: 'לאתקנא רזא דשמייה' [תו"א מט, ד ואילך]. ובד"ה 'משה ידבר' בו' [תו"א סז, ד].

63) שמות ל, כה. שמן ששייך לבחינת 'קודש' דקאי על החכמה, שנקראת 'קודש העליון', כידוע.

64) ועיין [בזהר] פרשת יתרו דף פ"ז סוף ע"ב, בענין: 'טוב שם משמן טוב', וכמו שכתוב במקום אחר ע"פ 'שמן תורק שמך' בו'.

58) כלומר, הסברות שבתורה – כמו אם יטעון ראובן כך ושמעון כך יהי הפסק כך – הן מצד שכן מחוייב בחכמתו של הקב"ה.

59) קהלת ז, א.

60) תהלים קלג, ב.

61) ראה מנחות פה, ב. תניא פרק נג. וראה המשך בששה"ק תער"ב ח"ב ע' תתצא.

כי מקור ושורש החיות של כל הדברים שבעולם, גם הקליפה והיפך הקדושה, הוא קדושה ואלקות, כי שם דוקא שייך ענין החיות והקיום (כמ"ש 'ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום'). ולכן, על ידי שמגלים את השורש של הטומאה והחולי למעלה – שהוא באמת טוב וקדושה – אזי במילא מתבטלים הדינים לגמרי.

וזהו שמבואר בפירוש הרמ"ז (על הזהר דלעיל) בהטעם לסגולת הרפואה והטהרה שבתורה, שהוא לפי שהתורה שרשה מבחינת 'מוחין דאבא' (כפי שנתבאר בארוכה לעיל). ומבואר גם אשר בתוך חכמת התורה (חכמה דאצילות) מלוכשת בחינת 'גבורה דעתיק', והיא היא המקור להמתקת הדינים (שנמשכים מחמת הדין והצמצום, כנ"ל). שכן, נתבאר לעיל שבחכמה מלוכשת אור אין סוף ב"ה ממש מחמת תכונת הביטול שבה. וזהו תוכן בחינת 'גבורה דעתיק', שבחינת 'עתיק' היא פנימיות הכתר, שקאי על אורו ית' הבלתי בעל גבול, שנקרא 'אור מקיף' (כהכתר שמקיף על ראש האדם, וכן אחד הפירושים בתיבת 'כתר' הוא סובב ומקיף, כמ"ש 'ורשע מכתיר [סובב (רש"י)] צדיק') מחמת מדריגתו הנעלית, שהוא נעלה עד כדי כך שאינו יכול להתגלות באופן פנימי בתוך העולמות והנבראים. ומדריגה זו ד'עתיק' מלוכשת בתורה אשר מחכמה נפקת, כנ"ל, שאור אין סוף (אור המקיף) מתגלה בחכמה.

ושורש ענין התגלות הגבורות למטה כטומאה וחולי הנ"ל, הוא בענין הגבורה שבקדושה, וזהו ענין בחינת 'גבורה דעתיק' שמלוכשת בתורה, שהיא בחינת הגבורה שבקדושה האלקית, מקורו הראשון של המחלה הגשמית.

ולכן, כאשר עוסקים בתורה הרי נמשך על האדם מבחינה עליונה זו – שורש הדינים למעלה (שהם בקדושה) – וממילא על ידי זה נעשה 'המתקת הדינים' והאדם מתרפא ומתטהר.⁶⁵

65 ביאור ענין מה שאומר רבינו שמשורש התורה נמשך 'קרע שטן':

"כמ"ש בפרי עץ חיים (שער ה' פ"ג) בענין 'עולת תמיד' – 'עולת' אותיות 'תולע', והוא בחינת 'תולעת יעקב', ועל זה נאמר 'צו את בני ישראל כי להקריב' – אותיות 'להקריב', כמו התולע שמכלה ומקריב את עץ החזק כו'. ולכן, ראשי תיבות 'אנא בכח גדולת ימינך תתיר צרורה' גימטריא 'תולע', שעל ידי התורה 'ימינך נאדרי בכח', שממשיך בחינת חכמה עילאה ב'חסד דרועא ימינא' כו', ועל ידי זה נמשך להפריד יניקת החיצונים. והוא גם כן מה שכתוב אחר כך 'קבל רנת עמך כו' [שגבינו טהרנו נורא] ראשי תיבות קר"ע שט"ן, כי כן בחינת לימוד התורה בפיו כשהוא בבחינת ביטול על דרך 'ואנכי תולעת' כו' – להקריב ולקרוע 'יניקת החיצונים'. . . וזהו ענין 'קרע שטן', כמו שכתוב (תהלים ע"א י"ג) 'יכלו שוטני נפשי' (לקר"ת חוקת נו, ב).

ואסוותא באורייתא אשתכח כו' [דכתיב 'רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך'. ודכוותא אשתכח באורייתא, דכתיב 'יראת ה' טהורה עומדת לעד'. מאי 'עומדת לעד' דקיימא תדירא בההוא דכיותא, ולא אתעדי מניה לעלמין]⁶⁶.

[ויבאר הטעם לכך שהתורה פועלת רפואה, שהוא על דרך הנ"ל בענין טהרת המצורע:]

ועיין שם בפירוש הרמ"ז⁶⁶ – שהוא לפי שהתורה שרשה מ'מוח סתימאה' [מוחין דאבא], שבה מלוכשת 'גבורה דעתיק', והיא מקור המתקת הדינים, שמשם נמשך 'קרע שטן' כו', עיין שם.⁶⁷

שורש ענין הטומאה והחולי ברוחניות הוא הגבורות והדינים העליונים. כי הטומאה היא מקום הקליפה והרע, וכל מציאות הרע תתכן רק על ידי בחינת הגבורה. שהרי תוכן ענין הגבורה "לצמצם מלהשפיע כל כך, או שלא להשפיע כלל" (תניא אגרת הקודש סי' טו), היינו ההעלם וההסתר על אלקותו ית' (לעומת בחינת החסד שהוא הגילוי וההשפעה של אלקות, כחסד גשמי, בהשפעת טובה אל חברו). והיות שהאלקות היא מקור החיים והטוב, לכך כאשר הוא בהעלם והסתר (ע"י הגבורות) נעשה ענין החולי, היפך הטוב והחיים.

והנה, בכדי להיטהר ולהיפטר מחולי, צריך האדם לבטל ולהעביר השורש לזה למעלה, דהיינו, בחינת הגבורה כנ"ל. וזהו מה שמובא בספרי קבלה: 'אין הדינים נמתקין אלא בשרשן', פירוש, שביטול הקטרוגים של מידת הדין נקרא בספרי קבלה 'המתקת הגבורות' (דהיינו, שבמקום ההנהגה מלמעלה באופן של גבורה מצד מידת הדין, נזכה להנהגה באופן של מתיקות, שמצד מידת החסד), והאופן הכי נעלה בביטול הדינים הוא על ידי גילוי שורש הדינים, כי שם אין מלכתחילה מקום לדינים.

66 תרגומו: בא וראה, לעולם אין האדם נטהר אלא ע"י דברי תורה, ומטעם זה (שהתורה עצמה פועלת טהרה) דברי תורה אינם מקבלים טומאה, מפני שהיא (התורה) קיימת לטהר אלו שהם טמאים. ורפואה נמצאת בתורה, כמ"ש 'רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך', וטהרה נמצאת בתורה, כמ"ש 'יראת ה' (היינו, תורה) טהורה, עומדת לעד', מהי הכוונה ב'עומדת לעד'? שקיימת תמיד בטהרה ההיא, ולא נפקת [הטהרה] ממנה לעולם.

66 פ, א.

67 ועיין מה שנתבאר לעיל פרשת תזריע, בענין: התנאים ואמוראים בעמקם בתורה, שעל ידי זה היה להם כח לעשות נסים גדולים כו'.

שמדריגת הכהן היא החכמה, לכך בכוחו דוקא לפעול באדם ביטול זה, שעל ידו אפשר להגיע לשלימות טהרת ורפואת האדם על ידי התורה.

ועל פי זה יובן הפירוש הפנימי במאמר רז"ל: 'כל מי שאומר אין לי אלא תורה, אפילו תורה אין לו'. דלפי פשוטו הענין הוא: שכל מי שאומר שאין לו אלא תורה, ואינו עוסק בשום מצוה בעולם אלא בתורה לחוד, שלומד ואינו מקיים, אפילו שכר של הלימוד אין לו (ע"פ רש"י).

וכאן מפרש הענין במשמעותו הפנימית: דהיינו, שכל מי שאין לו אלא תורה בלי הקדמת תחושת הביטול, אזי אם כן, אפילו הפעולה הרוחנית שעל ידי התורה (המשכת הרפואה והטהרה שמחמת 'מוחין דאבא') אין לו (מאחר ואינו כלי לזה). "וזהו 'האומר אין לי אלא תורה' כו', שאומר 'אין לי' – לעצמי, מפני שהוא בבחינת 'לא זכה', ורוצה להיות לעצמו 'יש' ודבר נפרד. ולכן, 'אפילו תורה אין לו', שהתורה היא נשפעת ונמשכת במקום קדושה דוקא, כי אין אור אין סוף שורה אלא במי שבטל כו' [אצלו ית']" (תו"א ז, ב), ובמילא, היות שהאדם מלא בישות עצמית – היפוך הביטול – אין קדושת התורה שורה בו.

[עוד כאן מבואר אשר טומאת המצורע באה על ידי בחינת 'מוחין דאימא' (ירצוא), בלתי הארת 'מוחין דאבא' (שוב) בתוכם.

וכן נתבאר שלכן טהרת המצורע היא על ידי שני ענינים: (א) 'והובא אל הכהן', שהכהן ממשיך בו הביטול של 'מוחין דאבא' כדי לעשותו 'כלי' ראוי אל הפעולה השניה – ההמשכה של 'מוחין דאבא' (שנסתלקו ממנו כאשר נעשה מצורע) שעל ידי התורה, ובזה ירפא נגע הצרעת מן הצרוע.

והנה, מעתה מוסיף עוד נקודה בענין טהרת ורפואת המצורע.

והענין בקצרה הוא: שאף שסיבת הצרעת היא על ידי הסתלקות 'מוחין דאבא' ממנו (כמשמעות דברי הזוהר והעץ חיים הנ"ל, וגם תרגומו של 'מצורע' הוא 'סגור', דהיינו, שיסגור ממנו הארת 'מוחין דאבא') – אבל עם כל זה, לא די רק בהמשכת והארת מוחין אלו שוב בתוכו; אלא צריך האדם לפניו לתקן ענין נוסף, והוא המעוות שעשה ב'מוחין דאימא' (הירצוא). דהיינו, שהאדם עורר אצלו את עבודת ה'ירצוא' שעל ידי ההתבוננות בלבד, ללא ה'שוב', ודבר זה אינו כפי הכוונה, אלא צריך להיות 'ירצוא' ואח"כ 'שוב', כמבואר לעיל. ויתירה מזו, שגם בתוך הירצוא עצמו יהיה מורגשת ומודגשת הכוונה האמיתית – עבודת ה'שוב' בהמשכת אלקות למטה.

[ע"פ הנ"ל לכאורה תמוה: אם ע"י לימוד התורה נמשכת 'חכמה עילאה' אל המצורע, וזהו תיקונו, אם כן, לשם מה הוצרך גם כן לענין 'והובא אל הכהן' לטהרתו? שכן, לכאורה כבר ע"י עסקו בתורה נתקן מצרעתו!]

וזהו שסיביר כעת:]

ועם כל זה, "והובא אל הכהן".

כי עיקר עסק התורה צריך להיות בבחינת ביטול

[וביטול זה נמשך ע"י הכהן, ששרשו מ'חכמה עילאה', כנ"ל], וכן"ל בענין 'שוב לאחד', מה שאין בן 'האומר אין לו אלא תורה' (יבמות ק"ט ע"ב) – 'לו', בבחינת 'יש' [דהיינו, שהוא לומד תורה מתוך ישות, בלי הרגשת הביטול] – 'אפילו תורה אין לו'.

כלומר:

כדי שהמשכת הביטול ד'חכמה עילאה' שעל ידי לימוד התורה תוכל להתגלות בו ולפעול פעולתה על נפש האדם (לרפאותו מצרעתו), יש צורך שהאדם יהיה 'כלי' ראוי להמשכה זו. והכלי לכך הוא בחינת הביטול, כי כאשר האדם בביטול והעדר הרגשת הישות והמציאות העצמית, אזי יכול להתגלות בו אלקותו ית' – 'חכמה עילאה'.

וענין עסק התורה מתוך ביטול הוא: "שכל מה שיקרא וישנה מקרא ומשנה, לא יהיה נפשו מסך מבדיל כאילו [הוא (האדם)] עושה וקורא ושונה, אלא כמו שכתוב ודברי אשר שמת' בפ' כו', 'אני המשנה המדברת בפ' כו' (לקו"ת בהר מב, ב), היינו, שיזכור בעת לימודו תורה שדברי התורה שלומד הרי הם 'דברי' ממש, היינו דברי הקב"ה שיוצאים מפיו. "דלהיות שתורה שבעל פה נתלבשה בעינים גשמיים – המחליף פרה בחמור, שנים אוזנין בטלית – יכול להיות שלומד תורה וישכח על ה' נותן התורה, [אלא] צ"ל שיהיה לימוד התורה בביטול, שיזכור שזהו חכמתו ורצונו ית', ולא יהיה לו שום פניה בלימוד, רק ילמוד תורה לשמה בבחינת ביטול ממש" (סה"מ תרפ"ח ע' קכז-קכו). "לא מבעי אם לומד בשביל כבוד וגאווה שהוא גרוע מאד כו', אלא גם כאשר לימודו הוא למען לידע את ההשכלה שבה" (סה"מ תרפ"ו ע' שי), זהו ענין של הגדלת הישות המציאות העצמית של האדם.

ומזה מובן הטעם מדוע נדרש גם לענין 'והובא אל הכהן' – מלבד ההמשכה אלקית הנעלית שעל ידי התורה – שכן הכהן פועל בו את הביטול הנדרש בכדי להיות 'כלי' להמשכת 'מוחין דאבא' שעל ידי התורה, וכמבואר לעיל,

במקום אחד כתוב 'אהרן הכהן' ובמקום אחר כתוב סתם 'הכהן', ובמקום שנאמר 'כהן' סתם הכוונה להקב"ה.

ועל כך הקשה רבי יוסי ואמר: והרי כתוב 'נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן', אם כן שבכל מקום שכתוב 'כהן' סתם היינו הקב"ה, אם כן גם זה הכהן הוא הקב"ה, ואיך יתכן שאדם התחתון שבעולם הזה כי יהיה בו נגע, והובא אל הקב"ה, שמתייחס לז"א דאצילות.

ורבי יוסי מתרץ: ודאי 'כהן' זה היינו הקב"ה, לפי שבו תלויה כל הטהרה וכל הקדושה, כלומר, שרפואתו של בעל הנגע תלויה בהקב"ה, כי כשאדם יראה שנגעים באים עליו, יחזור בתשובה ויתפלל להקב"ה, ואז ישוב הקב"ה וירחמהו וירפאהו.

ועל כך שאל רבי יצחק: אם כן, למה נאמר 'והובא', והועלה אל הכהן' היה צריך לומר, היינו שתעלה נשמתו לז"א דאצילות להטהר. השיב לו רבי יוסי: כמו שנאמר 'והובא את בדיו בטבעות', שפירושו הוא, שהכניס את זה בתוך זה – הבדים בטבעות. ואף כאן מה שכתוב 'והובא', רומז לסוד נפלא, שיכניסו את בעל הנגע אל הכהן התחתון כדי לטהר את ז"א מאחיות החיצונים, ויכניסו את אורות החסדים לפניו.

וביאר דבריו בעין חיים, והביאם הרמ"ז סוף פרשת תזריע:

מבאר דברי הזהר ומדוע נאמר 'והובא אל הכהן' התחתון ולא 'והועלה' אם הכוונה להקב"ה, כנ"ל.

"כי על ידי הראותו אל הכהן התחתון, גורם למעלה שאותם האורות דמצד 'אימא' שבו"א היוצאים לחוץ, ושאו שם נעשים בחוץ בחינת נגעים, ועל ידי הראותו אל הכהן, גורם למעלה שאותם האורות [ש'יצאו לחוץ' וגרמו להתהוות נגעים] יחזרו למקומן כו', בבחינת 'מטי ולא מטי'⁷² – יוצא לחוץ, וחוזר ונכנס ומתדבק במקורו, ועל ידי כן לא יהיה כח אל ה'חיצונים' להתאחו בהם - בהאורות הנ"ל כו", עד כאן לשונו.

וזהו שהולך ומבאר, שהדבר שדורש תיקון הוא לא רק זה שנסתלק ממנו בחינת 'מוחין דאבא', אלא גם עבודתו ב'מוחין דאימא', היינו ה'רצוא', שהיה שלא כפי הכוונה.

וענין זה יובן בביאור כמה דיוקים במה שנאמר בפרשת המצורע: [

ג. והנה, להבין פירוש אומרו "והובא אל הכהן", שמשמעו שיביאו את המצורע אל מקום הכהן, וחלא סמוך מיד אמר⁶⁹: "ויצא הכהן אל מחוץ למחנה", דמשמע להיפך – שהכהן יצא אליו חוצה⁷⁰!

[ומקשה עוד:]

גם ענין "זאת תהיה תורת המצורע", דתיבת 'תהיה' מיותרת לכאורה, וכמו שכתוב באלשיך.

"ראוי לשים לב: כי מילת 'תהיה' מיותרת, כי מהראוי יאמר 'זאת תורת המצורע כו' (לשון האלשיך שם). כמו על דרך מה שנאמר 'זאת חוקת התורה', ולא כתיב 'זאת תהיה חוקת התורה'.

[והולך ומבאר התירוץ להקושיא מדוע כתיב 'והובא אל הכהן', וגם 'ויצא הכהן'.

ויתחיל בביאור ענינו הפנימי של 'והובא אל הכהן':]

אך, הענין יובן על פי מה שכתוב בזהר דף מ"ט עמוד ב'⁷¹ בפירוש "והובא אל הכהן": "והועלה" מיבעי ליה כו'!

מובא בזהר שם (תרגום הזהר עם קצת ביאור):

(69) ויקרא יד, ג.

(70) לפי פשוטו מפרש הרמב"ן שהכוונה היא, שתהיה זאת תורת המצורע ביום שירצה להטהר – שיובא אל הכהן, כי אין לו טהרה לעולם אלא על פיו. ואחר כך פירש כי הכהן יצא אל מקום מושבו מחוץ למחנה והוא לא יבא אליו אף על פי שנתרפא.

אך גם פי פשוטו עדיין צ"ב מדוע נקט הכתוב 'הובא אל הכהן' בעוד שבאת הכוונה היא שיצא הכהן אליו מחוץ למחנה. וע"פ הפירוש הפנימי הדבר יובן היטב כפי שממשיך.

(71) פרשת מצורע.

(72) ראה זהר חלק א טז, ב. סה, א. בעין חיים שער מטי ולא מטי. וראה תו"א בראשית ב, ד. הוספות למג"א קכג, א.

התפלה צריך להמשיך בתוכו הארת 'מוחין דאבא' על ידי לימוד התורה, כדי להמשיך בו הביטול שלא יוכלו החיצונים לינוק תוספת חיות מהתעוררותו בעת התפילה.

וכך באדם זה שכבר עשה לא כדבעי והי' בבחינת 'רצוא' שמצד 'מוחין דאימא' ללא כל 'שוב' שמצד 'מוחין דאבא' אחר כך, הרי לכאורה תיקונו הוא ע"י המשכת 'מוחין דאבא' בלבד בעבודת ה'שוב' – לעסוק בתורה שממשיכה 'מוחין דאבא' שמונעים 'ניקת החיצונים', וע"י המשכה זו "יתוקן הדבר, כי אר אבא דוחה ניקת החיצונים".

וכמו כן לגבי תיקון המצורע, שלכאורה מסתבר שכדי לתקן את עצמו דרוש ממנו רק להמשיך בו שוב בחינת 'מוחין דאבא', על ידי עסק התורה כנ"ל, ובוה יחזרו האורות מבחינת 'מוחין דאבא' להאיר למטה.

אך, זה אינו, וכעת יבאר מהי הדרך הנכונה לתיקון נגע הצרעת.

אך, באמת, אי אפשר להמשיך ה'מוחין דאבא' בז"א, בלתי שיתחיל מתחילה לתקן המעוות בפגם שהיה ב'מוחין דאימא'. כי 'תשובה באותו מקום'⁷³, ואז אחר כך ימשיך ה'מוחין דאבא'.

ידוע, שתשובה צריכה להיות באותו מקום ועם אותה אשה וכו', ולפי פשוטו הביאור בזה הוא, "כי זה שאינו עובר על עבירה זו במצב אחד אינה הוכחה שלא יעשהו במצב אחר" (לקו"ש חל"ב ע' 7).

וע"פ חסידות הפירוש הוא, שמאחר שחטאו היה בענין מסוים, הרי בזה פגם בבחינה זו בנפשו, ולכן התשובה על כך שמתקנת את הפגם 'צריכה להיות באותו מקום' ובחינה. ולכן, מאחר שהמעוות שלו היתה בכך שפגם במוחין דאימא בכך שהתעורר על ידם מבלי תחושת ביטול הנובעת ממוחין דאבא, לכן גם התשובה שלו צ"ל 'באותו מקום' – בתיקון מוחין דאימא. ורק אחרי שמתקן הפגם במוחין דאימא יכול להתגלות ולהאיר בו מבחינת מוחין דאבא.

[ואיד מתקנים הפגם של 'מוחין דאימא' זהו שממשיך:]

והיינו, שצריך לעורר בחינת ה'רצוא' וההתלהבות הנמשך מ'מוחין דאימא', ואחר כך יתחברו

והיינו, שעל ידי זה שיכניסו את בעל הנגע אל הכהן התחתון דוקא, שהוא בחינת החכמה, 'מוחין דאבא' (ולא לבחינת קוב"ה דקאי על ז"א דאצילות), גורם למעלה אשר האורות האלקיים של בינה שבז"א דאצילות שיצאו לחוץ ונעשו לנגעים (כאמור לעיל שניקת החיצונים נעשית כאשר יש בחינת ה'רצוא' של בינה בלבד, שמזה באות מדות רעות, כנ"ל), יתעלו ויחזרו למקומם הראוי בקדושה. כי הכהן הוא בחינת אור החכמה שהוא בחינת ביטול, כנ"ל, ואור נעלה זה בו שורה אוא"ס ב"ה עצמו, מונע את החיצונים מלהתאחז בהאורות הנ"ל.

אמנם, מדברי הרמ"ז יש לדייק אשר עיקר התיקון כאן הוא לא רק בהמשכת 'מוחין דאבא' ע"י הכהן, אלא העיקר הוא ש"אותם האורות דמצד אימא שבז"א היוצאים לחוץ – ושאו שם נעשים בחוץ בחינת נגעים. . יחזרו למקומם. . ועל ידי כן לא יהיה כח אל ה'חיצונים' להתאחז בהם", היינו שיש צורך לתיקון ב'מוחין דאימא' גם כן, ולא די בהמשכת הביטול של 'מוחין דאבא' בלבד. אלא הענין של 'והובא אל הכהן' הוא שביא את ה'מוחין דאימא' שלו שוב למקומו הראוי – אל הכהן, כפי שהולך ומבאר בפרטיות.

[מעתה, כדי להבין דברי העץ חיים הנ"ל, הולך ומבאר כל זה בעבודת ה':]

וביאור הענין בעבודת ה':

דהנה, עם היות שסיבת הצרעת והנגעים הוא מחמת הסתלקות 'מוחין דאבא' – שהוא בחינת הביטול וה'שוב' – שמחמת זה נמשך ניקת החיצונים מבחינת ה'רצוא' וההתלהבות ד'מוחין דאימא' (כנ"ל);

והיה עולה על הדעת שתיקון המעוות [הזאת (הסתלקות 'מוחין דאבא')] הוא כי על ידי העבודה בהמשכת 'מוחין דאבא' לבר, דהיינו בחינת ה'שוב' בעסק התורה, שהיא המשכת 'מוחין דאבא' בהאותיות והכלים, כנ"ל, שעל ידי החזרת 'מוחין דאבא' בז"א במקדם, יתוקן הדבר, כי אור אבא דוחה ניקת החיצונים, כנ"ל.

זהו מה שביאר לעיל בהמשל, שלאחרי והאדם מתעורר בתפילתו באהבת ה' כרשפי אש, הרי יוכל להסתעף מזה אחרי סיום תפילתו מדות רעות (ששרשן ג"כ מבחינת הגבורות והאש), כמו כעס וגאווה וכיוצא בהן. אלא מיד אחרי

(73) ימא פו, ב. וש"נ.

בהשתוקקות עצומה לדביקות בה', כדי שגם עבודת ה'שוב' בקיום תורה ומצות תהיה מתוך חיות פנימית והתפעלות⁷⁴.

וזהו הביאור בזה שכדי לתקן צרעת זקוק האדם לב' עבודות, תחילה לתקן המעוות שעשה בעבודת ה'רצוא', ע"י שיחזור ויתעורר ב'רצוא' אבל באופן שהוא מחובר עם הביטול של ה'שוב', ואח"כ להמשיך 'מוחין דאבא' בלימוד התורה וקיום המצות (שזהו ענין 'ויצא הכהן' כפי שיבאר להלן)⁷⁵.

וזהו 'והובא אל הכהן', שיש צורך להביא ולהחזיר את האורות שמצד 'אימא' אל הכהן, היינו 'לחברם' אל בחינת הביטול דחכמה.

[ה'מוחין דאימא'] לבחינת הביטול ד'מוחין דאבא',
בחינת 'ואם רץ לבך, שוב לאחד'.

דהיינו, המעוות בבחינת 'מוחין דאימא' וה'רצוא' שלו היתה בזה שלא 'חיבר' אותו אחר כך עם בחינת 'מוחין דאבא' ועבודת ה'שוב' הנולדת מזה. ולאדם שכבר פגם בכך הרי כדי לתקן זאת לא די בהמשכת 'מוחין דאבא' ע"י עסק התורה, אלא עליו שוב לעורר בעצמו בחינת ה'רצוא' שמצד 'מוחין דאימא', אך בפעם הזאת באופן הראוי – לחבר ההתלהבות שלו הנמשך מ'מוחין דאימא' לבחינת הביטול של 'מוחין דאבא'.

וזהו תוכן ענין מאמר הספר יצירה ש'אם רץ לבך, [אזי] שוב לאחד', פירוש, שאחרי שמגיע האדם לבחינת 'רצוא' (הנולד מההתבוננות בהפלטת האלקות, 'מוחין דאימא') וכלות הנפש אליו ית' לבדו – אחרי זה צריך האדם 'לחבר' ולאחד בחינת תשוקה עצומה זו לתנועת ועבודת ה'שוב' ('שוב לאחד').

וביאור הענין בעומק יותר:

בה בשעה שהאדם נמצא בתנועת ה'רצוא' בהשתוקקות עצומה והתלהבות לצאת מהגבלות העולם ולהכלל באלקות, כבר אז עליו להתבטל לגמרי לה' ולקבל עליו עול מלכותו ובכך לבוא להכרה שהדרך היחידה למילוי רצונו ית' היא בהמשכת אלקות מלמעלה למטה בכלים ואותיות דתורה ומצות, כנ"ל. ואז, ה'רצוא' שלו 'מתחבר' עם ה'שוב', כי גם בתוך ה'רצוא' עצמו מורגש ומודגש הכוונה העליונה – להמשיך אלקות למטה כדי לעשות לו ית' דירה בתחתונים, וכל ענין ה'רצוא' אינו אלא בשביל ה'שוב', כדי שיקיים תורה ומצות בחיות והתלהבות ולא באופן של קרירות ו'מצות אנשים מלומדה'.

וכדי לפעול זאת על האדם לגשת כבר אל עבודת ה'רצוא' שמצד 'מוחין דאימא' מתוך הכרה פנימית שאין זו התכלית, שלמרות אשר בעבודה זו האדם מתעלה מאד ומרגיש קרוב ביותר לה', הרי סוף סוף זהו בחינת ישות ו'לגמריה', שזהו הכל מצד מציאותו האישית (שהוא רוצה להרגיש קירוב עם ה') ולא מצד הכוונה העליונה. ולכן, כבר לפני ההתבוננות בגדולת ה' המולידה בלבו 'רצוא', על האדם להתבטל לה' ולקבל עליו עול מלכותו, שבכך כל מה שיעשה לא יהיה מצד המציאות והישות שלו אלא מצד רצונו ית', ורצונו הרי הוא בעבודת ה'שוב' בהמשכת אלקות למטה. רק שלצורך זה יש להקדים עבודת ה'רצוא' – להלהיב נפשו

74 ראה סה"מ תרס"ח ע' נד: "והענין הוא, דהנה 'נתאוהה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים', דתכלית הכוונה היא שיהיה המשכת אלקות למטה ע"י תורה ומצות. ולזאת, מצד הביטול שלו שבטל לאלקות ורוצה רק מה שהוא רצון העליון (בלשון אידיש: דיא אוועק גילייגקייט זיינע וואס ער וויל נאר וואס דער רצון העליון איז, און וואס ניט דער רצון העליון, איז דאס א מנגד צו זיין גאנצן עצם [ההתמרסרות שלו, מה שהוא רוצה רק מה שהוא הרצון העליון, ומה שאינו הרצון העליון, הרי זה מנגד לכל עצמותו]). ולזאת, אף בתוקף ה'רצוא' אינו בבחינת כליון לגמרי, כי בחינת הביטול וקבלת עול שבו, שהוא בחינת היראה, אינו מניח אותו להיות בבחינת כליון לגמרי. . מאחר שאין זה רצון העליון כי אם להיות בבחינת 'שוב'."

75 כלומר:

אחרי שהאדם כבר 'חטא' בזה שנתעורר ב'רצוא' בתפלה ולא עסק בתורה מיד אחר כך כדי להמשיך ממוחין דאבא שלא תהיה יניקת החיצונים מהתלהבות שבתפלה, וכתוצאה מכך נסתעפו מהרצוא שלו מדות רעות והגדלת הישות שלו – הנה, כדי לתקן זה, לא די רק שכעת יעסוק בתורה כדי לחזור ולהמשיך הביטול של מוחין דאבא, כי הרי הכלל הוא ש'תשובה באותו מקום', שיש צורך לתקן את המעוות שעשה, ואין זה אלא על ידי כך שיחזור ויעורר בעצמו בחינת הרצוא, אך באופן הראוי, היינו שמיד אחרי הרצוא יבוא לשוב, 'אם רץ לבך שוב לאחד', "שצריך לעורר בחינת הרצוא והתלהבות הנמשך ממוחין דאימא, ואחר כך יתחברו לבחינת הביטול דמוחין דאבא". וזה נעשה, כאמור, ע"י שכבר לפני ה'רצוא' יקבל על עצמו עול מלכותו ית' בביטול מוחלט אל רצונו העליון, שבוה מבטיח אשר ה'רצוא' שלו לא יהיה ללא כל 'שוב'.

היינו, שהאופן הנכון של הרצוא הנמשך ממוחין דאימא הוא רק כשהוא 'מחובר' עם השוב הנמשך ממוחין דאבא, שאם לא כן, אז פוגם בבחינת מוחין דאימא, ואי אפשר לתקן דבר זה ע"י המשכת מוחין דאבא לחוד, אף שעל ידי זה נמשך אור עליון מאד למטה שבכוונו לדחות את יניקת החיצונים שגרים, מכל מקום, הרי החסרון והפגם שלו הי' בבחינת מוחין דאימא, ולא רק בהעדר המשכת מוחין דאבא, ולכן עליו לחזור ולעורר בעצמו הרצוא של מוחין דאימא באופן הראוי, שרק בזה מתקנים את הפגם שבמוחין אלו.

ולהתכלל באלקות, ובכך שהאדם לא 'חיבר' 'רצוא' זה הנמשך מהבינה עם ה'שוב' הנמשך מהחכמה (כנ"ל שחכמה ענינה ביטול שגורם לתנועת ה'שוב' – לשוב למטה בקיום תורה ומצוות), הרי הוא 'הפריד' את בחינת הבינה שבנפשו מהחכמה, שמאחר שה'רצוא' שלו לא הי' חדורה בהתבטלות מוחלטת של החכמה ('שוב'), לכך יכול להסתעף מזה מדות רעות, כנ"ל, שזהו ענין הנגעים ברוחניות בנפש האדם.

ומכיון שכחות נפש האדם הם 'השתלשלות' מהספירות העליונות (ראה תניא פ"ג), לכך, על ידי מעשי האדם בכחות אלו גורם אותם הענינים למעלה בספירות העליונות (וכידוע תורת הרב המגיד על הפסוק 'דע מה למעלה ממך' – על האדם לדעת שכל מה שנעשה ונפעל למעלה ברוחניות ובספירות העליונות, הוא 'ממך' – מהאדם, היינו על ידי מעשי האדם ועבודתו למטה). ו'בחסטא' [בפירוד הבינה (רצוא) מהחכמה (שוב) בנפשו] פגם בה [בספירת הבינה שלמעלה], שנפרדה מן ה'יוד', שהוא הביטול דחכמה עילאה".

וזהו ענין 'תשובה' אותיות תשוב ה"א עילאה לגבי יו"ד, שתיקון 'מעוות' זו של פירוד הבינה מהביטול דחכמה נעשה ע"י התעוררות האדם בתשובה 'באותו מקום' (כנ"ל), להחזיר את ה'רצוא' שלו (שנמשך מבינה) ליחודו עם הביטול דחכמה (שוב), יו"ד של שם הוי', ששש יורגש בהרצוא הביטול דחכמה.

ועל ידי שמתעורר בתשובה מעומקא דליבא, "ממעמקים קראתיך"⁷⁶, 'מעמקים' לשון רבים משמע: 'ב' עומקים דיסודות אבא ואימא יחד, דהיינו בבחינת 'רצוא' ו'שוב' – שהוא בחינת אהבה רבה, והביטול שלמעלה מהאהבה – על ידי זה נעשה תשוב ה' לגבי יו"ד.

וזהו ש'תשובה' הוא תשוב ה', כאמור לעיל, דהיינו, השבת, החזרת והעלאת ה"א עילאה לגבי יו"ד. דהיינו, שהמעוות שעל ידה נגרמה הצרעת היא שהאדם הפריד בין בחינת ה"א עילאה, בינה (מוחין דאימא), ויו"ד, חכמה (מוחין דאבא). פירוש, כפי שנתבאר לעיל, שצריך לחבר בחינת הרצוא שממוחין דאימא עם הביטול והשוב שממוחין דאבא, ולולי זאת, הרי נמשכת 'ניקת החיצונים מהרצוא (כנ"ל בהמשל מתפלה), שזהו ענין הנגעים כנ"ל. לפיכך,

[והולך ומבאר כיצד עבודת תשובה זו בבחינת 'מוחין דאימא' מרומזת בתיבת 'תשובה' עצמה]:

וזהו ענין 'תשובה' – תשוב ה'⁷⁶ לגבי יו"ד.

הזהר מפרש את התיבה 'תשובה' – תשוב ה', כלומר, תוכן ענין עבודת התשובה הוא, שהאות ה' ראשונה של שם הוי' תשוב למקומה ומדרגתה, להתחבר ולהתאחד עם ה'יוד' שלפניה.

[וביאר הענין יובן בהקדם ביאר ענין בחינת ה"א ויו"ד למעלה, ואיך ע"י חטא האדם בבחינת 'רצוא' לבד ללא 'שוב', גורם לענין פירוד ה"א עילאה - בינה, מיו"ד - חכמה:]

כי ה"א עילאה היא בינה, שְפָחָטָא פָּגַם בָּהּ, שנפרדה מן ה'יוד', שהוא הביטול ד'חכמה עילאה', ועל ידי זה נמשך ניקת החיצונים מ'מוחין דאימא', שזהו ענין הנגעים, כנ"ל.

ידוע⁷⁷, דכל אות מד' אותיות שם הוי' מורה על אחת מעשר הספירות העליונות.

ה"א עילאה (אות ה"א ראשונה של שם הוי') היא בחינת ספירת הבינה. שכן, כמו עד"מ כח הבינה בנפש האדם הוא ענין התרחבות ההשגה, שמביא מהנקודה דחכמה אל עומק ורוחב ואורך ההשגה וההבנה דבינה. ועל זה רומזת צורת אות ה', שהוא קוין לאורך ולרוחב (לעומת נקודת ה'יוד', שמורה על הנקודה דחכמה הנ"ל). וכך למעלה, שאות ה' מורה על הגילוי אלקי שבספירת הבינה, שהוא בהתפשטות והתרחבות.

ואילו ה'יוד' מורה על חכמה עילאה, כי כאמור לעיל, מדריגת החכמה בנפש האדם היא רק נקודת ההשכלה של הרעיון השכלי, כנקודה הקטנה של תמונת אות יו"ד. וזה מורה גם על ספירת החכמה שלמעלה שהיא בבחינת נקודה ראשונית ועצמית לכל הגילויים שיבואו אחר כך.

והנה, ע"י שהאדם היה בבחינת 'רצוא' בלבד ללא 'שוב' אחר כך, גרם לפירוד ה"א עילאה של שם הוי' מה'יוד', היינו פירוד ספירת הבינה מהחכמה. שכן, כאמור לעיל, תנועת ה'רצוא' בנפש האדם נובעת מבחינת הבינה וההתבוננות, שעל ידי זה מתעורר האדם בתשוקה גדולה לעלות למעלה

(76) ראה זהר (רעיא מהימנא) נשא קכב, א.

(77) ראה אגרת התשובה פ"ד.

יאסוף]” (סה”מ תרס”ו ע’ קיו [בהוצאה חדשה קנו]), היינו “דעל ידי שהאדם ישים אליו לבו, שלבבו יכסוף לדבקה בו ית’, אזי רוחו ונשמתו אליו יאסוף, שיהיה מתאסף השראת אלקות אצלו בקרב איש ולב עמוק” (תו”א ריש פרשת בראשית).

וביאור הענין בפרטיות יותר:

”והנה, בחינת השוב לאחד’ לא יתכן כי אם כאשר היה תחילה בחינת רץ לבך, בחינת הרצוא מלמטה למעלה בגבורה רשפי אש של הלב, שרץ לבבו עד מקום שיד שכלו ותבונתו מגעת, עד שהופיע עליו השפע מלמעלה למטה בבחינת גילוי, עד שלא יהיה בו עוד כח לרוץ ולהרים ראשו נגדו [ית’], כי אם ישתחוה לארץ בתכלית הביטול של מוחין דאבא, שאזי נאמר: שוב לאחד, מאחר שרץ לבך וכלתה נפשך בגבורה רשפי אש עד שאין בכך עוד כח לרוץ מחמה עוצם הביטול של חכמה, בבחינת מ”ה, שלמעלה מהרצוא, אזי שוב לאחד, להמשיך השפע מלמעלה למטה, כנ”ל.”

אבל אם לא היה תחילה בחינת הרצוא בגבורה רשפי אש כו, איך יתכן לומר שוב לאחד, מאין ישוב מאחר שלא רץ כלל ולא זז ממקומו כלל! ?

”והיינו, שמוכרח להיות ב’ בחינות ומדריגות של מוחין דאבא ואימא ביחד, היינו, בחינת הרצוא של מוחין דאימא – כי בינה [לבדה] דינין מתערין מינה, כנ”ל [שיכול להסתעף ממנה יניקת החיצונים] – והשוב של מוחין דאבא [בבחינת ביטול], ובאופן שיהיו השוב של מוחין דאבא מרובה ברבוי ותוספת גדול על הרצוא של מוחין דאימא. אבל אעפ”כ, לא יתבטל [הרצוא] במיעוטו לגמרי, כי אם יהיה נראה וניכר כו. והיינו כנ”ל, שלאחר שרץ לבבו בגבורה רשפי אש למעלה, [אזי] יגיע לבחינת מוחין דאבא – תכלית הביטול, שאינו יכול לרוץ יותר, שאין בו כח עוד כנ”ל, זולתי שימשיך השפע מלמעלה למטה בבחינת שוב לאחד, ויתגבר זאת [השוב] על הרצוא של מוחין דאימא ברבוי ותוספת גדול, אבל אעפ”כ, מוכרח להיות הרצוא ניכר ונרגש בתוכו.”

אבל בחינת מוחין דאבא בלי תערובת הרצוא דמוחין דאימא – לא כלום הוא, כמ”ש ואם רץ לבך, שוב לאחד – שוב דייקא, כנ”ל [שאי אפשר לשוב אלא אם כן רץ ממקומו תחלה]” (מאה”ז שם ע’ תכח-תכט)⁸¹.

81 במאה”ז שם תלב מבאר הסיבה שצ”ל רצוא מתחלה באופן אחר קצת: “אבל קודם ששב בתשובה שלימה בבחינת רצוא הנסתעף ממוחין דאימא, אי אפשר לו להמשיך מוחין דאבא למטה, שצריך להתנהג בסדר והדרגה – תחילה לתקן המעוות, ואח”כ להמשיך מוחין דאבא למטה”.

עבודת האדם היא להחזיר בחינת הה”א, מוחין דאימא, לגבי יו”ד, מוחין דאבא.

וזהו ענין התשובה של האדם על חטא זה (רצוא בלא שוב) – היינו להתעורר בתשובה מעומק לבו באהבה ותשוקה אליו יתברך, רצוא, אבל עם זה שיהיה ממעמקים, מב’ עומקים, מתוך תשוקה המתעוררת מבינה, וגם מתוך תחושת ביטול של חכמה, כדי שלא יסתעף מהבינה דבר בלתי רצוי.

וביטול זה הנמשך מהחכמה הוא “למעלה מהאהבה” כאמור לעיל היות שהאהבה, נעלית ככל שתהיה, הרי היא בבחינת ישות ומציאות, שבה מציאות האדם נרגשת, יש מי שאוהב, ומצד זה הרי אינה במעלה העליונה ביותר, כי אלקות שורה רק כמה שבטל אליו יתברך, וזהו ענין הביטול דחכמה, שמזה נמשך עבודת השוב בקיום תורה ומצוות למטה⁷⁹.

אבל קודם התעוררות הרצוא שמוחין דאימא, אי אפשר להמשיך מוחין דאבא⁸⁰.

הטעם בכללות שקודם התעוררות הרצוא א”א להיות השוב הוא שהרי אי אפשר להיות שום המשכה בלי העלאה קודם, וכמ”ש ואם ישים אליו לבו כו [רוחו ונשמתו אליו

79 וטעם נוסף לכך שהביטול דחכמה הוא לעמלה מהאהבה רבה שבאה מבינה: כי ביטול זה מביא את האדם לקיום רצונו ית’ ומילוי והשלמת תכלית כוונתו בבריאת כל העולמות – לעשות לו יתברך דירה בתחתונים. ומאחר שבחינת הביטול דחכמה מביאה לידי מילוי תכלית הכוונה, מובן אשר היא “למעלה מהאהבה”.

80 ועיין כמה שכתוב בד”ה צאינה וראינה, בענין: ויין ישמח כו להצהיל פנים משמן [לקו”ת שה”ש כו, ב-ג] (ביאור הענין שצריך להיות הרצוא תחילה, ורק אח”כ יכול להיות בחינת שוב, כנזכר במאמר דידן):

”וזהו להצהיל פנים משמן, דלכאורה אינו מובן הלשון להצהיל כו, והוא ליה למימר ושמן יצהיל פנים, כמו שאמר ילחם כו יסעד, ויין ישמח כו. אך, הענין הוא, לפי שכל עיקר בחינת ויין ישמח, הוא כדי שיהיה אח”כ להצהיל פנים משמן, כי כל עיקר השמחה ברשפי אש התשוקה בתחלה בבחינת רצוא – שהוא נקרא ויין – הוא רק כדי שיהיה אחר כך בחינת השוב, והוא בחינת ההמשכה וגילוי אור הבא על ידי החכמה, שהוא בחינת חכמת אדם תאיר פניו כו.”

נמצא, שהמכוון העיקרי הוא בחינת השוב, שהוא בחינת להצהיל פנים משמן, כי בזה יש קיום יותר.

אך, בהיות שאי אפשר שיבוא לבחינת שוב אלא אם כן קדם לו בחינת הרצוא ברשפי אש דוקא, והיינו, כדי לצאת ממאסר הגוף, שזהו על ידי ההתבוננות רשפי אש כו, ע”כ, אמר תחלה ויין ישמח, ואחר כך להצהיל, שהוא עיקר המכוון כו.”

לכחינת הכהנים, והם משרתים אותם, שבכדי להיות העיקר – המשכת 'מוחין דאבא' (הביטול המביא לידי קיום תורה ומצות בפועל) – זהו על ידי ובאמצעות עבודת הלויים כנ"ל.

וזהו שכתוב בעץ חיים [הנ"ל]:

"שאותן האורות יחזרו למקומן כו', בבחינת 'מטי ולא מטי' כו'".

שהוא בחינת 'רצוא' ו'שוב'.⁸⁵

כלומר:

שם בעץ חיים לא נאמר שכדי "שאותן האורות יחזרו למקומן" דרושה בחינת 'לא מטי' ('שוב') לבד, אלא שם מובא שצריך להיות הן בחינת 'מטי' ('רצוא'), והן בחינת 'לא מטי' ('שוב'), שדוקא על ידי זה "יחזרו למקומן" הנכון⁸⁶.

(85) (ועיין מ"ש מענין רצוא ושוב כד"ה 'וכל העם רואים את הקולות' כו' [תו"א פ' יתרו עג, ד]:

"ענין 'רצוא' ו'שוב'. הנה, כתיב 'עושה שלום במרומי', שיש אש ומים, ואין המים מכבין את האש. ולכאורה אינו מובן, איך שייך לומר 'במרומי' אש ומים? ומהו המים מכבין את האש עד שהוצרך לעשות שלום?

"אך הענין, דאש ומים הן הם בחינת 'רצוא' ו'שוב', וכנודע שיסוד האש בלב, ששם הצמאון, בחינת 'רצוא', וכמאמר: 'אם רץ לבך', 'לבך' דייקא, והיינו, ע"י 'בינה לבא' – שישים אל לבו ויתבונן בגדולת א"ס ב"ה, שכשמו כן הוא, אין לו סוף ואין לו תכלית, רק 'הודו על ארץ' וגומר, ומלכותך מלכות כל עולמים', שכל עולמים חיותם וקיומם והתהוותם מאין ליש, הוא מבחי' מלכותו ית', שהיא בחי' הארה בעלמא, התפשטות לזולתו, שאינו נוגע לעצמותו ומהותו כביכול, כי הוא [ית'] קדוש ומובדל מגדר עלמין, לא בבחינת 'ממלא', ולא בבחי' 'סובב'. אשר על כן, תכלה ותכסוף נפשו ליכלל וליבטל במציאות באור א"ס ב"ה ממש, לדבקה בו ממש. ולכן 'החיות רצוא ושוב', כי בהיותם משיגים החיות הנמשך להם מקדושת א"ס ב"ה, שאין לו סוף ותחלה כו', הרי הם בוערים כמראה הלפידים בבחי' 'רצוא', 'כי היא מתהלכת בין החיות', שהחיות הנמשך להם היא היא 'מתהלכת' תמיד בבחי' 'רצוא' ג"כ, להיות 'ואל אישך תשוקתך', ליבטל וליכלל באור א"ס ב"ה ממש, כשלהבת העולה מאליה.

"אך, אח"כ הם בחינת 'שוב', וכמאמר: 'אם רץ לבך, שוב לאחד'. ובחינת שוב הזה הוא מבחינת יסוד המים שבמוח, בחינת חכמה כח מ"ה, 'מה פשפשת', 'מה ידעת' כו'. זהו 'שוב לאחד', שה'שוב' הוא ג"כ מבחינת 'אחד'").

(86) ההפרש בין 'מטי ולא מטי' ו'רצוא ושוב' הוא שלמטה אומרים 'רצוא ושוב', שהיות שמתחילים למטה אצל הנבראים, לכך אומרים תחלה 'רצוא' – תשוקה לצאת מהגבלות העולם ולהיכלל באלקות, ורק אחר כך 'שוב' – לשוב לעולם להמשיך אלקות למטה. ואילו למעלה אומרים 'מטי ולא מטי', היינו תחלה שוב (מטי – מגיע ומתפשט) ואחר כך רצוא (לא מטי – לא מגיע ומתפשט), כי מתחילים למעלה באלקות, ושם הכל כלול במקורו באין אופן ס"ב עצמו, ותחלה צריכה להיות המשכה והתפשטות למטה של האור

ועל דרך זה נאמר⁸² **"ועבד הלוי הוא", שעבודת הלויים להמשיך 'מוחין דאימא'**⁸³, וזהו ענין השיר, ועל ידי זה אחר כך יומשיך 'מוחין דאבא', והוא ענין הכהנים, מה שאין כן כהנים בלא לויים אי אפשר כו'.

הענין הנ"ל – שעיקר תיקון הצרעת הוא על ידי המשכת 'מוחין דאבא', אבל עם כל זה אי אפשר להיות המשכת בחינת 'מוחין דאבא' בלא הקדמת 'מוחין דאימא' – הוא על דרך מה שאנו מוצאים גבי עבודת הכהנים והלויים.

דהיינו, מבואר לעיל (סמוך לתחילת המאמר) שהלויים הם בחינת 'מוחין דאימא', 'רצוא', ועל זה מורה השיר וכלי הזמר שלהם, שזהו ענין השמחה והאהבה הנולדות מההתבוננות של 'מוחין דאימא'⁸⁴. ולאידך, הכהנים מדרגתם היא בחינת 'מוחין דאבא'. כי הרי עבודתם בחשאי (כנ"ל מספרי קבלה), כלומר, בלחש ובביטול גדול, בניגוד להשיר והרעש של הלויים.

ולכאורה עבודת הלויים טפלה לגמרי לעבודת הכהנים, שכן הכהנים בעבודתם בהבאת והקרבת הקרבנות על גבי המזבח וכן כל שארי העבודות, והלויים בשירם, שהם רק שרים בשעת עבודת הכהנים, שלכאורה אין זה עיקר העבודה כלל.

אבל אליבא דאמת צריכה להיות עבודת שניהם. והענין יובן היטב על פי פנימיות הענינים (כנ"ל, שהלויים הם 'מוחין דאימא', והכהנים 'מוחין דאבא'). וכפי שנתבאר לעיל, שאי אפשר להמשיך מבחינת ה'שוב' של 'מוחין דאבא' בלתי הקדמת ה'רצוא' של 'מוחין דאימא', ולכן לא יתכן להיות הכהנים לבד בלא הלויים. וזהו מה דכתיב גבי הלויים 'וילוו אליך וישרתוך', דכל ענינם של הלויים הוא שהם טפלים

(82) במדבר יח, כג.

(83) ראה לקו"ת קרח ד"ה ועבד הלוי הוא.

(84) כתיב 'ועבד הלוי הוא את עבודת אהל מועד', ולכאורה תיבת 'הוא' נראה מיותרת (ע"ד הפשט ראה אבן עזר עה"פ). ומבואר על כך בכמה מקומות בזהר (ראה זהר ח"א קנד, ה), ש'הוא' קאי על בחינת בינה ('מוחין דאימא'). כי בינה היא הבנה שכלית בטהרה, והבנה שכלית כזו אינה משפיעה על רגש הלב. והיינו שבבחינה זו השכל עדיין 'מכוסה' ורחוק מלהשפיע על הרגש שהוא האדם עצמו. ולכן נקראת הבינה בשם 'הוא', "כי לשון 'הוא' מורה על דבר נעלם, וכנודע ש'אתה' הוא כשמדברים לנוכח, אבל כשמדברים בלשון נסתר אומרים 'הוא' (סה"מ תרל"א ח"א ע' ק'). ועבודת הלבוים היא 'לעבד', היינו להמשיך מבחינת 'הוא', היא בחינת הבינה, שיתגלה למטה ויהיה נרגש בלב אהבה ויראה להקב"ה.

רוצה להיכלל באלקות – יכולה להיות 'ניקת החיצונים' ומהמדות הנולדות מכך יוכל להסתעף מדות רעות, כנ"ל.

וזהו הסיבה שבתחילה צריך להיות 'והובא אל הכהן', שהוא תיקון ה'רצוא' שכאמור א"א להיות המשכת 'מוחין דאבא' אלא אם כן מתקן תחלה הפגם ב'מוחין דאימא' (ולקמן יבאר ש'יצא הכהן' הוא השלב השני בתיקון הנגעים – המשכת 'מוחין דאבא' למטה בעבודת ה'שוב' בהמשכת אלקות למטה בכלים ואותיות התורה).

על דרך תשוב ה' לגבי יו"ד.

כדלעיל, להשיב ולהחזיר את הבינה (הרצוא הנולד מהתבוננות) אל החכמה (הביטול). וזהו ענין 'תשובה באותו מקום', לתקן את המעוות שהי' ב'מוחין דאימא' תחלה.

וזהו ענין "שמע ישראל"⁸⁷ – 'שם' [של תיבת 'שמע'] – גימטריא ב"ן ורפ"ח⁸⁸, יוחזר ויוכלל לשרשו – ע' רבתי [של תיבת 'שמע'], ו' תחתונות דאימא, ויוכלל ב'ישראל סבא' כו' [וזהו 'שמע ישראל' (חכמה עילאה)].

וכן זהו כענין מה שמובא בספרי קבלה בכוונת אמירת 'שמע ישראל' במצות ק"ש שבתפלה. ש'שמע' הוא אותיות שם ע', והסוד ב'שם' הוא: 'שם' עולה במספר ב"ן ורפ"ח ביחד, שהן הרפ"ח ניצוצות שנפלו למטה בתוך הדברים הגשמיים שבעולם על ידי 'שבירת הכלים' (וגם שם ב"ן מורה על החיות האלקית שבתוך העולמות להחיותם⁸⁹). ועבודת האדם היא לברר ולהעלות ניצוצות אלו למעלה לשרשם, שמהם לא תהיה ניקת החיצונים.

וזהו 'שמע' – אותיות שם ע', דהיינו, להעלות בחינת 'שם' הנ"ל, ש'יוחזר ויוכלל לשרשו' בבחינת הע' רבתי ד'שמע', שקאי על בחינת ז' תחתונות של מוחין דאימא⁹⁰. שכן ע' בגימטריא – שבעים, וזהו ענין הז' מדות עליונות

ואף שיש סלקא דעתך שמספיק בעבודת ה'שוב' לבד בכדי לתקן טומאת הצרעת, כנ"ל, אבל באמת אינו כן, אלא יש צורך בעבודת שניהם כנ"ל. ועל כן נאמר בעץ חיים שכדי להחזיר את האורות שעתה החיצונים יונקים מהם, צריך להיות בבחינת 'מטי ולא מטי' דוקא, שהוא בחינת 'רצוא ושוב' (ולא 'שוב' בלבד).

[ובזה יתורץ מה שהקשה לעיל – מדוע כתיב 'והובא אל הכהן' וגם 'ויצא הכהן' (שלכאורה סותרים זה לזה):]

ובזה יש לפרש פירוש "והובא אל הכהן", ואחר כך "ויצא הכהן".

[והביאור:]

"והובא אל הכהן" – היינו, ענין התעוררות ה'רצוא' הנמשך מ'מוחין דאימא', ושיבוא ה'רצוא' ויוכלל בבחינת ביטול ד'מוחין דאבא' [שזהו ענין הכהן, הביטול ד'חכמה עילאה'].

דהיינו, שתיקון הנגעים הוא על ידי ההבאה, העלייה וה'רצוא' למעלה תחילה, כפי שנתבאר לעיל, שתיקון הצרעת הוא על ידי תיקון המעוות שהיה בה'רצוא' תחילה. והתיקון לכך הוא שמעורר בתוכו תנועת ה'רצוא', ושיבוא ה'רצוא' הזה ויוכלל בבחינת הכהן – 'והובא [ה'רצוא'] אל הכהן' – היינו, בבחינת ביטול של 'מוחין דאבא'. היינו שיתעורר בתשוקה גדולה כל כך עד שיעלה למעלה מעלה ויבוא לפני הקב"ה ממש בהתכללות באור אין סוף ב"ה השורה בחכמה עילאה (כנ"ל), שזהו בחינת 'מוחין דאבא'. ובה שכלל באור החכמה ומציאותו מתבטלת לגמרי, הרי הוא מתקן המעוות שהיתה בה'רצוא' שהיה בלא בחינת הביטול, ולכן נסתעפה מזה ניקת החיצונים (שורש הנגעים).

ובפרטיות יותר, כפי שמבואר לעיל, ענין 'והובא אל הכהן' הוא חיבור ה'רצוא' של 'מוחין דאימא' עם הביטול של 'מוחין דאבא', והיינו לה'רצוא' אף פעם לא יהיה ענין לעצמו בלתי קשור עם הביטול לרצון ה', ולא יופרד הרצוא מ'מוחין דאימא' מהביטול של 'מוחין דאבא'. שאם לא כן, מה'רצוא' עצמו – שבו מורגשת מציאותו העצמית של האדם, שהוא

(87) דברים ו, ד.

(88) מאורי אור מערכת ש' סנ"ג ובפרי עץ חיים שער הק"ש בפ"ט.

(89) שם ב"ן בגימטריא 'בהמה' ד'רוח הבהמה היורדת היא למטה', והוא שורש לחיות הנבראים התחתונים שאינם מיוחדים באלקות.

(90) זהו הטעם שהוא ע' רבתי (גדולה) כי הכוונה להמדות כפי שהן בשרשן בבינה (אימא) ששם הן בבחינת גדלות במוחין ביחס לכפי שהן יורדות להיות מציאות מדות בפני עצמן, ששם אין הארת המוחין כל כך ולכן הן בבחינת 'קנטות'.

האלקי, ורק אחר כך הוא ענין ה'לא מטי' – שוב – חזרת האור מהתפשטותו מלמטה למעלה שוב לשרשו באלקות.

[נעל פי זה, יבואר מה שכתוב אחר כך 'ויצא הכהן, כפי שהובא לעיל:]

ואחר כך "ויצא הכהן" – היינו, המשכת ה'שוב' להתלבש בכלים ואותיות, והוא בחינת ש'יסוד אבא בוקע יסוד אימא ונמשך ומתפשט לחוץ', וכוונתו⁹³ מענין "אך יצא יצא יעקב כו"⁹⁴.

וזהו 'ויצא הכהן', והיינו, שלאחר ש'הובא' ונכלל ה'רצוא' למעלה מעלה בתוך הביטול ד'מוחין דאבא', אזי נמשכת המשכה מבחינת הביטול של 'מוחין דאבא' (דרגת הכהן) למטה (עבודת ה'שוב') להתלבש בכלים ואותיות של תורה, כנ"ל. ועל יד כך נמשך האור האלקי למטה בכלים, ובמילא שוב לא יוכל להיות 'יניקת החיצונים' מהמדות שנולדו מ'מוחין דאימא', כי כבר הביא והמשיך התלהבות זו (אור) בכלי, ומעתה ה'רצוא' שלו כבר נקלט ונתלבש בכלי והוא 'שמור' משום ענין בלתי רצוי.

והיינו, ש'ויצא הכהן' יכול להיות רק אחרי ענין 'והובא אל הכהן', כמבואר לעיל, שעבודת ה'שוב' יכולה להיות רק אחרי הקדמת ה'רצוא'. וזהו 'ויצא הכהן', שאחרי ה'רצוא' שהי' חדור בביטול של 'מוחין דאבא' (להיותו 'מחובר' עם אור החכמה, כנ"ל), ממילא נמשך ה'שוב', היינו עבודת האדם בעשיית כלים להמשכת אלקות ע"י לימוד אותיות התורה. כי היות שה'רצוא' שלו היה מתוך ביטול לרצון העליון, לכך כאשר מגיע לתכלית העלייה למעלה באלקות, אז מתבטל לגמרי לה' מחמת גודל קרבתו אליו וחזור למטה לקיים את רצונו וכוונתו האמיתית בבריאת כל העולמות, שהוא להמשיך אלקות למטה דוקא ע"י קיום תורה ומצות (וזהו העבודה הנמשכת מ'מוחין דאבא', משא"כ 'והובא אל הכהן' ענינו חיבור העבודה של 'מוחין דאימא' עם הביטול של 'מוחין דאבא').

וזהו ענין המובא בזהר ש'יסוד אבא בוקע יסוד אימא ונמשך ומתפשט לחוץ', היינו שתחלה יסוד אבא בוקע יסוד אימא, שזהו ענין 'והובא אל הכהן', שה'רצוא' של 'מוחין דאימא' מתחבר עם הביטול של 'מוחין דאבא', ואז תנועת ה'רצוא' לעלות ולצאת מהעולם היא מתוך ביטול לרצון העליון ועם הכוונה הראויה (לצורך ה'שוב' שאחר כך). ואחר כך הוא ענין 'ונמשך ומתפשט לחוץ', ש'יסוד אבא' – הביטול דחכמה, פועל אשר אחרי ה'רצוא' האדם אכן יקיים את עיקר

(כפי שהן כלולות עם שאר עשר הספירות שביחד זהו שבעים), שנולדות ומתעוררות על ידי בחינת 'מוחין דאימא' כנ"ל, שזהו שורש הרפ"ח ניצוצות כנ"ל (כידוע, ד'שבירת הכלים' היתה בעיקר בהמדות עליונות, משא"כ בהמוחין⁹¹).

והנה, ענין 'שם' של הע', הוא מה שמבואר לעיל – שמבחינת ה'רצוא' של 'מוחין דאימא', יכולה להיות יניקת החיצונים, שזהו הרפ"ח ניצוצות שנפלו בתוך עניני העולם (כולל הקליפות). והדרך לתקן זאת היא כנ"ל (לא רק בהמשכת 'מוחין דאבא', אלא) בחזרת והעלאת הניצוצות של 'מוחין דאימא' למעלה לשרשם בז' תחתונות דאימא, ועד להתכללותם בבחינת הביטול של 'מוחין דאבא'. וזהו תיבת 'ישראל' (של 'שמע ישראל'), שמתייחסת לבחינת 'ישראל סבא', דהיינו, בחינת 'חכמה עלאה', 'מוחין דאבא'.

לסיכום: בחינת 'שמע' צריכה להיכלל בבחינת 'ישראל', וזה נעשה על ידי העלאת ניצוצות קדושה ששרשם מבינה למעלה מעלה להיכלל בבחינת מוחין דאבא, בחינת ישראל⁹².

91) ראה מאה"ז תקס"ח בתחילתו. מאה"ז ענינים ע' תיז ואילך. תורת חיים פ' בראשית ט, א ואילך. המשך תער"ב ח"א פרק רנא ואילך.

92) זהו הטעם לכך שכוונה זו היא באמירת 'שמע ישראל' דוקא (שלכאורה קשה, מה הקשר בין ענין זה לענין 'שמע ישראל' שבתפלה?):

ידוע, שהעבודה הפרטית של אמירת 'שמע ישראל' היא למסור נפשו באחד, היינו 'שמע ישראל' – שכל יהודי צריך 'לשמוע' ולהתבונן בענין ה' אחד' – שהקב"ה הוא המציאות האמיתית היחידה ולגבין אין לכל העולמות תפיסת מקום וחשיבות כלל. ועל ידי התבוננות זו יתעורר באהבת ה' (וזהו מה שממשיך אח"כ ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך וגו'), עד כדי כך שירצה למסור את נפשו וכל רצונו אליו יתברך, שלא יהיה לו שום חפץ ורצון אחר זולתו יתברך.

והנה, הכוונה הנ"ל ב'שמע ישראל' היא ענין חיבור ה'רצוא' הנמשך מ'מוחין דאימא' עם הביטול של 'מוחין דאבא', שה'רצוא' יהיה חדור בביטול, והרי זהו ענין העבודה הפנימית באמירת 'שמע ישראל' – להתעורר באהבת ה' אך בבחינת 'מסירות נפש', היינו באופן כזה שרצונו ותשוקתו לדביקות באלקות יהיו חדורים בביטול מוחלט אל רצונו ית'. שכל עצם ה'רצוא' התעורר מסיבת ההתבוננות בביטול כל המציאות אל ה', ולכן, גם ה'רצוא' הנולד מכך יהיה חדור בביטול זה ולא יהיה בבחינת ישות ומציאות עצמית, 'יש מי שאוהב'.

וכן, ענין הכוונה הנ"ל ב'שמע ישראל' היא העלאת ניצוצות הקדושה מתוך הדברים הגשמיים חזרה לשרשם באלקות, וזהו גם עבודת 'שמע', שאז האדם מוסר את כל נפשו ורצונו אל ה' ובכך הרי הוא מעלה עמה את כל ניצוצות הקדושה שהשתמש בהם במשך היום שלפניו.

93) ראה מאה"ז תקע"א ע' ע ואילך (ד"ה והיה אור הלבנה כאור החמה).

94) בראשית כז, ל.

מהשגת האדם המוגבל אלא כמבואר לעיל שהוא רק הבקרת נקודת השכל במוחו ללא תערובות מציאות האדם, לכך הביטול הנמשך מכך הוא למעלה מכל מדידה והגבלה, כי אינו גולד מטעם ושכל וגם אינו מוגבל ע"פ טעם ודעת, אלא הוא נובע מחמת שמאיר בבחינת חכמה שבהנשמה אור אין סוף ב"ה ממש, כנ"ל. היינו, שאין זה תנועה הנולדת ע"י התבוננות האדם (שהיא כמובן מוגבלת מאד), אלא מחמת האלקות (הבלתי מוגבלת) ששורה בו. ולכן, דוקא בחינה זו נקראת 'איתן' מלשון חזק, כי היא תוקף הביטול להתקשר לאלקות למעלה מכל מדידה והגבלה (עד שמחמת זה יכול למסור את נפשו על קידוש ה').

ו'נחל איתן' הוא המשכה מבחינת 'איתן', שנמשך ומתפשט בו"ה, שהוא בחינת המדות והלבושים – מחשבה דבור ומעשה בו'.

וכמו שמבואר לעיל (בענין 'ויצא הכהן'), שאחרי שתיקן הפגם ב'מוחין דאימא' בכך שעורר שוב את ה'רצוא' אך באופן שהוא מחובר עם הביטול של חכמה, אז הוא ענין עבודת ה'שוב' עצמה בהמשכת אלקות למטה בכלים של תורה ומצות – כך הוא ענין 'נחל איתן' המבואר מאמר הנ"ל:

כי 'איתן' קאי על 'מוחין דאבא', והנחל של בחינת 'איתן' הוא המשכה משם למטה (דוגמת הנחל כפשוטו שהוא זרימת מים שנמשכת והולכת), "למקום מדות שבלב – שנחלקין לשש בחינות, והוא בחינת וא"ו [שמספרו שש], להפכם לקדושה. ואחר כך לבחינת ה' אחרונה – בחינת מחשבה דיבור ומעשה, שהם כנגד ג' קוין שבה' אחרונה⁹⁶, והוא בחינת תורה שבעל פה, 'מלכות – פה קרינן לה' (לקו"ת שם).

כלומר:

ענין המשכת ('נחל') בחינת 'איתן' הנ"ל, הוא שנמשך ומתפשט לתוך הו"ה של שם הוי', דהיינו, על דרך מה שמבואר לעיל, שהביטול של 'מוחין דאבא' נמשך, מאיר

רצונו ית' בהמשכת אלקות למטה, וזהו ש'נמשך ומתפשט לחוץ', שהאור אלקי של 'מוחין דאבא' נמשך למטה בכלים ואותיות התורה (כי 'אורייתא מחכמה נקפת', כנ"ל), ו'יצא לחוץ' – שבא למטה בעולם הזה הגשמי.

וזהו גם מה שמבואר במקום אחר בחסידות (ובמקצת במאמר דידן בענין היחוד בין יעקב ושני נשיו לאה ורחל), בענין הכתוב 'אך יצא יצא יעקב', פירוש, שיעקב הוא בחינת 'מוחין דאבא' (כנ"ל בענין יו"ד עקב), ויש לו ב' יציאות (שזהו כפל הלשון 'יצא יצא'): א' – ל'מוחין דאימא' להחזיר בהם ביטול לרצון העליון שה'רצוא' יהיה כפי הכוונה (ולא 'רצוא' כמו שהוא מטה ותכלית לעצמו), וב' – המשכתו למטה בפועל ע"י קיום תורה ומצוות, ששרשם מ'חכמה עילאה', כנ"ל.

ועוד יובן ענין זה ממה שכתוב במקום אחר⁹⁵, בענין: 'נחל איתן', היינו, חיבור בחינת י"ה, 'תרין רעין'.

במקור אחר (לקו"ת ראה יח, א – צוין בהגהת הצ"צ כאן) מבואר אודות ענין חכמה ובינה (מוחין דאבא ואימא), שעליהם מובא בזוהר שהן 'תרין רעין דלא מתפרשין', היינו שאין מציאות לאחת מהן בלי חברתה, ו"לכן צריך להיות גם באדם כך" (לקו"ת שם), שהיות שזהו המצב של חכמה ובינה כמו שהן למעלה בספירות העליונות – בלי שום פירוד, זה מראה שכך צ"ל גם באדם. כי ידוע שהאדם נברא 'בצלם אלקים', היינו שנברא בצלם ודמות שלמעלה, וכפי שהענינים הם למעלה בעולמות עליונים, כמו כן צריכים להיות באדם התחתון.

ובעבודת ה' הענין הוא, כמבואר לעיל (בענין 'והובא אל הכהן'), שלא די בענין 'מוחין דאימא' לבד בלי השפעת 'מוחין דאבא', שאז זה מביא ל'רצוא' ללא כל 'שוב' וממילא ל'ניקת החיצונים'. אלא צ"ל ה'חיבור' בין חכמה ובינה שבנפשו, היינו שתנועת ה'רצוא' יהיה נכלל בהביטול של מוחין דאבא, שבתוך ה'רצוא' עצמו יורגש ביטולו לה' ולרצונו, שעל ידי זה ודאי יבוא לענין ה'שוב' שאחר כך.

[ומבואר שם שבחינת ביטול זה הנמשך מחכמה שבנפש (מוחין דאבא) נקראת 'איתן' שהוא מלשון חזק ותוקף (כמו 'איתן מושבך', שפירושו הוא (כהתרגום שם): 'תקיף בית מותבך'). כי היות שביטול זה נמשך מחכמה שהוא למעלה

96 צורת אות ה"א היא שני קוין מחוברים זה לזה, וקו אחד נפרד מהם. והוא מורה על ג' לבושי הנפש, מחשבה דיבור ומעשה. שני הקוין המחברים מורים על מחשבה ודיבור, להיותם קשורים בקשר חזק, כי כל מה שאדם מדבר, מקודם חושב על כך באותיות מחשבתו. ואיל לבוש המעשה הוא בנפרד לגמרי משני הלבושים הראשונים (דוגמת קו הנפרד שבאות ה"א), וכנראה במוחש, שמעשי האדם הם מחוצה לו, ולכן שייך שלא יהיה ניכר במעשי ידי אדם שהם מעשי ידיו שלו.

95 בר"ה 'ראה אנכי' [לקו"ת ראה יח, א. וראה בביאורנו שם].

ואח"כ יוכל להיות 'תורתו' וטהרתו שלמה כאשר תומשך בהמשכת ה'שוב' למטה בכלים ואותיות דתורה (אותיות וא"ו וה"א של שם הוי").

מה שאין בן מקודם התשובה.

אבל מקודם שעושה תשובה – היינו, תשוב ה' לגבי יו"ד, החזרת ה'רצוא' שיוכלל בה'שוב' – אי אפשר לתקן ו'לרפאות' את המצורע, כפי שנתבאר כל זה לעיל.

[ועל פי כל הנ"ל, יובן ענין זה גם בעבודת ה' של כל אחד ואחד מישראל:]

והנה, לזאת [-על פי כל מה שנתבאר לעיל בענין סיבת הנגעים], **עיקר עבודת האדם** [הוא:] **להיות אחר ה'רצוא' בחינת 'שוב'**⁹⁸, [מפני] **שה'רצוא' אינו אלא תתחלה לעורר הנפש, אבל העיקר הוא ההמשכה בכלים רבים דאותיות התורה ובמצות**⁹⁹.

על פי הביאור דלעיל בענין תיקון ורפואת המצורע, יובן גם כן בנוגע לעבודת כל אדם מישראל. כלומר, כפי שביאר אשר אי אפשר להיות בחינת ה'שוב' בלתי הקדמת ה'רצוא',

ו'בוקע' דרך 'מוחין דאימא', ואזי לא תהיה יניקת החיצונים מהמדות (הנולדות מ'מוחין דאימא'), אלא תמורת זה יומשך בהלבושים (בחינת 'לאה' ו'רחל' כנ"ל) – מחשבה דיבור ומעשה – של תורה ומצוות.

ועל דרך זה יובן כאן ענין "והובא אל הכהן", ואחר כך "ויצא הכהן" בו, ועל ידי זה "והנה נרפא בו" [נגע הצרעת מן הצרוע]⁹⁷.

ולכך, כתיב 'והובא אל הכהן' תחילה ורק אח"כ 'ויצא הכהן' – כי סדר זה הוא בדוקא, וכמבואר לעיל שאי אפשר להיות ה'שוב' בלתי התעוררות ה'רצוא' תחילה (אף שהביטול וה'שוב' הוא העיקר). ואחר כך בא ענין 'ויצא הכהן' – המשכת 'מוחין דאבא' למטה בעבודת ה'שוב' בפועל – להמשיך אלקות למטה בכלים ואותיות התורה. וכאשר נמשכת הארת 'מוחין דאבא', אזי לא יתכן עוד ענין יניקת החיצונים מהמדות, ובמילא אין שום נתינת מקום להתהוות נגעי צרעת, ולכך 'והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע'.

[על פי הנ"ל יבאר מה שהקשה לעיל ביתור הלשון 'זאת תהיה תורת המצורע':]

ועל דרך זה יובן גם בן ענין "זאת תהיה תורת המצורע".

היינו, **שכאשר "והובא אל הכהן" בו' – [שזהו] בחינת תשובה, תשוב ה' לגבי יו"ד** (כנ"ל) – **או אחר כך 'תהיה' תורתו שלמה, שהיא המשכת יו"ד לגבי ה', וגם בו"ה מלמעלה למטה.**

מבואר לעיל, שהביאור במה שכתוב 'והובא אל הכהן' הוא החזרת ה'א של שם הוי' ('רצוא' של 'מוחין דאימא') לגבי ה'יו"ד (ה'שוב' והביטול של 'מוחין דאבא'), שזהו בחינת 'תשובה' – תשוב ה' לגבי יו"ד. מפני שצריך האדם לעשות תשובה 'באותו מקום' שעיוות, דהיינו, בהאות ה"א דבינה, להחזירה אל ה'יו"ד דחכמה.

ואז דוקא, אחרי שתיקן המעוות ב'מוחין דאימא' (בהחזרתו למעלה שיוכלל ב'מוחין דאבא'), הרי 'תהיה' תורת המצורע שלמה. דהיינו, שתיבת 'תהיה' באה להורות (ע"פ חסידות) שאי אפשר להיות טהרת המצורע אלא אם כן תיקן מה שעיוות תחילה ב'מוחין דאימא', 'והובא אל הכהן',

98 ראה לקו"ת שה"ש לו, ב: "צ"ל בבחינת 'שוב', והוא תכלית הבריאה, כי בשביל ה'רצוא' . . לא היה צריך להיות ירידת והתלבשות הנשמה למטה, כי למעלה ה'רצוא' יותר, ואין זה תכלית העבודה . . אלא צ"ל בחינת 'רצוא' ו'שוב', אם רץ לבך – שוב לאחד, דהיינו, כשמתעורר אהבה ויראה ורצון להדבק בה' אחד – שוב לאחד, להיות לו דירה בתחתונים, להמשיך אלהות בזה העולם דוקא ע"י לימוד התורה בענינים הגשמיים, באיסור והיתר ודיני ממונות ומעשה הצדקה וגמילות חסדים ותפלה בכוונה, על דרך זה יהיה עיקר העבודה, ולא בבחינת 'רצוא' בלבד".

99 ועיין מ"ש בר"ה 'כי כאשר השמים החדשים' – דכמו שהארץ אינה רק כנגדיר חרדל לגבי השמים, כך ערך בחינת ה'רצוא' לגבי ה'שוב' בו', עיין שם [תו"א פ' בראשית ב, א]:

"והנה, בחינת השוב נקראת 'שמים', כי הנה, בבחינת השוב הזה בתורה ומצות, נמשך האור למעלה בבחינת מקיף, כידוע שהמצות הן בחינת מקיפין, וע"כ, נעשו המצות לכושים לנשמה בג"ע, כי הלבושים והמקיפין ענין אחד הם בו'. והו' שכתוב 'צוררה בצורר החיים' בו', 'צורר' זה, היינו, המצות כידוע, והתורה, אע"פ שנקראת 'מוזן', מ"מ, היא ג"כ בחי' לכוש, כמ"ש 'עוטה אור כשלמה'. ע"כ, נק' בחי' שוב זה ע"י תורה ומצות בשם 'שמים', כי כמו שהשמים מקיפין לארץ, כך בחי' השוב הזה הוא בחי' מקיף לבחי' הרצוא ד'ארץ' הנ"ל.

"ועוד זאת, עד"מ מארץ ושמים הגשמיים, הרי אנו רואים שהארץ אינה רק כנגדיר חרדל לגבי מרחב הכדור של השמים המקיפין עליה מכל צדדיה בהשוואה אחת, כך, ערך בחינת הרצוא הזה ד'ארץ', לגבי בחינת השוב דתורה ומצות, שנקראים רצונו וחכמתו ית', הוא רק כערך גרגיר חרדל לגבי מרחב הגדול דשמים".

זה שמבואר לעיל בסמוך – שעיקר עבודת האדם הוא בחינת ה'שוב' – עולה בקנה אחד עם הכוונה הפנימית במאמר רז"ל: 'לעולם ליגריס אינש, ואף על גב דמשכח, ואף על גב דלא ידע מאי קאמר, שנאמר 'גרסה נפשי לתאבה', 'גרסה' כתיב, ולא כתיב 'טחנה'.

דהפירוש לפי פשוטו הוא, שלעולם ילמוד האדם באופן של גירסא, היינו, בלי כ"כ עומק ועיון, אף שיתכן שישכח מה שילמוד, ואף שבילמוד באופן כזה לא יודע ומבין מה שאומר באמת (כי אינו נכנס לדברים בעומק הראוי), דווקא משמעות דיוק לשון הכתוב 'גרסה נפשי לתאבה', "ברוב תאותי לתורה הייתי שובר לפי היכולת, אע"פ שאיני טחנה הדק ליכנס בעומקה" (רש"י שם).

[לכאורה אינו מובן: כל ענין לימוד התורה הוא להבין מה שלומד, וכמו שנפסק להלכה, שאין מברכים ברכת התורה אלא כ"הוא מבין את מה שלומד! ומדוע מאמר רז"ל זה אומר שלעולם צריך האדם ללמוד בגירסא, אפילו שהוא לא יודע באמת מה שאומר?

קושיא זו יתרץ כאן על פי משמעותו הפנימית של מאמר רז"ל זה:]

והיינו, משום שעיקר העבודה לעשות כלים רבים לגילוי והמשכת האור, והם אותיות של התורה שיגרום וילמוד בו, ואז, ממילא יומשך ויתקיים האור.¹⁰²

(102) ועיין מ"ש מזה ב'ביאור' ע"פ 'קבל היהודים' בו' [תו"א מג"א צא, א-ב] (במעלת ענין הכלים דתורה ומצות, שעל ידם דוקא נמשך אור ואלקותו ית' למטה בכלים מכלים שונים של אותיות התורה וכלי המצות, כמבואר במאמר דידן, במעלת ענין הכלים ואותיות של לימוד התורה, שעל ידם הוא המשכת אלקותו ית' למטה, ובהם דוקא יהי' לאור זה קיום):

"אך, להבין מה שלפעמים נחשב לו לגרעון מה שלא זכה [אברהם אבינו] לתורה ומצות שניתן בסיני. זה יובן בביאור ענין פי' 'נעשה ונשמע'. והוא כי 'נעשה' פי' הכלים, ע"ד 'רמ"ח פקודין אינון רמ"ח אברין דמלכא', שהן בחי' כלים לגלוי אור"ס ב"ה, כמו שהאבר הוא כלי לחיות הנמשך מן הנפש. ופי' 'נשמע' הוא האור שנמשך לתוך הכלי ע"י קיום מצוה זו. ומה שהקדימו נעשה לנשמע, היינו, לפי שהמצות, שהם הכלים, הם הגורמים שיבואו האורות וימשכו ויתפשטו בהכלים, ואם לא הכלים, לא היו האורות נמשכים כלל.

"ויובן זה ע"פ שני דרכים:

הא': ע"פ מ"ש 'כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא'. כי הנה, יש ד' יסודות אש רוח מים עפר, ויסוד האש הוא למעלה מרוח מים עפר, כי הוא תחת גלגל הירח. ויש חקירה בין החוקרים במהותו. והנה, הקושיא מפני מה יש חשך בלילה. והתירץ הוא: שאור ואש הנאחז בפתילה ועצים זהו הארה והשפעה

אבל עם כל זה, ה'רצוא' הוא רק התחלה לעורר את הנפש בכדי שתוכל להגיע אחר כך אל בחינת ה'שוב'. דהיינו, שכל ענין ה'רצוא' הוא טפל לבחינת ה'שוב', שהוא המשכת אלקות למטה בפועל, שזוהי כוונת כל הבריאה כולה, לעשות לו ית' דירה בתחתונים, שזה באה על ידי המשכת אלקות בלימוד התורה וקיום המצות. ולכן, זהו עיקר עבודת האדם עלי אדמות, ה'שוב', להמשיך אלקות למטה בקיום התורה ומצות.

כלומר:

למרות שעבודת ה'רצוא' חשובה ביותר, שהרי ענין ה'רצוא' הוא להתעורר באהבה לה' ותשוקה לצאת מהגבלות העולם וגדרי מציאותו כדי לעלות ולהיכלל באלקות, ובה האדם מעורר נפשו ומלהיכה, ואם לא עבודה זו אין לאדם הרגש באלקות ועבודת ה' שלו היא בקרירות חסרה חיות ובמילא הוא מקושר למטה במאסר הגוף והנפש הבהמית.

אמנם, "הרצוא אינו אלא התחלה", כי אין זה תכלית הכוונה לצאת מהעולם ולהיכלל באלקות, אלא המטרה היא להמשיך אלקות בתוך העולם כדי 'לעשות לו יתברך דירה בתחתונים', שגם למטה בעולם הזה הגשמי יהיה גילוי אלקות. וענין זה נעשה ע"י עבודת ה'שוב' שהוא חזרת האדם למטה מתוך ביטול מוחלט לה' (כעבד פשוט לקיים רצונו אדונו), לקיים תורה ומצות שהם הכלים להמשכת אורו ית' למטה, כנ"ל.

אך, כאמור לעיל, כדי להמשיך גילוי אלקות למטה, יש צורך להקדים עבודת ה'רצוא', כי בקיום תורה ומצות בלבד ללא כל תשוקה ורצון לאלקות, אף שבזה נמשך אלקותו ית' למטה, אך אין זה בגילוי, כי ענין הגילוי נפעל ע"י שהאדם משתוקק להמשכה זו. ו'דירה בתחתונים' פירושה הוא, כמו שהאדם דר בביתו, שהוא באופן גלוי ללא כל צורך להעלים את מהותו ועצמותו, כמו כן למעלה, שעשיית הדירה לה' למטה היא רק כאשר עצמות האלקות מאירה בגלוי, וזה נעשה ע"י הקדמת עבודת ה'רצוא' דוקא "לעורר הנפש".

וזהו שאמרו רז"ל¹⁰⁰: "לעולם ליגריס אינש, ואף על גב דמשכח, ואף על גב דלא ידע מאי קאמר, שנאמר¹⁰¹ 'גרסה נפשי לתאבה'".

(100) סוף פרק קמא דעבודה זרה [יט, א].

(101) תהלים קיט, כ.

דהיינו, מאחר שעיקר עבודת האדם הוא בחינת ה'שוב' כנ"ל, דהיינו, להמשיך אלקות למטה בכלים של אותיות התורה, לפי זה מובן היטב מדוע לעולם ילמוד האדם אפילו באופן של גירסא, כי בהרבות אמירת אותיות התורה, נעשים כלים רבים להמשכת אלקותו יתברך, והלא זהו עיקר עבודת האדם עלי אדמות בבחינת 'שוב', כנ"ל¹⁰³. "היינו, לפי שה[תורה ו]מצות, שהם הכלים, הם הגורמים שיבואו האורות ויומשכו ויתפשטו בהכלים, ואם לא הכלים, לא היו האורות נמשכים כלל" (תו"א בה'ביאור' ע"פ קבל היהודים – צוין בהגהת הצ"צ כאן).

[ועל פי כל מה שנתבאר לעיל, יסביר כאן פירוש נפלא במה שכתוב בסוף ספר משלי, בחלק שאנו קוראים אותו 'אשת חיל'. וידוע, שאחד הפירושים בזה הוא שה'אשת חיל' קאי על כנסת ישראל. ובה יובן מה שממשיך ומבאר (ובהמשך יקשר הענין לתוכן מאמר דידן בענין צרעת):]

ובכל זה יובן מה שכתוב¹⁰⁴ "לא תירא לפיתה משלך, כי כל פיתה לבוש שנים".

פירוש פסוק זה לפי פשוטו: לא תפחד בעבור אנשי ביתה מקרירות השלג, כי כל אחד מאנשי ביתה מלוּבש במלבוש צבוע תולעת שני, כי צבע השני, שהוא אדום, טבעו לחמם מאד (מצו"ד).

דוקא נמשך האור, וכמו שהמאכל מחיה את האדם כו', מצד שבשרשו הוא נלקח ממקום גבוה יותר.

"והנה, אברהם שקיים כל התורה, היינו, שהמשיך האור הנמשך ע"י המצות, המשיך זה ע"י עבודתו ברצוא ושוב כו'. אך, הכלים הנעשים ע"י עשיית המצות בפועל ממש, זה ודאי לא היה יכול לקיים, כיון שעדיין לא ניתנה תורה כלל במעשה כו', וכיון שבשרש התקון הכלים גבוה יותר, [לכן] ע"י קיום התורה ומצות בפועל ממש, זהו גבוה יותר ממה שקיים אברהם כו'".

(103) לפי פשוטו הפירוש במאמר רז"ל זה משמע שהלימוד באופן זה הי' חסרון, דהיינו, שהגם שאינו יכול ללמוד בעומק ועיון, אעפ"כ, על ימנע את עצמו מלימוד התורה בשביל זה, אלא ילמוד באופן של גירסא, ואף על פי שלא יזכור לימודו וכו', כי זו משמעות הכתוב 'גרסה נפשי לתאבה'.

אך, לפי הפירוש על פי חסידות, הרי כונת חז"ל היא למעלותא, כלומר, 'לעולם' ילמוד אדם באופן כזה, היינו, שתמיד ילמוד ככה, ומדוע? כי לכאורה אין זה מעלה, וכנ"ל! כי הרי זהו עיקר עבודת האדם בבחינת ה'שוב' והמשכת אלקות למטה, וזה נפעל רק על ידי עשיית כלים להמשכה זו, שזהו על ידי לימוד ואמירת אותיות התורה (שהם בחינת כלים כנ"ל). שמוכח מכל זה אשר יש מעלה בלימוד באופן כזה, לכן 'לעולם' ילמוד האדם כך.

(104) משלי לא, כא.

מיסוד האש. אבל יסוד האש עצמו הוא המקור של האור, והאש אינו כלל ע"ד מהות האש שבפתילה, ורק אש שבפתילה הוא הארה והמשכה ממנו. ולכן, מיסוד האש עצמו אינו נמשך כלל אור והארה, כ"א אחר שנמשך האש בפתילה אז הוא מאיר. אמנם, אנו רואים מי הוא הגורם שימשך האש ממקורו האש היסודי, וזה הפתילה והעצים, שהן הכלים שבהן נאחז האור, ואז נמשך ומאיר ומתגלה למטה, משא"כ בהעדר הפתילה מסתלק האש למקורו האש היסודי, מהגילוי אל ההעלם, ונעשה חשך למטה.

"והנמשל יובן למעלה: שיש אור וכלי בעשר ספירות. האור – הוא גילוי והמשכה מהמאציל העליון ב"ה, והכלי – הוא בחי' עשר ספירות, חו"ב חג"ת כו', שהן בחי' כלים שבהן נמשך ונאחז האור מאין סוף ברוך הוא.

"והנה, מעשה המצות, שנקראים 'רמ"ח אברין', זהו היותן בחי' כלים דעשר ספירות כנודע, וע"כ, על ידי קיום המעשה, שהוא עשיית רבוי הכלים, היינו, ט' פעמים ט' עולה פ"א, ובכל אחד יש 'ראש' 'תוך' 'סוף', עולה רמ"ג, וה' חסדים המגדילין, נמצא, זהו בחי' רבוי הכלים, שכל ספירה כלולה מט', ומג' בחי' 'ראש' 'תוך' 'סוף', וגם הגדלתו ע"י ה' חסדים, והוא תקון והגדלת אברים וכלים דז"א, כמ"ש בכהארי"ל, בדרוש עבור יניקה מוחין.

"וזהו פירוש 'נעשה', והיינו, שע"י הצדקה וגמילות חסדים מתקנים ועושים בחי' 'חסד דרועא ימינא' דז"א כו'. וכן בכל המצות מתקנים בחי' כלי פרטי.

"ועי"ז דוקא 'ונשמע', שימשכו האורות בכלים, והיינו, תוספת אור וגילוי מא"ס ב"ה מחמת רבוי הכלים, שבהן יומשך ויתאחז האור. משא"כ בהעדר הכלי מסתלק האור למקורו ושרשו במאציל העליון ב"ה.

"וזהו 'כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא', כמשל האש שבהעדר הפתילה מסתלק האש לשרשו.

"ולכן, אמרו"ל: 'ולא עם הארץ חסיד', פי', כי 'חסיד', היינו, בחי' מדת האהבה, שנק' חסד. והנה, 'ואהבת' הוא בגימטריא ב' פעמים 'אור'. וכל אור אינו מאיר ונמשך כ"א כשיש לו כלי במה שיתאחז דוקא, לכן, להיות בחי' אורות האהבה מתגלים בנפש הוא דוקא ע"י כלים, שהן הן התורה ומצות, וממילא, מובן ד'עם הארץ', שאינו בתורה ומצות, א"א לו כלל להיות נמשך בו אור האהבה [-'חסיד', חסד ואהבה].

"וזהו שהקדימו 'נעשה' ל'נשמע'.

וזהו שכתוב (מלכים ב' ס' ל'): 'אין עוד כל ויעמוד השמן', ואילו היו עוד כלים היה עוד רבוי המשכת האורות [שמן] כו', והוא מטעם הנ"ל.

"והדרך השני בפי' 'שהקדימו נעשה ל'נשמע', ולא עם הארץ חסיד', הוא מפני שהכלים שרשם גבוהים מן האורות, ולכך הוא שבהם ועל ידם נמשך ומתגלה האור.

"והוא כנודע מענין שבירת הכלים דתהו ורפ"ח נצוצין, שהם גבוהים יותר מעולם התקון. ולכן, האדם ניזון ומקבל חיות מדצ"ח, אף שהם למטה ממנו במדרגה, אלא משום ששרשם מעולם התהו, ולכן, נפלו למטה יותר, עד"מ אבן הנופלת מן החומה, שכל שתפול מן הגובה ביותר, אזי תפול למטה בריחוק יותר.

"והנה, כל המצות מעשיות נעשים הכל בדברים שנפלו בשבירת הכלים, כמו תרומות ומעשרות בצומח כו', קרבנות בחי' כו', וגם התפלה והתלמוד תורה, הרי הדיבור הוא גשמי, וגם נלקח מחיות שאכל וניזון כו'. לכן, כ"ז הוא תקון הכלים שנשברו ורפ"ח נצוצין הנ"ל, להיות נכלל ב'רמ"ח אברין דמלאכ', שהוא בחי' ז"א, שהוא מעולם התקון, ועי"ז נמשך האורות בז"א כו', והאורות הם מעולם התקון, וא"כ, שרש הכלים, שהן מעולם התהו, הרי הם גבוהים בשרשם מהאור, רק שירידו להיות כלים, לכן, מ"מ, בהם ועל ידם

וזהו ענין הדפק.¹⁰⁸

וכן ענין דפיקת הלב – שהוא בב' תנועות של הסתלקות (סגירת הדם בלב) והתפשטות (שליחת הדם מהלב לכל האברים) – נגרמת ע"י המוחין שמשפיעים בהדם, כנ"ל. כי הסתלקות והתפשטות הדם בכל האברים תלוי' בהסתלקות והתפשטות המוחין ('מוחין דאבא'). שכאשר המוח בתנועה של התפשטות אז הלב שולח הדם לכל האברים וזהו ענין דפיקת הלב ופתיחתו, וכאשר המוח בתנועה של הסתלקות אז הדם מסתלק לתוך הלב והלב סוגר, וזהו ענין דפיקת הלב בסגירה.

אך זהו מה שצ"ל באדם בריא כדי שלבו ידפוק והדם יזרום בו כאופן הראוי. אבל המוחין משפיעים על כל חלקי האדם (כידוע שהמוח מנהיג את כל אברי הגוף הפנימיים והחיצוניים), וכאשר השפעת ה'מוחין דאבא' מסתלקת ממקום מסוים בגוף האדם באופן קבוע, אזי גם התפשטות הדם מסתלקת משם ונעשה בשרו לכן כשלג, וזהו נגע צרעת שנק' 'בהרת'.

[לסיכום: ענין השלג רומז להסתלקות 'מוחין דאבא' שזה גורם לעיכוב התפשטות הדם באותו מקום ובמילא נעשה בשרו יעז כשלג].

[ומעתה יבאר ענין בחינת 'שנים' למעלה:]

והנה, תורה שבעל פה נקראת 'חוט השני'.¹⁰⁹

(108) (וכמו שנתבאר במקום אחר על פסוק 'קול דודי דופק' [לקו"ת שה"ש לג, ד]: "הנה, על הלב נאמר 'כל הנחלים הולכים אל הים', ובמקום שהם הולכים שם הם שבים ללכת', שנמשך הדם מכל האברים אל הלב, וחוזר מן הלב ונמשך לכל האברים. וגם הנה, השפעת החיות שמן הלב לאברים הוא מן הדם שהוא הנפש. והדם מתהווה מן המאכל שמתעכל ונעשה דם הנפש ממש. והנה, תחלת בישול המאכל הוא בכבד, ששם נעשה דם ומתברר, וממנו בשר שולח ללב, ואזי נסגר הדם בתוך הלב, ואחר כך נפתח הלב על ידי כח ההמשכה שנמשך מן המוח ופותח את הלב להמשיך הדם בכל האברים. ולכן, הלב דופק תמיד, שמחמת סגירה ופתיחה הנ"ל שהן תמיד, כי תמיד מתברר ונשלח דם חדש מן הכבד אל הלב ונסגר, ואח"כ נמשך כח מן המוח ופותחו. ולכן, הוא 'רצוא' ו'שוב' תמיד, בבחינת סגירה ופתיחה. וזהו הדפק שדופק הלב תמיד").

(109) וכמ"ש סוף ד"ה 'נאוו לחייך בתורים' [לקו"ת שה"ש יג, ג] (ביאור כיצד התורה היא בחינת 'חוט השני'):

"וזהו 'כחוט השני שפתותיך ומדברך נאוו' [פי' 'מדברך', היינו, הדבור בדברי תורה, וכמ"ש בזהר ח"א בפרשת ויחי (דף רמ"ז ע"ב), ונקרא ג"כ 'אמרי שפרי' כו' עיין שם.

"אך, בענין 'כחוט השני' [שקא' ג"כ על התורה] צריך עיון, דהנה, איתא בזהר ויקרא (דף כ"ג ב', דף כ"ה סוף ע"א וע"ב), שע"י עסק התורה נמשך עליו 'חוט של חסד', עיין שם, וכמ"ש בגמרא. והרי 'חוט השני' משמע

[כעת הולך ומבאר כתוב זה ע"פ פנימיות הדברים. ותחילה יבאר הענינים הנזכרים בהפסוק (ישלג, וישנים) על פי רוחניות, ובה יובן כללות כוונת הכתוב.

ותחילה יבאר ענין בחינת 'שלג' למעלה:]

פירוש: כי 'בהרת עזה כשלג'¹⁰⁵, והוא ענין הסתלקות ועיכוב התפשטות הדם באותו מקום הבהרת. שבהדם מלובש חיות הנפש¹⁰⁶, ובשמתלק [הדם], נהפך לחוזר [לגוף] כשלג.

[קודם נתבאר אשר ענין הבהרת (נגעי צרעת) הוא בא כתוצאה מהסתלקות אור אבא, אבל כעת אומר שהוא בא מחמת "עיכוב התפשטות הדם באותו מקום הבהרת". ועתה יבאר מהו התיווך בין שני ענינים אלה:]

והוא ענין הסתלקות 'מוחין דאבא', כי "והחכמה תחיה"¹⁰⁷, ובה מלובש אור אין סוף.

כלומר:

על ידי בחינת החכמה נמשכת חיות (כמבואר לעיל, שזהו מצד שאור אין סוף ב"ה מלובש בחכמה, שהוא חיי החיים, כמ"ש 'כי עמך מקור חיים'). וזהו מה שכתוב 'והחכמה תחיה בעליה'.

וזהו גם ענין הדם, שעל ידו נמשכת חיות אל האדם, "שבהדם מלובש חיות הנפש". וזהו הסיבה הפנימית לכך שבכוחו של הדם להחיות את האדם. דלכאורה תמוה, הדם הוא משקה גשמי כמו בשר ועצמות האדם שהם גשמיים, וכיצד יש בכח משקה גשמי להשפיע חיות וקיום לאדם? והענין הוא, שבתוך הדם הגשמי מלובש בחינת 'מוחין דאבא', ובה מלובש אור אין סוף, שהוא מקור כל החיים, לכן יש בכוח הדם להחיות את האדם.

ועל כן, כאשר יש עיכוב בהתפשטות הדם – שבו מלובש 'מוחין דאבא' (כי הדם הוא הנפש) – ממילא נהפך בשרו לצבע לבן, ונעשה 'בהרת', אחד מנגעי הצרעת, וכמבואר לעיל שמהסתלקות 'מוחין דאבא' נעשה מצורע.

(105) שבועות ה, א.

(106) כמו שכתוב (דברים יב, כג) 'כי הדם הוא הנפש', וכן (ויקרא יז, יא) 'נפש הבשר בדם היא'.

(107) קהלת ז, יב.

[ועל פי זה יבואר המשמעות הפנימית בהפסוק שהובא לעיל 'לא תירא לביתה משלג, כי כל ביתה לבוש שנים']:

ועל כן, נאמר על 'כנסת ישראל' –

שהיא בחינת רחל [שהגוון של צמרו לבן], שכנגדה הקליפה הנקראת 'בהרת עזה כשלג' [שהוא ג"כ לבן], כמו שכתוב בעץ חיים.

מזה אנו רואים אשר 'כנסת ישראל' שייכת לבחינת הקליפה של 'בהרת' שעזה כשלג, אלא שהם במדרגה זו איך שהיא בקדושה. ולכן, הם צריכים זהירות יתירה מהתהוות בחינת קליפה זו בהם.

— ש"לא תירא" מהתהוות בחינה זו [הבהרת שעזה כשלג, "לא תירא לביתה משלג"].

[והטעם לזה:]

מפני "כי כל ביתה לבוש שנים" – תורה שבעל פה [חוט השני' כנ"ל], שממשיך גילוי 'חכמה עילאה', 'אבא יסד ברתא'¹¹¹, ועל ידי זה אין שום מקום להתהוות בחינת בהרת הנ"ל.¹¹²

(111) זהר חלק ג' רמח, א. רנו, ב. רנח, א. תיקוני זהר תיקון כ"א סא, ב. ראה אגרת הקודש ס"ה.

(112) (ועיין בפרשת ויחי דף רל"ח ע"ב ע"פ 'לא תירא' כו': "אמר רבי יהודה, כתיב 'לא תירא לביתה משלג, כי כל ביתה לבוש שנים', האי קרא רבי חזקיה חברנא אוקים ביה, דאמר דינא דחייבי דגיהנם תריסר ירחין, פלגא מינייהו בחמה, ופלגא מינייהו בתלגא. בשעתא דעאלין לנורא אינון אמרי, דא הוא ודאי גיהנם, עאלין לתלגא אמרי, דא חריפא דסתוא [חריפות וקריירות החורף (דרך אמת)] דקב"ה. שראן ואמרי 'וה', ולבתר אמרי 'ווי'. ודוד אמר (תהלים מ): 'ויעלני מבור שאון, מטיט הין, ויקם וגו', מאתר דאמרי 'וה', ולבתר 'ווי'. והיכן משתלמי נפשיהו? בשלג, כדאיתא אמרת 'בפרש שדי מלכים, בה תשלג בצלמון', יכול אף ישראל כן? תלמוד לומר, 'לא תירא לביתה משלג'. מאי טעמא? בגין ד'כל ביתה לבוש שנים'."

ובפרשת חקת דף קפ"ד ע"א: "רבי יהודה פתח 'לא תירא לביתה משלג, כי כל ביתה לבוש שנים', תא חזי, כנסת ישראל ינקא מתרי סטרי, השתא ברחמי, השתא בדינא, כד בעיא לינקא ברחמי אשתכח אתר לאתישבא ביה, כד בעי לינקא בדינא אתר אשתכח לאתישבא ביה ולמשרי עלוהי, דהכי הוא בכל אתר לא שארי מלה דלעילא עד דאשתכח אתר למשרי עלוי. ועל דרך כנסת ישראל 'לא תירא לביתה משלג', מאי טעמא? בגין ד'כל ביתה לבוש שנים', לא שריא האי אלא בהאי, חזר בסומק, וסומק בחזר, והא אוקמוה'").

תורה שבעל פה נקראת 'חוט השני', בחינת 'שנים' המוזכר בפסוק (לביאור טעם הדבר ראה בהגהת הצ"צ כאן).

[ועתה מבאר על פי פנימיות הענינים מהו הקשר שבין תורה שבעל פה והגוון שני (צבע של אדום)]:

והיא המשכת אור וחיות ה'חכמה עילאה'.

לעיל נתבאר אשר התורה היא חכמתו יתברך ממש כפי שירדה ונתלבשה בתורה הגשמית שלפנינו. ולכן, על ידי לימוד התורה ממשיכים "אור וחיות חכמה עילאה". וכנ"ל שמאחר אשר מלוכב בחכמה אור אין סוף ב"ה, לכן על ידי בחינת החכמה הוא המשכת החיות בכלל, כי הוא ית' מקור החיים כולם.

וחוט השני אדום [הגוון שלו אדום], זהו כמשל התפשטות דם הנפש, היפך הבהרת, שהיא עיכוב סיבוב הדם כו'.¹¹⁰

וזהו הקשר והשייכות שיש בין התורה ודם הנפש. כי הדם הוא חיות הנפש, כנ"ל, מחמת שמלוכב בו 'מוחין דאבא' (שבה מלוכב אור אין סוף, מקור כל החיים), וגם התורה היא בחינת 'חוט השני', שהוא גוון אדום, כי התורה היא ג"כ בחינת 'חכמה עילאה', שבה מלוכב אור ה', חיי החיים.

ולכן, כאשר יש עיכוב ומניעה בהתפשטות הדם נעשה הבשר לבן כשלג, נגע הבהרת, מחמת ששוב אין שם בחינת החיות מהדם, דהגוון שלו אדום.

בחינת גבורה, כמ"ש בזהר ח"א בפרשת ויחי (דף רל"ח ב') ע"פ 'כי כל ביתה לבוש שנים', ועיין שם (דף רמ"א סוף ע"ב), ובפרשת בראשית (דף מ"ד ב') בענין 'חוט השני', ובקלוטית תורה [מהאריז"ל] ביהושע.

"אך, בזהר תרומה (דף קל"ט א') בענין 'תולעת שני' לפירוש ה'מקדש מלך' שם: [שני] היינו, בחינת חסד. וגם אתי שפיר דקאי על עסק התורה, שזהו בחינת 'תולעת', שאין כחו אלא בפיו [כדרשת הגמרא], וכמ"ש במ"א ע"פ 'זאת חקת התורה' כו', ושם נתבאר דהוא גבורה שבחסד כו', ועיין עוד בזהר ח"ג בפרשת חקת (קפ"ד א').

"ואפשר משום דמלכות היא תורה שבעל פה, שבנינה מן הגבורות. ו[כן] זהו ענין 'דקדוקי סופרים', והם ג"כ דאי בחינת גבורה שבחסד. ולכן, נקרא [התורה] 'כחוט השני' כו'."

ועיין מ"ש בענין 'תולעת שני' ע"פ 'זאת חקת התורה'.
(110) ועיין מ"ש בד"ה 'בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמה', בענין: שהתורה נקראת 'אדם' – א' דם, שהוא הממשיך חיות לכל ה'רמ"ח איברים', שהם המצות.

כלומר:

על ידי לימוד התורה שממשיך בחינת 'אור אבא' כנ"ל, לכן, אין כנסת ישראל צריכה לירא מהתהוות הבהרת, כי היא רק בהסתלקות בחינת 'אור אבא' שבתוך הדם. אבל כאשר לומד תורה, 'כל ביתה לבוש שנים', אזי "על ידי זה אין שום מקום להתהוות בחינת בהרת הנ"ל"¹¹³.

113) מביא כאן מאמר הזוהר 'אבא יסד ברתא' ולכאורה הכוונה היא, כי אומר שמאחר שלומדים תורה שבעל פה לכן נמשך מחכמה עילאה למטה שזה דוחה את יניקת החיצונים, כנ"ל. והנה, מלבד זאת ששרש התורה בכלל הוא בבחינת 'חכמה עילאה', חכמה דאצילות שזהו בחינת 'מוחין דאבא', הנה, יש קשר מיוחד בין תורה שבעל פה דוקא ובחינת החכמה, שכן, תורה שבעל פה היא בחינת מלכות, כמאמר הת"ז: 'מלכות פה, תורה שבעל פה', וידוע ששורש המלכות הוא בחכמה, כמאמר: 'אבא יסד ברתא' – חכמה (מוחין דאבא) יסד את הבת, דקאי על מלכות (שהיא בחינת מקבל דוגמת הבת והנוקבא בכלל שהם מקבלים מהזכר). נמצא, ששורש המלכות, תורה שבעל פה, הוא בחכמה (אבא). ולכן, גם מצד ענין זה בתורה שבעל פה, על ידה נמשך מבחינת 'מוחין דאבא' בכנסת ישראל למנוע מהם התהוות הנגעים.

~ המאמר בלשונו כפי שמופיע בלקוטי תורה ~

עם הוספת קצת סימני פיסוק, ופיתוח ראשי-תיבות, וחילוק לקטעים

דהיינו מחמת שאין נמשך בחי' שוב בכלים ואותיות דקדושה אוי מבחי' הרצוא לבד יוכל להסתעף יניקת החיצונים כמו שאחר ההתלהבות בתפלה אם אינו עוסק בתורה יוכל להתהוות מההתלהבות בחי' דינים קפידא וכעס ומזה נסתעף ג"כ יש וגסות כו' או תאוות רעות. [ו"ש בע"ח שם שאת כנגד לאה ספחת בהרת כנגד רחל כי לאה יש לה אור אחד ורחל ב' והם ג' אלפין כו' והענין כי לאה היא בחי' מחשבה ורחל היא בחי' דיבור וגם בחי' מעשה עשייה שבאצילות היא המל' ועמ"ש בפ' שלח בענין דור המדבר כו' מענין לאה ורחל והם ג' לבושים מדומ"ע ונמשכים ממוחין דאבא וזהו ענין האלפין שהאל"ף הוא יו"ד וי"ו יו"ד (כמ"ש בד"ה מראיהם ומעשיהם וכד"ה להבין ביאור ענין האבות כו' ע"ש). ובהסתלקות אור אבא יוצאין תמורתן הנגעים אותיות שמהם נמשך יניקה לחיצונים]. וזהו ענין מצורע מוציא שם רע וכמ"ש בע"ח שלאה ורחל נק' שם והיינו כמארו"ל כל התורה כולה היא שמותיו של הקב"ה והם בחי' שם טוב. והמדבר לשון הרע שהוא הפך הטוב באותיות וכלים דקדושה. גורם שגם למעלה במקום שם טוב שהם האותיות והכלים דקדושה יצאו תמורתן אותיות הנק' שם רע דהיינו שבחי' שם החוה ואותיות אלו הוא מקור חיות הרע והיינו כמ"ש בע"ח שמהנגעים נמשך יניקת הקליפות (ועמ"ש בד"ה לסוסתי ברכבי שפרעה העמיד תחלה סוסים נקבות כו' ע"ש). והענין הוא ע"ד מ"ש בדור הפלגה ונעשה לנו שם ועד"ו נאמר הנפילים היו בארץ כו' אנשי השם. וכן בעדת קרח כתיב אנשי שם. והיינו מפני שמחלוקת קרח על אהרן הוא ג"כ שלא רצה שיהיו הלויים מפלים ונכנעים לבחי' המשכת מוחין דאבא שזהו בחי' אהרן הכהן כ"א להיות הלויים דבר בפ' ע שהוא להיות בבחי' רצוא לבד וכמ"ש בזהר ר"פ קרח שמאלא אתכליל תדיר בימינא קרח בעי לאחלפא כו', ומזה נמשך יניקת הקליפות הנק' שם רע וכמ"ש ברכה פ' בראשית ס"פ כ"ו נאמר כאן אנשי השם ונאמר להלן קראי מועד אנשי שם כו'. וגם מלשון (שם) וכמ"ש קראו שם פרעה כו' וזהו ושם ימותו.

זאת תהיה תורת המצורע כיום שחרתו וגו'. הנה מבואר בע"ח של"ז פ"ז שסיבת הנגעים הוא מחמת הסתלקות אור החכמה כי מצורע חשוב כמת וכתיב ימותו ולא בחכמה כו' ע"ש. ולהבין זה קצת צ"ל ענין מוחין דאימא ומוחין דאבא, כי הנה מוחין דאימא הוא כמ"ש אם הבנים שמחה שע"י התבוננות נולד האהבה והשמחה ורשפי אש והוא בחי' הרצוא להסתלק וליכלל בעצמותו ית'. אך יש עוד בחי' שלמעלה מהאהבה ברשפי אש דהיינו מוחין דאבא שאור א"ס כ"ה שורה בח"ע ועי"ז נמשך הביטול עד שאין בו כח ויכולת להגביה א"ע בבחי' רצוא שהוא בחי' יש מי שאוהב, וזהו ענין ההשתחוואות שבשמונה עשרה וכמ"ש מזה בדוכתי מוכא ועמ"ש ע"פ כאשר השמים החדשים וע"פ וכל העם רואים את הקולות וע"פ זאת חוקת התורה וכד"ה ועבד הלוי הוא וכד"ה מצה זו כו' וכד"ה צאינה וראינה בענין ויין ישמח כו' להצחיל פנים משמן וע"פ כי תבואו אל ארץ מושבותיכם כו' בפ' נסכים. וזהו אם רץ לבך שוב לאחר. כי ע"י הביטול דמוחין דאבא נמשך בחי' שוב והוא המשכת אלהות למטה. ולהמשכה זו צ"ל הרחבת הכלים והן אותיות התשכ"ב ותשבע"פ. וז"ש בע"ח שער לאה ורחל פ"ז וז"ל וזכור כלל זה שאין נעשה ב' פרצופים אלו לאה ורחל כאן אלא אחר התגלות מוחין דאבא כו' א עכ"ל, כי לאה היא אותיות המחשבה והיא בחי' תשכ"ב כי ס"ר אותיות התורה היינו אותיות המחשבה כמ"ש כמ"א ע"פ את שבתותי תשמרו. ורחל היא אותיות הדבור תשבע"פ. ולכן התהוות ב' בחי' אלו נמשך ע"י התגלות מוחין דאבא דייקא שהוא הביטול שמוזה נמשך השוב והוא ההמשכה בבחי' בליים ואותיות כו' משא"כ מבחי' מוחין דאימא שמהם נמשך הרצוא שהוא אדרבה ההסתלקות מהכלים והאותיות. ועיין מ"ש בד"ה וייצר את האדם בפ' בראשית איך שהאותיות נמשכים דייקא מח"ע שלמעלה מהבינה ע"ש באריכות. ולכן מחמת הסתלקות מוחין דאבא שזהו ענין צרעת דתרגומו סגירו מזה נסתעף שאין נכנים פרצופי לאה ורחל ויוצאים תמורתם הנגעים שאת נגד לאה כו'.

בענין שוב לאחד משא"כ האומר אין לו אלא תורה (יבמות ק"ט ע"ב) לו בבחי' יש אפילו תורה אין לו:

ג. והנה להבין פי' אומרו והובא אל הכהן שמשמעו שיביאו את המצורע אל מקום הכהן. והלא סמוך מיד אמר ויצא הכהן אל מחוץ למחנה דמשמע להפך שהכהן יצא אליו חוצה. גם ענין זאת תהיה תורת המצורע דתיבת תהיה מיותרת לכאורה וכמ"ש באלשיך. אך הענין יובן עפמ"ש בזהר דמ"ט ע"ב בפי' והובא אל הכהן והועלה מיבעי ליה כו' וביאר דבריו בע"ח והביאם הרמ"ז ס"פ תוריע כי ע"י הראותו אל הכהן התחתון גורם למעלה שאותם האורות דמצד אימא שבז"א היוצאים לחוץ ושאו שם נעשים בחוץ בחי' נגעים וע"י הראותו אל הכהן גורם למעלה שאותם האורות יחזרו למקומן כו' בבחי' מטי ולא מטי יצא לחוץ וחוזר ונכנס ומתדבק במקורו ועי"כ לא יהיה כח אל החיצונים להתאחו בהם כו' עכ"ל. וביאר הענין בעבודת ה' דהנה עם היות שסיבת הצרעת והנגעים הוא מחמת הסתלקות מוחין דאבא שהוא בחי' הביטול והשוב שמחמת זה נמשך יניקת החיצונים מבחי' הרצוא וההתלהבות דמוחין דאימא. והיה עולה על הדעת שתיקון המעוות הוא די ע"י העבודה בהמשכת מוחין דאבא לבד דהיינו בחי' השוב בעסק התורה שהיא המשכת מוחין דאבא בהאותיות והכלים כנ"ל. שע"י החזרת מוחין דאבא בז"א במקדש יתקן הדבר כי אור אבא דוחה יניקת החיצונים כנ"ל. אך באמת אי אפשר להמשיך המוחין דאבא בז"א. בלתי שיתחיל מתחלה לתקן המעוות בפנם שהיה במוחין דאימא. כי תשובה באותו מקום ואח"כ ימשיך המוחין דאבא. והיינו שצריך לעורר בחי' הרצוא וההתלהבות הנמשך ממוחין דאימא ואח"כ יתחברו לבחי' הביטול דמוחין דאבא בחי' ואם רץ לבך שוב לאחר. וזהו ענין תשובה תשוב ה' לגבי יו"ד כי הח"א עילאה היא בינה שבחמא פגם כה שנפרדה מן היו"ד שהוא הביטול דח"ע ועי"ז נמשך יניקת החיצונים ממוחין דאימא שזהו ענין הנגעים כנ"ל. וע"י שמתעורר בתשובה מעומקא דליבא ממעמקים קראתיך ב' עומקים דיסודות או"א יחד דהיינו בבחי' רצוא ושוב שהוא בחי' אהבה רבה והביטול שלמעלה מהאהבה עי"ז נעשה תשוב ה'

ומצורע חשוב כמת. ועמ"ש מענין שם בד"ה חוקת התורה:

ב. והנה התיקון של הנגעים ורפואתן הוא ע"י והובא אל הכהן. כי הכהן הוא הממשיך אור אבא וכמ"ש ע"פ בהעלותך את הנרות וע"ש בענין שלך גדול משלהם כו' וע"י המשכת מוחין דאבא בז"א אזי יסוד אבא בוקע יסוד אימא והוא המשכת בחי' חשוב. וזהו ענין זיווג יעקב עם לאה ורחל יעקב אותיות יבקע שיסוד אבא בוקע יסוד אימא ומשם נמשך ההשפעה באותיות המחשבה והדבור לאה ורחל עור בעד עור כו' בחי' לבושים מודומ"ע וכמ"ש ה' מלך גאות לבש כו'. וזהו ענין זאת תהיה תורת המצורע. וכמ"ש בע"ח שם וז"ל כי זהו ענין אומרו זאת תהיה תורת המצורע כי כל בחי' היותו מצורע הוא לסבת הסתלקות מוחין דמצד אבא חכמה הנק' תורה וא"כ אין תיקונו אלא ע"י עסק התורה כמאדו"ל לכן אמר תורת המצורע ולא מחרת המצורע או כיוצא עכ"ל. ועד"ז איתא בתנחומא ובילקוט מרפא לשון עץ חיים שהתורה עץ חיים היא והיא רפואתו של המצורע שהוציא שם רע כו' ע"ש והיינו משום שע"י התורה ממשיך מוחין דאבא וזהו טוב שם משמן טוב שע"י התורה שהיא בחי' שמן הטוב ח"ע ממנה נמשך טוב שם שהוא הטבת השם ע"ד הטבת הנרות וכמ"ש במ"א בד"ה ואלה שמות בענין לאתקנא רוא דשמיה ובד"ה משה ידבר כו' והיינו ע"י התומ"צ שהם המשכת שמן הטוב שמן משחת קדשהפך בחי' שם רע הנ"ל ועיין בפ' יתרו דפ"ז סע"ב בענין טוב שם משמן טוב וכמ"ש במ"א ע"פ שמן תורק שמך כו'. וזהו ג"כ ענין ביום מהרתו וכמ"ש בפ' קדושים ד"פ ע"ב ות"ח לא אתדכי בר נש לעלמין אלא במילין דאורייתא בגין כך מילין דאורייתא לא מקבלין טומאה. בגין דאיהי קיימא לדבאה לאלין מסאבני. ואסוותא באורייתא אשתכח כו' וע"ש בפי' הרמ"ז שהוא לפי שהתורה שרשה ממו"ס שבה מלוכש גבורה דעתיק והיא מקור המתקת הדינים שמשם נמשך קרע שמן כו' ע"ש. ועמ"ל פ' תוריע בענין התנאים ואמוראים בעסקם בתורה שע"י היה להם כח לעשות נסים גדולים כו'. ועכ"ז והובא אל הכהן. כי עיקר עסק התורה צ"ל בבחי' ביטול וכנ"ל

לגבי יו"ד. אבל קודם התעוררות הרצוא שממוחין דאימא א"א להמשיך מוחין דאבא. ועיין במ"ש בד"ה צאינה וראינה בענין ויין ישמח בו' להצחיל פנים משמן. ועד"ז נאמר ועבד הלוי הוא שעבודת הלויים להמשיך מוחין דאימא וזהו ענין השיר ועי"ז אח"כ יומשך מוחין דאבא והוא ענין הכהנים משא"כ כהנים בלא לויים אי אפשר בו'. וז"ש בע"ח שאותן האורות יחזרו למקומן בו' בבחי' מטי ולא מטי בו' שהוא בחי' רצוא ושוב. (ועיין מ"ש מענין רצוא ושוב בד"ה וכל העם רואים את הקולות בו'). ובוה יש לפרש פי' ו הובא אל הכהן ואח"כ ויצא הכהן. והובא אל הכהן. היינו ענין התעוררות הרצוא הנמשך ממוחין דאימא ושיבוא הרצוא ויובלל בבחי' ביטול דמוחין דאבא. ע"ד תשוב ה' לגבי יו"ד. וזהו ענין שמע ישראל שם גימטריא ב"ן ורפ"ח יחזור ויובלל לשרשו ע' רבתי ז"ת דאימא ויובלל בישראל סבא בו'. ואח"כ ויצא הכהן. היינו המשכת השוב להתלבש בכלים ואותיות והוא בחי' שיסוד אבא בוקע יסוד אימא ונמשך ומתפשט לחוץ וכנודע מענין אך יצא יצא יעקב בו'. ועוד יובן ענין זה ממ"ש במ"א בד"ה ראה אנכי בענין נחל איתן היינו חיבור בחי' י"ה תרין רעין. ונחל איתן הוא ההמשכה מבחי' איתן שנמשך ומתפשט בו"ה שהוא בחי' המדות והלבושים מחשבה דבור ומעשה בו'. ועד"ז יובן כאן ענין והובא אל הכהן ואח"כ ויצא הכהן בו' ועי"ז והנה נרפא בו'. ועד"ז יובן ג"כ ענין זאת תהיה תורת המצורע היינו שבאשר והובא אל הכהן בו' בחי' תשובה תשוב ה' לגבי יו"ד או אח"כ תהיה תורתו שלימה שהיא המשכת יו"ד לגבי ה' וגם בו"ה מלמעלה למטה משא"כ מקודם התשובה. והנה לזאת עיקר עבודת האדם להיות אחר הרצוא בחי' שוב שהרצוא

אינו אלא התחלה לעורר הנפש אבל העיקר הוא ההמשכה בכלים רבים דאותיות התורה ובמצות. ועמ"ש בד"ה כי כאשר השמים החדשים דכמו שהארץ אינה רק כגרניר חרדל לגבי השמים כך ערך בחי' הרצוא לגבי השוב בו' ע"ש. וזהו שארז"ל ספ"ק דע"ז לעולם ליגרם אינש ואע"ג דמשכח ואע"ג דלא ידע מאי קאמר שנאמר גרסה נפשי לתאבה. והיינו משום שעיקר העבודה לעשות כלים רבים לגילוי והמשכת האור והם אותיות של התורה שיגרום וילמוד בו' ואז ממילא יומשך ויתקיים האור ועמ"ש מזה בביאור ע"פ וקבל היהודים בו'. ובכ"ז יובן מ"ש לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים פי' כי בהרת עזה כשלג והוא ענין הסתלקות ועיכוב התפשטות הדם באותו מקום הבחרת שבהדם מלוכש חיות הנפש וכשמסתלק נהפך לחזור כשלג. והוא ענין הסתלקות מוחין דאבא כי והחכמה תחיה ובה מלוכש אור א"ס וזהו ענין הדפק (ובמ"ש במ"א ע"פ קול דודי דופק). והנה תשבע"פ נק' חוט השני ובמ"ש סד"ה נאוו לחיך בתורים. ועמ"ש בענין תולעת שני ע"פ זאת חקת התורה והיא המשכת אור וחיות הח"ע וחוט השני אדום זהו כמשל התפשטות דם הנפש הפך הבחרת שהיא עיכוב סיכוב הדם בו' ועמ"ש בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע בענין שהתורה נק' אדם א' דם שהוא הממשיך חיות לכל הרמ"ח איברים שהם המצות וע"כ נאמר על כנס"י שהיא בחי' רחל שכנגדה הקליפה הנק' בהרת עזה כשלג כמ"ש בע"ח שלא תירא מהתהוות בחי' זו מפני כי כל ביתה לבוש שנים תשבע"פ שממשיך גילוי ח"ע אבא יסד ברתא ועי"ז אין שום מקום להתהוות בחי' בהרת הנ"ל (ועיין בפ' ויחי דרל"ח ע"ב ע"פ לא תירא בו' ובפ' חקת דקפ"ד ע"א):

מנדבים חודשיים – 25

לזכות	לזכות	לזכות	לזכות
כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו	הרבנית הצדקנית,	הרבנית ח' מושקא	לזכות
ולזכות	הרבנית ח' מושקא	***	לזכות
הרבנית ח' מושקא	***	לזכות	הרה"ת ר' אברהם דוד
לזכות	לזכות	ומרת רחל לאה	טיברג
לזכות	לזכות	***	לזכות
לזכות	לזכות	לזכות	לוי וזוגתו מרת רבקה
לזכות	לזכות	לזכות	לאה
לזכות	לזכות	לזכות	ובניהם ח' מושקא,
לזכות	לזכות	לזכות	מנחם מענדל, ובתיה
לזכות	לזכות	לזכות	מינא
לזכות	לזכות	לזכות	געלב
לזכות	לזכות	לזכות	***
לזכות	לזכות	לזכות	לזכות
לזכות	לזכות	לזכות	הרה"ת ר' שרגא פייעל
לזכות	לזכות	לזכות	בראוד
לזכות	לזכות	לזכות	***
לזכות	לזכות	לזכות	לזכות
לזכות	לזכות	לזכות	הרה"ת ר' יוסף
לזכות	לזכות	לזכות	רסקין וכל משפחתו
לזכות	לזכות	לזכות	שיתברכו בכל טוב סלה
לזכות	לזכות	לזכות	***

שיתברכו בכל טוב סלה

לזכות

הת' מנחם מענדל בן
שיינא באשא

ליום הולדתו כ"ט תמוז

לברכה והצלחה בכל
המצטרך לו

לאריכות ימים ושנים
טובות

לזכות

אסתר בת

רחל

שתתברך בכל טוב סלה

לזכות

הילד חייל בצבאות ה'

אברהם זאב בן שיינא
באשא

ליום הולדתו כ"ב אלול

לשנת הצלחה רבה
ומופלגה בגו"ר

לזכות

ר' לוי יצחק הלוי

וזוגתו מרת חנה

קוריןסקי

וכל יוצאי חלציהם

ולזכות

'חדר מנחם' מלבורן
אוסטרליה

לעילוי נשמת

יחזקאל בן יוסף חיים

ולעילוי נשמת

רבקה בת יחזקאל

לעילוי נשמת

ר' ראובן בן ר' יוסף
רובינשטיין ע"ה נדבת

חתנו ר' מיכל קארצאג

לזכות

בת מצוה

יהודית

כ"ח תמוז תשע"ג

ולזכות אחיותיה חי'
מושקא, זעלדא, ואחיה
שרגא פיוויש, מנחם
מענדל

נדבת הוריו

מרדכי אברהם ישעיהו
וזוגתו מרת אסתר שפרה

טלזגר

לזכות הרב ומשפיע
שמואל לו, שימשיך
בעבודתו הקודש

מאת תלמידו

שאול גנוגלי

לזכות

World Trade
Copiers

ואברהם הולצברג

לזכות

לרפו"ש לשאול אליהו
שיחי' בן חנה רבקה
שתחי'

לזכות

מרת חנה מינא בת

שושנה אביבה

שתתברך בכל טוב סלה

לעילוי נשמת

הרחמים רבים כתריאל

שלום בן

הרחמים רבים חיים

יצחק ע"ה

נלב"ע ביום הש"ק ח'
תשרי תשס"ז

תנצב"ה

לזכות

הרה"ת ר' יונתן מיכאל
הכהן

בן ריסא, וכל משפחתו

שיתברכו בכל טוב סלה

לזכות

הרה"ת ר' נחמן דוב
שיחי'

בן מאלע, וכל משפחתו

שיתברכו בכל טוב סלה

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת ר'
שמואל אייזיק הלוי ע"ה

פאפאק

נפטר ליל ש"ק פ'
במדבר, ה' סיון ערב חג
השבועות, התשע"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

נדפס על ידי ולזכות
משפחתו שיחי' לאורך
ימים ושנים טובות

לעילוי נשמת

בתיא בת שלמה הלוי
ע"ה

ת.נ.צ.ב.ה.

לזכות

ולרפואה שלימה וקרובה
עבור

חי' אלה שתחי' בת ריסא

ולזכות

עמנואל בן חי' סאשה

לזכות

רפו"ש ליוסף יצחק בן
אירים

ודורי בן אורה

לזכות אשר בן רינה
לזיווג משורש נשמתו

ולגאולה שלימה של עם
ישראל בקרוב ממש

מנדבים חודשיים - 50

שיתברכו בכל טוב סלה בבני חיי מזוני ובכולם

רווחי

לזכות

משפחת באביטש

שיתברכו בכל טוב סלה בבני חיי מזוני ובכולם

רווחי

לזכות

הרה"ת ר' שלום דובער

וזוגתו מרת חי' מושקא

גורביץ

וכל משפחתם

שיתברכו בכל טוב סלה בבני חיי מזוני ובכולם

רווחי

לזכות

הרה"ת ר' לוי הלוי בן שרה

וזוגתו מרת שיינא מלכה בת רחל

ובניהם יהודית, צבי הירש הלוי, חי' מושקא

בת שיינא מלכה

שיתברכו בכל טוב סלה בבני חיי מזוני ובכולם

רווחי

Refuah Sheleima for

Daniel Reuvein ben Dina

Donated

Anonymously

לזכות

משפחת אהרן

מנדבים חודשיים - 150

לזכות

ר' יעקב בן חנה שי'

גרסון

וכל משפחתו

שיתברכו בכל טוב סלה

לזכות

הרה"ת ר' שמואל דוד וזוגתו

שיחיו

ניומאן

וכל משפחתם

שיתברכו בכל טוב סלה בבני חיי

מזוני ובכולם רווחי

לעילוי נשמת

הרה"ת הר' אליהו ציון בן הרה"ת ר' חנניה ומרת ברוכה

ולזכות

מרת סופי' בת גרז שתבדל לחיים טובים וארוכים

ולזכות

ר' חיים שמעון בן רחל, ומרת חי' לאה בת ראשקא שיחיו

נדבת

אוריאל בן סופי'

וזוגתו מרת חנה טויבע בת חי' לאה

ומשפחתם שיחיו

להצלחה רבה בגו"ר

השליח הרה"ת ר' יוסף יצחק וזוגתו מרת שטערנא שרה שיחיו

מינץ

לזכות

הילדים מנחם מענדל, אייזיק גרשון, צמח, משה, וחי' מושקא שיחיו

מינץ

שיהיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה, ושירווי מהם
הוריהם אידישע חסידישע נחת

נדבת

ר' יוסף הלוי וזוגתו מרת חנה מלכה שיחיו

גורביץ

לזכות

כל משפחתו

שיהיו להם ברכות בטוב הנראה והנגלה בכל מכל כל, ושירווי מהם
הוריהם אידישע חסידישע נחת

נדפס באדיבות

520 W. Willow St. · Long Beach, CA 90806
562.294.3207 · sales@sprintingllc.com
www.sprintingllc.com

www.ChassidusOnline.org